

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
JURIDISKĀ FAKULTĀTE
CIVILTIESISKO ZINĀTŅU KATEDRA

**VALSTS ATBALSTA SNIEGŠANA KULTŪRAS UN
KULTŪRAS MANTOJUMA SAGLABĀŠANAS VEICINĀŠANAI
LESD 107.PANTA TREŠĀ PUNKTA D) APAKŠPUNKTA
IETVARĀ**

MAĢISTRA DARBS

Darba autore:

PLK profesionālā
maģistra programmas 2. kursa studente Ieva Alberga
Studenta apliecības Nr.: ip12085

Darba vadītājs:

Dr.iur. Vadims Mantrovs

RĪGA 2020

ANOTĀCIJA

Maģistra darba tēma ir valsts atbalsta sniegšana kultūras un kultūras mantojuma saglabāšanas veicināšanai Līguma par Eiropas Savienības darbību 107.panta 3.punkta d) apakšpunkta ietvarā. Valsts atbalsta sniegšanas nosacījumu ievērošana Eiropas Savienībā tiek rūpīgi uzraudzīta un ar Līgumu paredzētie izņēmumi rada sarežģījumus noteikumu piemērošanā. Latvija ir Eiropas Savienības dalībvalstis, kurai līdz ar to ir pienākums nodrošināt kultūras un kultūras mantojuma saglabāšanu, tāpēc valsts atbalsta jomā uz kultūras nozari attiecas vairāki izņēmumi un speciāls regulējums.

Maģistra darba mērķis ir izvērtēt, vai valsts atbalsta regulējums kultūras un kultūras mantojuma saglabāšanas veicināšanai nodrošina, ka dalībvalsts sniegtais atbalsts ir saderīgs ar iekšējo tirgu.

Maģistra darba rezultātā tika izdarīti secinājumi par valsts atbalsta kritērijiem, nosacījumu ievērošanu un vērtējuma procedūru, lai nodrošinātu, ka sniegtais valsts atbalsts kultūras un kultūras mantojuma saglabāšanas veicināšanai ir saderīgs ar iekšējo tirgu.

Atslēgvārdi - valsts atbalsts, kultūra, kultūras mantojums, Eiropas Savienība, iekšējais tirgus.

ABSTRACT

The topic of the master's thesis is the provision of state aid to promote culture and culture heritage conservation in the framework of Article 107 (3) (d) of the Treaty on the Functioning of the European Union. Compliance with state aid conditions in the European Union is closely monitored and the exceptions provided for in the Treaty create difficulties in applying the rules. Latvia is a member of the European Union and has an obligation to ensure the preservation of culture and culture heritage, therefore in the field of state aid the cultural sector is subject to several exceptions and special regulations.

The aim of the master's thesis is to assess whether the state aid framework for the promotion of culture and heritage conservation ensures that the aid provided by a Member State is compatible with the internal market.

As a result of the Master's thesis, conclusions were drawn on the state aid criteria, compliance with the conditions and the evaluation procedure in order to ensure that the state aid provided for the promotion of culture and culture heritage conservation is compatible with the internal market.

Keywords - state aid, culture, culture heritage, European Union, internal market.

SATURA RĀDĪTĀJS

ANOTĀCIJA	2
ABSTRACT.....	3
SATURA RĀDĪTĀJS.....	4
IEVADS.....	5
1. KULTŪRAS UN KULTŪRAS MANTOJUMA JĒDZIENS LESD 107.PANTA TREŠĀ PUNKTA D) APAKŠPUNKTA IETVARĀ.....	7
1.1. Kultūras termins un izpratne	9
1.2. Kultūras mantojuma termins un izpratne	16
1.3. Atbalsta shēmas audiovizuālajiem darbiem	22
2. VALSTS ATBALSTA SNIEGŠANAS VEIDI UN KRITĒRIJI KULTŪRAS UN KULTŪRAS MANTOJUMA SAGLABĀŠANAS VEICINĀŠANAI.....	29
2.1. Valsts atbalsta sniegšanas veidi.....	29
2.2. Valsts atbalsta sniegšanas kritēriji.....	35
3. VALSTS ATBALSTA SNIEGŠANAS VĒRTĒJUMA PROCEDŪRA LATVIJĀ 44	
3.1. Vērtējuma procedūra atbalsta shēmu ietvaros.....	44
3.2. Vērtējuma procedūra ārpus atbalsta shēmām.....	52
SECINĀJUMI.....	63
IZMANTOTĀ LITERATŪRA.....	66
PIELIKUMI	76

IEVADS

Vispārējā cilvēktiesību deklarācija paredz, ka katram cilvēkam ir tiesības baudīt mākslu, piedalīties sabiedrības kultūras dzīvē, kā arī tiesības uz morālo un materiālo interešu aizsardzību, kas izriet no jebkura zinātniskā, literārā vai mākslinieciskā iestudējuma, kura autors viņš ir.¹ Līgums par Eiropas Savienības darbību Savienībai uzliek mērķi veicināt dalībvalstu kultūras uzplaukumu, respektēt nacionālās un reģionālās atšķirības, kā arī pievērst uzmanību kopīgajam kultūras mantojumam. Līgums nosaka vispārēju valsts atbalsta aizliegumu, paredzot vairākus izņēmuma gadījumus, tajā skaitā, kultūras un kultūras mantojuma saglabāšanas veicināšanai, kad valsts atbalsts var tikt atļauts.²

Saskaņā ar Eiropas Komisijas veikto apkopojumu 2016.gadā Latvija ir sniegusi valsts atbalstu 382 miljonu eiro apmērā, no tiem 245,9 miljoni eiro ir piešķirti kultūras nozarei. Turklāt saskaņā ar Eiropas Savienības dalībvalstu iesniegtajiem valsts izdevumu pārskatiem 2017. gadam, valsts atbalsta izdevumi 2017. gadā ir ievērojami palielinājušies – 2017.gadā dalībvalstis ir sniegušas par aptuveni 9% vairāk finansējuma nekā 2016. gadā.³ Valsts atbalsta sniegšana kultūras jomā veicina ne vien kultūras attīstību konkrētajā dalībvalstī, bet arī palielina tās konkurētspēju Eiropas kultūras produktu (preču) tirgū. Tāpēc būtu jāierobežo no iekšējā tirgus funkcionēšanas viedokļa nesaderīga valsts atbalsta sniegšana neatbilstošai konkurences ietekmēšanai iekšējā tirgū. Tas nozīmē, ka ir jānodrošina, lai gadījumos, kad atbalsta sniegšana ir pieļaujama, dalībvalstis rīkotos saskaņā ar Eiropas Savienības kopējām interesēm.⁴ Nelikumīga un ar iekšējo tirgu nesaderīga valsts atbalsta piešķiršanas gadījumā, Eiropas Komisija var uzlikt par pienākumu attiecīgajam atbalsta sniedzējam atgūt piešķirto atbalstu ar mērķi – atjaunot iepriekšējo stāvokli.⁵

Latvija iestājās Eiropas Savienībā 2004.gadā un tas uzliek par pienākumu, ievērot Eiropas Savienības tiesību normas, kuras regulē valsts atbalsta piešķiršanas kritērijus.

---

¹ ANO Vispārējā cilvēktiesību deklarācija. Parakstīta 1948. gada 10. decembrī. [20.11.2019.]

² Līguma par Eiropas Savienības darbību konsolidētā versija. Parakstīts 2007. gada 13. decembrī. [03.04.2019.]

³ State Aid Scoreboard 2018. Pieejams: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/scoreboard/index_en.html [aplūkots 10.04.2019.]

⁴ Bibal S., Nicolaides P. Understanding State Aid Policy in the European Community. Perspectives on Rules and Practice. Hague:Kluwer Law International, 1999, P.14.

⁵ Padomes Regula (ES) 2015/1589, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus Līguma par Eiropas Savienības darbību 108. panta piemērošanai. Pieņemta 2015.gada 13.jūlijā. [20.02.2020.]

Ņemot vērā to, ka Latvija sniedz atbalstu vairākām kultūras nozarēm un atbalsta saņēmēju mērķis var būt peļņas gūšana, kas, savukārt, var radīt ietekmi tirdzniecībai starp dalībvalstīm, tad nepieciešams izpētīt iespējamās un pieļaujamās valsts atbalsta sniegšanas procedūras kultūras un kultūras mantojuma saglabāšanas veicināšanai Latvijā. Gadījumā, ja Latvijas valsts sniegtais atbalsts kultūras un kultūras mantojuma saglabāšanas veicināšanai tiktu atzīts par nesaderīgu ar iekšējo tirgu, tad valstij būtu pienākums to atgūt, kas ievērojami ietekmētu kultūras jomas attīstību Latvijā.

Izvēlētais darba temats ir aktuāls, jo Latvijas valsts sniedz ievērojamo finansiālo atbalstu kultūras nozarei – gan atbalsta shēmu un projektu ietvaros, gan arī ar kultūras jomu saistītām kapitālsabiedrībām - , līdz ar to, lai sniegtais atbalsts būtu likumīgs un saderīgs ar iekšējo tirgu, atbalsta procedūrai un vērtējumam par jau sniegto atbalstu jābūt atbilstošam un pārredzamam.

Darba mērķis ir izpētīt kultūras un kultūras mantojuma jēdzienus, izanalizēt valsts atbalsta sniegšanas veidus un kritērijus, izvērtēt atbalsta sniegšanas procedūru shēmu ietvaros un pārbaudes procesu valsts kapitālsabiedrību finansējumam, nosakot, vai atbalsts ir saderīgs ar iekšējo tirgu saskaņā ar Latvijas un Eiropas Savienības tiesību normām, kā arī identificēt problēmas.

Darbs sastāv no trīs nodaļām. Pirmajā nodaļā tiek aplūkots kultūras, kultūras mantojuma jēdziens un apskatīta audiovizuālo darbu piemērotība izņēmuma gadījumam. Otrajā nodaļā tiek teorētiski un praktiski analizēti iespējami valsts atbalsta sniegšanas veidi un kritēriji, lai sniegtais atbalsts atbilstu valsts atbalsta kritērijiem. Savukārt trešajā nodaļā tiek apskatīts valsts atbalsta sniegšanas procesa novērtējums un jau sniegtā atbalsta pārbaudes process Latvijā, identificējot nepilnības vērtējuma analīzē.

Darbā izmantota zinātniskā juridiskā literatūra, Eiropas Savienības Tiesas judikatūra, Eiropas Komisijas lēmumi, skaidrojumi un paziņojumi, Latvijas un Eiropas Savienības normatīvie tiesību akti, kā arī Kultūras ministrijas iekšējie darba grupu ziņojumi un protokoli.

Lai nodrošinātu darbā izmantotās terminoloģijas vienveidību, gan maģistra darba nosaukumā, gan pašā maģistra darba tekstā izmantoti tādi Līguma par Eiropas Savienības darbību 107.panta un citu pantu iedalījumu nosaukumi, kādi lietoti šī Līguma latviešu valodas versijā, piemēram, termina “panta daļa” vietā lietots termins “panta punkts”.

1. KULTŪRAS UN KULTŪRAS MANTOJUMA JĒDZIENS LESD 107.PANTA TREŠĀ PUNKTA D) APAKŠPUNKTA IETVARĀ

Valsts atbalsta sniegšanas vispārējo aizliegumu nosaka Līguma par Eiropas Savienības darbību (turpmāk- LESD) 107.panta 1.punkts: *‘‘ Ja vien Līgumi neparedz ko citu, ar iekšējo tirgu nav saderīgs nekāds atbalsts, ko piešķir dalībvalstis vai ko jebkādā citā veidā piešķir no valsts līdzekļiem un kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai, ciktāl tāds atbalsts iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm. ’’*⁶ No tā izriet, ka vispārīgi ir aizliegts jebkāds valsts atbalsts, taču Līgums paredz, ka noteiktiem atbalsta veidiem var piemērot atbrīvojumu no aizlieguma, ja tie atbilst nosacījumiem, kas norādīti LESD 107.panta 2. vai 3.punktā.⁷

LESD 107.panta otrais un trešais punkts nosaka, kāds valsts atbalsts ir ar iekšējo tirgu saderīgs vai kādu atbalstu var uzskatīt par saderīgu ar iekšējo tirgu. LESD 107.panta 2.punktā uzskaitīti trīs ekskluzīvie izņēmuma gadījumi, kuri ir atzīti par saderīgiem ar iekšējo tirgu. Savukārt LESD 107.panta 3.punktā norādīti diskrecionārie izņēmuma gadījumi, kurus var uzskatīt par saderīgiem ar iekšējo tirgu pie noteiktiem nosacījumiem.⁸

Iespējamie izņēmumi saskaņā ar LESD 107. panta 3. punktu nozīmē, ka pat tad, ja ierosinātais atbalsts būtu valsts atbalsts un ja tas varētu ietekmēt konkurenci, Eiropas Komisija izņēmuma kārtā var apstiprināt, ka šis valsts atbalsts ir saderīgs ar Eiropas Savienības kopējām interesēm. Neskatoties uz to, ka izņēmuma kārtā dalībvalstu konkurenci ietekmējošs atbalsts varētu tikt atļauts, tomēr ikdienas darbību atbalsts, visticamāk, netiktu apstiprināts kā izņēmums: atbalsts parastām uzņēmējdarbības

---

⁶ Līguma par Eiropas Savienības darbību konsolidētā versija. Parakstīts 2007. gada 13. decembrī. [03.04.2019.]

⁷ Hancher L., Ottervanger T., Slot P.J. Fourth edition. EU State Aids. London: Sweet&Maxwell, 2012, P.138.

⁸ The State Aid Guide. Guidance for state aid practitioners. Department for Business Innovation&Skills, 2011. P.4. -5.Pieejams: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/31700/11-1040-state-aid-guide.pdf [aplūkots 10.05.2019.]

izmaksām, piemēram, algu izmaksām, ir ļoti maz ticams, ka tas tiks atzīts par izņēmuma kategoriju, izņemot dažus ļoti ierobežotus īpašus apstākļus.⁹

Eiropas Komisijai ir ekskluzīva kompetence atļaut valsts atbalstu saskaņā ar valsts atbalsta politiku un attiecīgajiem LESD noteikumiem. Dalībvalstīm ir jāpaziņo Komisijai par visiem plāniem piešķirt atbalstu vai mainīt esošās apstiprinātās atbalsta shēmas. Ja vien netiek piemērots atbrīvojums, tām jāatturas no atbalsta īstenošanas pirms Komisijas atļaujas saņemšanas. Pēc sākotnējās izmeklēšanas Komisija apstiprina atbalstu vai uzsāk padziļinātu izmeklēšanu. Un padziļinātas izmeklēšanas beidzas, kad Komisija izsniedz: 1) “pozitīvu lēmumu”, ar kuru izbeidz procedūru un apstiprina atbalstu; 2) “negatīvu lēmumu”, kas aizliedz atbalstu; 3) “nosacītu” lēmumu, ar kuru atbalsta piešķiršana ir atkarīga no konkrētu nosacījumu ievērošanas.¹⁰

Ja Komisija ir pieņēmusi “negatīvu lēmumu” un atbalsts jau ir īstenots, Komisijai ir pienākums likt dalībvalstij pieprasīt atgūt nelikumīgi piešķirto atbalstu no atbalsta saņēmējiem.¹¹ Šāda veida atbalstu Komisija pēc paziņojuma pārskatīšanas var uzskatīt par saderīgu ar iekšējo tirgu saskaņā ar LESD 107. panta 3. punktu. Šim nolūkam Komisijai ir ievērojama rīcības brīvība. Komisija ir pieņēmusi grupu atbrīvojumus, kas attiecas uz dažādām atbalsta pasākumu kategorijām, lai samazinātu to lietu skaitu, kas ir jāizskata. Tā ir arī publicējusi dažādas pamatnostādnes, kurās izklāstīti kritēriji, kurus tā piemēros, novērtējot konkrētu atbalsta kategoriju saderību ar LESD 107. panta 3. punktu.¹²

LESD noteikumi un vadlīnijas ir papildinātas ar kombinēto sekundāro noteikumu sistēmu. Saskaņā ar LESD 109. pantu ES Padome pieņēma Regulu Nr. 994/98, proti, pilnvarojošo regulu, kas pilnvaroja Komisiju pieņemt atsevišķas regulas, kurās tā atzīst, ka daži atbalsta veidi ir likumīgi, un atbrīvo viņus no pienākuma veikt iepriekšēju paziņojumu. Lai gan šīs regulas tieši nenorāda uz kultūras un kultūras mantojuma saglabāšanas veicināšanu, tomēr visas šīs regulas varēja piemērot attiecībā uz šo

---

⁹ The State Aid Guide. Guidance for state aid practitioners. Department for Business Innovation&Skills, 2011. P.5. Pieejams:

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/31700/11-1040-state-aid-guide.pdf [aplūkots 10.05.2019.]

¹⁰ Bacon, K. European Union Law of State Aid. Oxford: Oxford University Press, 2013, P.500.

¹¹ Līguma par Eiropas Savienības darbību konsolidētā versija. Parakstīts 2007. gada 13. decembrī. [03.04.2019.]

¹² Slaughter, May. An overview of the EU competition rules. A general overview of the European competition rules applicable to cartels, abuse of dominance, forms of commercial cooperation, merger control and State aid. 2016, P.17.-18. Pieejams: <https://www.slaughterandmay.com/media/64569/an-overview-of-the-eu-competition-rules.pdf> [aplūkots 10.05.2019.]

diskrecionārā izņēmuma kategoriju. Pēc 1998. gada saskaņā ar pilnvarojošo regulu Komisija pieņēma vairākas regulas, kas paredz dažus atbrīvojumus. 2006. gadā Komisija pieņēma *de minimis* regulu, kas šobrīd aizstāta ar jaunu regulu. Pasākumi, kas atbilst *de minimis* kritērijiem, nav uzskatāmi par valsts atbalstu, un tāpēc par tiem nav jāpaziņo Komisijai apstiprināšanai. No 2001. gada līdz 2006. gadam Komisija pieņēma arī atbrīvojumu regulu sēriju, kas konsolidēta un aizstāta ar 2008. gada Vispārējo grupu atbrīvojuma regulu, kas bija spēkā līdz 2014. gada 30. jūnijam. GBER attiecās uz vairākām atbalsta kategorijām; un noteica nosacījumus, saskaņā ar kuriem valsts atbalstu var uzskatīt par saderīgu ar iekšējo tirgu un atbrīvot no iepriekšēja paziņojuma. Gan *de minimis* regulā, gan GBER netika iekļauti īpaši noteikumi par kultūras nozarēm vai pakalpojumiem, bet dalībvalstis tos varēja izmantot kultūras nozares attīstībai.¹³

Komisijas 2014.gada 17.jūnija Regulas (ES) Nr. 651/2014, ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu, turpmāk – Regula 651/2014, 53.un 54.pantā tiek uzskaitīts kādiem kultūras mērķiem un darbībām var piešķirt atbalstu, lai tas tiktu atzīts par saderīgu ar iekšējo tirgu LESD 107.panta 3.punkta izpratnē un tiktu atbrīvots no LESD 108.panta 3.punktā noteiktā paziņošanas pienākuma.¹⁴

Maģistra darba pirmajā nodaļā tiek vispārīgi apskatīts, kas ir valsts atbalsts, kādos gadījumos tas ir atļauts, kādas ir sekas, ja netiek ievērots atbalsta aizliegums. Lai izprastu LESD 107.panta 3.punkta d) apakšpunkta izņēmuma gadījumus, pirmās nodaļas apakšnodaļās tiks analizēti kultūras un kultūras mantojuma termini, kā arī šajos terminos iekļautais audiovizuālo darbu sektors.

1.1. Kultūras termins un izpratne

Termins ‘‘kultūra’’ nav definēts LESD un citos Eiropas Savienības normatīvajos aktos. Literatūrā norādīts, ka: *‘‘Kultūra ir vispārzināma kā sarežģīti definējama, jo tā var attiekties uz tēlotājmākslu, ieskaitot dažādus mākslas darbus, kultūras preces un pakalpojumus. Kultūrai ir arī antropoloģiska nozīme. Tas ir pamats simboliskām*

---

¹³ Slaughter, May. An overview of the EU competition rules. A general overview of the European competition rules applicable to cartels, abuse of dominance, forms of commercial cooperation, merger control and State aid. P.18. Pieejams: <https://www.slaughterandmay.com/media/64569/an-overview-of-the-eu-competition-rules.pdf> [aplūkots 10.05.2019.]

¹⁴ Komisijas Regula (ES) Nr. 651/2014, ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu. Pieņemta 2014.gada 17.jūnijā. [01.10.2019.]

nozīmju, uzskatu, vērtību, tradīciju pasaulēm, kuras tiek izteiktas valodā, mākslā, reliģijā un mītos.''¹⁵

Kā redzams no iepriekš citētā viedokļa, kultūras termins aptver vairākus kultūras veidus, piemēram, tēlotājmākslu. Lai gan konkrētajā avotā nav šis termins apskatīts, tēlotājmāksla tiek definēta kā māksla (piemēram, glezna, skulptūra vai mūzika), kas, galvenokārt, saistīta ar skaistu priekšmetu radīšanu.¹⁶ Vārdnīcā var atrast arī šādu skaidrojumu: ‘‘zīmējumi, gleznas un skulptūras, kuras tiek apbrīnotas par savu skaistumu un kurām nav praktiska pielietojuma’’.¹⁷ Jānorāda, ka LESD 107.panta 3.punkta d) apakšpunkta ietvarā kultūras jēdziens netiek raksturots kā tāds, kuram nav praktiska pielietojuma, tas izriet no Eiropas Komisijas lēmumiem, ar kuriem izņēmuma gadījumos tiek atļauts valsts atbalsts, līdz ar to saistībā ar maģistra darba tematu šī definīcija nebūs precīzi piemērojama. Latviešu literatūrā tēlotājmāksla tiek raksturota kā cilvēku radīta telpiskā un arī plastiskā māksla, kas atveido dažādās realitātei tuvinātas, abstrahētas un subjektīvas interpretācijas pakāpes, izmantojot noteiktus materiālus un līdzekļus.¹⁸ No tā izriet secinājums, ka kultūras sastāvdaļa ir tēlotājmāksla, kas visbiežāk atspoguļojas tādos objektos kā gleznas, skulptūras, mūzika, grafika, fotogrāfijas, scenogrāfija u.c. Literatūrā kultūras jēdziens ir ļoti plašs, aptverot ne tikai konkrētus objektus, piemēram, skulptūras, bet arī tradīcijas, vērtības, pakalpojumus. LESD XIII sadaļā ‘‘Kultūra’’ tiek norādītas šādas kultūras sastāvdaļas – zināšanas par tautu kultūru un vēsturi, kultūras mantojums, nekomerciāli kultūras sakari, jaunrade mākslā un literatūrā, arī audiovizuālā jomā. Ar LESD nav precizētas kultūras termina robežas vai norādīts, cik tālu sniedzas kultūras saglabāšanas veicināšana Līguma izpratnē.¹⁹

LESD 167.pants paredz, ka Eiropas Savienība veicina dalībvalstu kultūru uzplaukumu, vienlaikus respektējot to nacionālās un reģionālās atšķirības. Eiropas Savienības rīcības mērķis ir veicināt un atbalstīt dalībvalstu zināšanu par Eiropas tautu

---

¹⁵ Sacker F., Montag F. edited by Beck, Hart, Nomos. A commentary. European State Aid Law. Munchen: Verlag C.H. Beck oHG, 2016, P. 1495.

¹⁶ ‘‘Fine art.’’ Merriam-Webster.com Dictionary, Pieejams: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/fine%20art> [aplūkots 08.03.2020.]

¹⁷ ‘‘Fine art’’. Cambridge Dictionary. Pieejams <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/fine-art> [aplūkots 08.03.2020.]

¹⁸ Kļaviņš E. ‘‘Tēlotāja māksla’’. Nacionālā enciklopēdija. Pieejams: <https://enciklopedija.lv/skirklis/34881-t%C4%93lot%C4%81ja-m%C4%81ksla> [aplūkots 08.03.2020.]

¹⁹ Līguma par Eiropas Savienības darbību konsolidētā versija. Parakstīts 2007. gada 13. decembrī. [03.04.2019.]

kultūru, jaunradi mākslā un literatūrā, kā arī audiovizuālā jomā.²⁰ LESD netiek definēts kultūras termins, bet tiek norādīta kultūras un kultūras daudzveidības nozīme. Eiropas Savienības tiesa ir norādījusi, ka kultūras mērķi saskaņā ar LESD sasniedz arī konkrētās dalībvalsts valodas un literatūras izplatīšana. Lai nonāktu pie šāda secinājuma, tiesa nav veikusi padziļinātu analīzi, vai valoda un literatūra ir kultūras terminā ietilpstoša, tieši pretēji – tiesa norāda, ka lietā nav strīda par to, ka valoda un literatūra ir kultūra.²¹ Eiropas Savienības tiesa savos spriedumos neanalizē kultūras terminu, ļaujot secināt, ka ne Eiropas Komisijas lēmumos, ne tiesas spriedumos nav strīda par to, vai konkrētais valsts atbalsts ietilpst kultūras saglabāšanas veicināšanas kategorijā.

Kultūras jēdziens ir jāuzskata par dinamisku terminu, kas atspoguļo sociālās un socioloģiskās norises. Piemēram, videospēles, ciktāl tās balstās uz kultūras saturu, ir uzskatītas par kultūras sastāvdaļu, un valsts atbalsts videospēļu ražošanai ir atzīts par saderīgu, pamatojoties uz LESD 107.panta 3.punktu. Komisija norāda, ka UNESCO ir atzinis videospēles kā kultūras nozari un to lomu kultūras daudzveidībā. Tiek uzskatīts, ka videospēles var radīt jēdzienus, vērtības un priekšstatus, kas atspoguļo kultūrvidi, kurā tās tika izstrādātas, un tām var būt ietekme uz jaunāko lietotāju domāšanas kopumiem un kultūras atskaites punktiem.²²

Turklāt, lai arī kultūra nav tikai ar citiem produktiem salīdzināms produkts, mākslinieki, ražotāji, tirdzniecības uzņēmumi un visas mākslinieciskās jaunrades procesā un kultūras mantojuma saglabāšanā iesaistītās puses bieži konkurē savā starpā par auditoriju, interesi un pārdošanas iespējām. Tikai izņēmuma gadījumos kultūras pasākumi būs pilnībā atbrīvoti no komerciāliem apsvērumiem. Ja valsts atbalsta režīmā tiek pieļauts ļoti plašs kultūras jēdziens, pastāv risks, ka valsts atbalstu atzīst par saderīgu ar atkāpi kultūrā gadījumos, kad darbības ir tikai ekonomiskas.²³

Saskaņā ar Komisijas praksi kultūras jēdziens ir jāpiemēro atbilstoši nacionālajai idejai un pašam darba saturam, nevis medijam vai izplatīšanas veidam, caur kuru tas tiek īstenots.²⁴ Tas nozīmē, ka kultūras jēdzienā ietilpstošie pasākumi un objekti dalībvalstīs var atšķirties. Būtisks ir darba saturs un mērķis, nevis platforma, kurā kultūras pasākums vai objekts īstenots.

---

²⁰ Līguma par Eiropas Savienības darbību konsolidētā versija. Parakstīts 2007. gada 13. decembrī. [03.04.2019.]

²¹ EST 1995.gada 18.septembra spriedums Lietā Nr.T-49/93.

²² Sacker F., Montag F. edited by Beck, Hart, Nomos. A commentary. European State Aid Law. P.1496.

²³ Ibid. 1496.-1498.

²⁴ Hancher L., Ottavanger T., Slot P.J. Fourth edition. EU State Aids. London: Sweet&Maxwell, 2012, P.160.-164.

Tā kā ar LESD 108.pantu Eiropas Komisijai ir piešķirtas pilnvaras pārraudzīt un kontrolēt valsts atbalsta sniegšanu dalībvalstīs, pieņemot lēmumus par atbalsta atļaušanu vai aizliegšanu,²⁵ tad ir būtiski aplūkot Komisijas atziņas par diskrecionārajiem izņēmumiem. Eiropas Komisijas 2007.gada paziņojumā ir apkopots, ka kultūra ir cilvēces un civilizācijas attīstības pamats, kas vieno cilvēkus, tā ir īpašu garīgu un materiālu iezīmju kopums, kas raksturo sabiedrībā esošās grupas. Kultūra ir literatūra, māksla, dzīvesveids, vērtību sistēma, tradīcijas, ticējumi.²⁶

LESD 108.panta 4.punkts paredz, ka Komisijai ir tiesības pieņemt regulas saistībā ar tām valsts atbalsta kategorijām, par kurām nav jāziņo.²⁷ Eiropas Komisija ir izstrādājusi Vispārējo grupu atbrīvojumu regulu – Regulu 651/2014, ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu -, kurā ir uzskaitīti tie pasākumi un objekti, kas ietilpst kultūras kategorijā. Regulas 651/2014 53.panta 1.punkts paredz, ka tāds valsts atbalsts, kas ir paredzēts kultūrai un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanai, ir atzīstams par saderīgu ar iekšējo tirgu, un līdz ar to ir atbrīvots no LESD 108.panta 3.punktā noteiktā paziņošanas pienākuma. Atbalsts var tikt piešķirts muzejiem, arhīviem, bibliotēkām, mākslas un kultūras centriem vai telpām, teātriem, operas namiem, koncertzālēm, citām izpildītājmākslas organizācijām, kinematogrāfiskā mantojuma iestādēm un citām tamlīdzīgām mākslas un kultūras infrastruktūrām, organizācijām un iestādēm. Tāpat saskaņā ar Regulu 651/2014 kultūras kā diskrecionārā izņēmuma gadījumu kontekstā ietilpst mākslas, kultūras pasākumi, priekšnesumi, festivāli, izstādes, kultūras un mākslas izglītības pasākumi, ar izglītojošām un informējošām programmām, izmantojot jaunās tehnoloģijas, kuru mērķis ir veicināt izpratni par kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzību. Regulas 615/2014 kultūras jēdzienā ietilpst mūzikas, literatūras, tulkojumu rakstīšana, producēšana, rediģēšana, izplatīšana, publicēšana un digitalizācija, taču atbalsts preseī un žurnāliem neatkarīgi no tā, vai tie publicēti drukātā formā vai elektroniski, saskaņā ar regulu nav atbalsta tiesīgs.²⁸

---

²⁵ Līguma par Eiropas Savienības darbību konsolidētā versija. Parakstīts 2007. gada 13. decembrī. [03.04.2019.]

²⁶ Komisijas 2007.gada 10.maija paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un reģionu komitejai. Paziņojums par Eiropas darba kārtību kultūrai augošas globalizācijas apstākļos. COM(2007) 242.

²⁷ Līguma par Eiropas Savienības darbību konsolidētā versija. Parakstīts 2007. gada 13. decembrī. [03.04.2019.]

²⁸ Komisijas Regula (ES) Nr. 651/2014, ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu. Pieņemta 2014.gada 17.jūnijā. [01.10.2019.]

No tā izriet, ka Eiropas Komisija ar kultūras terminu saprot plaši aptverošu objektu un pasākumu spektru, kas sevī ietver vairākas tādas darbības, kuru mērķis ir peļņas gūšana, kas nozīmē, ka ir sarežģīt izvērtēt, vai atbalsts kultūrai var tikt atzīts kā saderīgs ar iekšējo tirgu.

LESD ir norādīts, ka dažus citus atbalsta veidus var uzskatīt par saderīgiem ar iekšējo tirgu. Starp tiem atbalsta veidiem, kurus uzskata par saderīgiem ar iekšējo tirgu, ir tāds atbalsts, kas veicina noteiktu saimniecisko darbību attīstību un atbalstu kultūras un kultūras mantojuma saglabāšanai. Lai gan pēdējais izņēmums acīmredzami ir paredzēts, lai veicinātu piekļuvi kultūras precēm un pakalpojumiem un, vispārīgāk, lai veicinātu kultūras daudzveidību, LESD 107. panta 3. punkta c) apakšpunktā paredzētais izņēmums, kas pazīstams kā rūpnieciskās valsts izņēmums, ir ļāvis Eiropas Komisijai ņemt vērā atbalsta pasākumu nepieciešamību, lai sasniegtu kultūras politikas mērķus. Tiesu prakse ir atkārtoti norādījusi, ka LESD 107. panta 3. punkts ir jāinterpretē šauri. Tomēr, piemērojot LESD 107.panta 3.punktu, Komisijai ir ievērojama rīcības brīvība, izvērtējot ekonomiskos, tehniskos un politikas apsvērumus, un tai ir diezgan plaša rīcības brīvība, novērtējot, vai atbalsts ir piemērots un samērīgs ar politikas mērķiem. Lai palielinātu juridisko noteiktību, Komisija ir pieņēmusi vairākas vadlīnijas, galvenokārt, saziņas veidā.²⁹

Eiropas Komisija ir izstrādājusi informatīvu dokumentu, kurā aptvertas kultūras infrastruktūras un kultūras mantojuma būvniecības, uzturēšanas un ekspluatācijas finansēšanas vadlīnijas. Dokumentā ir ietverts visaptverošs, bet ne izsmeljošs atsevišķu gadījumu skaits, kuros var izslēgt valsts atbalsta esamību.³⁰

Pirmkārt, tie ir tādi gadījumi, kuros nav saskatāma ekonomiska darbība, tas ir, kultūras infrastruktūras finansējums, kas nav paredzēts komerciālai izmantošanai, un līdz ar to principā ir izslēgts no valsts atbalsta noteikumu piemērošanas. Otrkārt, kultūras infrastruktūra, kas tiek izmantota gan ekonomiskām, gan ne-ekonomiskām darbībām. Treškārt, nav iespējamās ietekmes uz tirdzniecību starp dalībvalstīm: tikai nacionāla līmeņa ietekme. Ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm LESD 107. panta 1. punkta nozīmē jānosaka katrā gadījumā atsevišķi, izņemot gadījumus, uz kuriem

---

²⁹ Ferri D. Cultural Diversity and State aids to the Cultural Sectors. Grām.: Psychogiopoulou E. Cultural Governance and the European Union: Protecting and Promoting Cultural Diversity in Europe. London: Palgrave Macmillan, 2015, P.149-155.

³⁰ European Commission Document. Infrastructure analytical grid for culture, heritage and nature conservation. P.1.-2. Pieejams: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/modernisation/grid_culture_en.pdf [aplūkots 05.05.2019.]

attiecas *de minimis* regulas. Pat, ja darbības, kurām izmanto kultūras infrastruktūru, var uzskatīt par ekonomiskām, valsts atbalsta pasākumi kultūras jomā bieži neietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm. Principā tikai tāds finansējums, kas dalībvalstī piešķirts lielām un pazīstamām kultūras iestādēm (un notikumiem), kas plaši popularizēts ārpus viņu izcelsmes reģiona, var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm.³¹

Savos sākotnējos lēmumos Komisija norāda, ka ir svarīgi atzīmēt, ka tāpat kā attiecībā uz visām atkāpēm, kas paredzētas LESD 107. panta 3. punktā, atbalsta pasākumi privātpersonām un asociācijām ēku atjaunošanai nav uzskatāmi par valsts atbalstu, jo pirmie nenodarbojas ar ekonomiskām darbībām, bet savukārt muzejus nevar uzskatīt par uzņēmumiem Eiropas Savienības tiesību aktu izpratnē. Tomēr jaunākajos lēmumos attiecībā uz muzejiem Komisija ir atzinusi, ka muzeju veiktās darbības ir ekonomiskas darbības. *Aviodrome* lietā Komisija nošķīra darbības, kas nav ekonomiskas, un darbības, kas ir ekonomiskas. Komisija nolēma, ka dažas komerciālas darbības, kas saistītas ar muzeju galveno mērķi, ir jāuzskata kā ekonomiskas darbības. Šī atšķirība bija sākums Komisijas nostājas maiņai, kas tika nostiprināta Austrijas Nacionālo muzeju lietā, kurā Komisija norādīja, ka muzeji, kas organizē izstādes no trešajām personām aizņemtiem priekšmetiem, ir uzņēmumi. Komisija konstatēja, ka pat tad, ja muzeja mērķis ir glabāt, zinātniski attīstīt, izstādīt un pārvaldīt kolekcijas, ko tā ir iegādājusies vai kas tai ir uzticētas, organizējot izstādes no objektiem, ko muzejs ir aizņēmis no trešajām personām, muzejs tiek atzīts par uzņēmumu.³²

Komisija konstatēja, ka pat tad, ja muzeja mērķis ir to iepirkto vai uzticēto kolekciju saglabāšana, zinātniskā attīstība, izstāde un vadīšana, organizējot aizņemto priekšmetu izstādes, tie konkurē ar citiem izstādes pakalpojumu nodrošinātājiem, un to mērķis ir iegūt pēc iespējas lielāku budžetu. Turklāt šīs izstādes gūst ieņēmumus no papildu maksām un citām komercdarbībām. Komisija secināja, ka neatkarīgi no tā, vai visas Austrijas muzeju darbības ir komerciālas, tās jāuzskata par uzņēmumiem un atbalsta pasākumi jāīsteno kā valsts atbalsts LESD izpratnē. Komisija ir piemērojusi šauru interpretāciju kultūras izņēmuma gadījumos. Tādējādi, pirmkārt, Komisija uzskata, ka kultūras atkāpi var piemērot, ja kultūras produkts ir skaidri identificēts vai identificējams, lai nepieļautu, ka dalībvalstis kultūras atkāpi izmanto nepareizi valsts

---

³¹ European Commission Document. Infrastructure analytical grid for culture, heritage and nature conservation. P.3. Pieejams: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/modernisation/grid_culture_en.pdf [aplūkots 05.05.2019.]

³² Hoffman H.C.H., Micheau C. State Aid Law of the European Union. Oxford: Oxford University Press. 2016, P.553.

ražošanas nozares labā. Otrkārt, Komisija izslēdza kultūras atkāpes piemērojamību, ja nav tiešas saiknes starp atbalsta piešķiršanu un kultūras pasākumu veicināšanu. Ņemot vērā šo kritēriju, Komisija ir piemērojusi LESD 107. panta 3. punkta d) apakšpunktā paredzēto kultūras atkāpi attiecībā uz vēsturisko ēku un citu kultūras vērtību saglabāšanu, muzeju finansēšanu, žurnālu ar kultūras saturu publicēšanu, videospēļu radīšanu un kultūras pasākumu organizēšanu.³³

Saistībā ar vietējo kultūras politiku Eiropas Savienības dalībvalstis izmanto dažādus finansēšanas instrumentus, lai veicinātu kultūras pasākumus, kultūras produktu radīšanu un plašu izplatīšanu un nodrošinātu mantojuma saglabāšanu. Pastiprinot vietējās rūpniecības nozares un izstrādājot nišas kultūras preces valsts un reģionālā līmenī, valsts atbalsta mērķis ir novērst kultūras vienveidību.³⁴

LESD 107.panta 1.punkts paredz, ka jebkurš dalībvalsts piešķirts atbalsts vai valsts līdzekļi, kas kropļo vai draud izkropļot konkurenci, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai noteiktu preču ražošanai, nav saderīgs ar iekšējo tirgu, ciktāl tas ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm. LESD 107.panta 2.un 3.punkti nosaka atbrīvojumus no vispārējā aizlieguma, pamatojoties uz pieņēmumu, ka tirgus ne vienmēr darbojas pareizi, ja tas netiek pārvaldīts, un ka var būt nepieciešama valsts iejaukšanās, lai paaugstinātu patērētāju labklājību. un aizsargātu specifiskas tiesības vai vērtības.³⁵

Lai gan Regulas 651/2014 53.panta 10.punktā ir noteikts, ka atbalsts presei un žurnāliem, neatkarīgi no to publicēšanas veida, nav atbalsta tiesīgs,³⁶ ar 2016.gada 26.janvāra lēmumu Eiropas Komisija ir atļāvusi Spānijai sniegt valsts atbalstu kultūras žurnālu izdošanai spāņu (kastīliešu), basku, katalāņu, galīciešu un valensiešu valodās. Šī shēma ir jau iepriekš atbalstītas shēmas pagarinājums un tā mērķis ir veicināt tādu periodisko izdevumu izdošanu, kuriem ir neatkārtojama kultūras nozīme, bet ierobežots komerciālais potenciāls. Līdz ar to Eiropas Komisija nolēma necelt iebildumus par

---

³³ Hoffman H.C.H., Micheau C. State Aid Law of the European Union. P.553.-554.

³⁴ Ferri D. Cultural Diversity and State aids to the Cultural Sectors. Grām.: Psychogiopoulou E. Cultural Governance and the European Union: Protecting and Promoting Cultural Diversity in Europe. London: Palgrave Macmillan, 2015, P.149-150.

³⁵ Ibid. P.150.-151.

³⁶ Komisijas Regula (ES) Nr. 651/2014, ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu. Pieņemta 2014.gada 17.jūnijā. [01.10.2019.]

atbalstu, pamatojot, ka tas ir saderīgs ar iekšējo tirgu saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. panta 3. punkta d) apakšpunktu.³⁷

Ņemot vērā to, ka iepriekšējais lēmums atbalstīt shēmu tika pieņemts pirms Regulas 651/2014 stāšanās spēkā, tad Eiropas Komisija, veicot novērtējumu, ņēma vērā tikai LESD noteiktos nosacījumus. Komisija savā 2012.gada 31.maija lēmumā ir norādījusi, ka, lai atbalstu varētu uzskatīt par saderīgu ar iekšējo tirgu, atbalstam samērīgā veidā jācenšas sasniegt vispārējās intereses mērķi. Novērtējot atbalstu, tiek ņemti vērā šādi jautājumi: 1) vai atbalsta pasākuma mērķis ir vispārējās intereses mērķis? 2) Vai atbalsts ir izstrādāts tā, lai sasniegtu kopējo interešu mērķi? Atbalsta pasākuma mērķis ir reklamēt žurnālus, kuriem ir liela kultūras vērtība vienā no Spānijas un tās autonomo kopienu oficiālajām valodām, kas bagātina Spānijas kultūras (bibliogrāfisko) mantojumu. Kultūras daudzveidības veicināšana tiek uzskatīta par kopīgu interešu mērķi.³⁸

2016.gada 26.janvāra lēmumā Eiropas Komisija neanalizē jautājumu par to, vai attiecībā uz shēmas pagarinājumu būtu jāņem vērā Regula 651/2014, līdz ar to var secināt, ka kultūra ir plašs un dinamisks termins, pieņemot lēmumu, vai atbalsts kultūrai ir saderīgs ar iekšējo tirgu, Regulā 651/2014 norādītie mērķi nav visaptveroši un ir jāanalizē katrs konkrētais gadījums atsevišķi.

Ņemot vērā to, ka LESD 107.panta 3.punkta d) apakšpunkta mērķis ir veicināt kultūras saglabāšanu, neprecizējot, kas ietilpst šajā terminā un līdz ar to neierobežojot jēdziena plašumu, tad var secināt, ka LESD kontekstā kultūras termins ir jāsaprot plaši, ietverot tādus kultūras veidus, kas nav norādīti definīcijās, kas atrodamas literatūrā vai normatīvajos aktos.

1.2. Kultūras mantojuma termins un izpratne

LESD latviešu valodas versijā 107.panta 3.punkta d) apakšpunkts paredz, ka ar iekšējo tirgu var būt saderīgs tāds atbalsts, kas sniegts, lai veicinātu kultūras un kultūras

---

³⁷ Eiropas Komisijas 2016.gada 26.janvāra lēmums par Valsts atbalsta shēmu Nr. SA.43878 – Spānijas valsts atbalsts kultūras periodikai. Pieejams: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/261806/261806_1733500_99_2.pdf [aplūkots 08.03.2020.]

³⁸ Eiropas Komisijas 2012.gada 31.maija lēmums par Valsts atbalsta shēmu Nr. SA.34138 (2012/N) – Spānijas valsts atbalsts kultūras žurnāliem. Pieejams: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/243690/243690_1338994_32_2.pdf [aplūkots 08.03.2020.]

mantojuma saglabāšanu,³⁹ bet LESD angļu valodas versija paredz – kultūras un mantojuma saglabāšanas veicināšanu (angļu val. ‘‘culture and heritage’’).⁴⁰ Tāpat arī franču valodas versijā norādīts – kultūra un mantojums (franču val. ‘‘la culture et patrimoine’’)⁴¹, taču vācu valodas versija, tāpat kā latviešu valodas, paredz kultūras un kultūras mantojuma saglabāšanas veicināšanu (vācu val. ‘‘der Kultur und des kulturellen Erbes’’).⁴²

Eiropas Savienības tiesa ir norādījusi, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Eiropas Savienības tiesību akti ir jāpiemēro un jāinterpretē vienveidīgi, līdz ar to nav pieļaujams, ka tiek ņemta vērā tikai viena no normatīvā akta redakcijām, bet tas ir jāinterpretē, pamatojoties uz autora faktisko nolūku un mērķi, ko tas ir vēlējis sasniegt, ievērojot redakcijas visās oficiālajās valodās.⁴³

LESD 167.panta 2.punktā, savukārt, ir norādīts, ka Eiropas Savienības mērķis ir Eiropas nozīmes kultūras mantojuma glabāšana un sargāšana. Kultūras mantojums, nevis tikai mantojums, LESD 167.pantā atrodams gan latviešu, gan angļu, gan franču, gan arī vācu valodas versijās.⁴⁴ Arī Eiropas Padomes pieņemtajā dokumentā par darba plānu kultūrai 2019. – 2022.gadā, kā viena no prioritātēm ir norādīta kultūras mantojuma ilgtspēja.⁴⁵

Dažādos literatūras avotos parasti tiek minēts kultūras mantojums, nevis tikai mantojums, tāpat saistībā ar LESD 167.pantā norādīto mērķi tiek pieminēts gan nacionāla mantojuma, gan kultūras mantojuma, gan vēsturiska mantojuma, gan arī mākslas mantojuma aizsardzība. Kultūras mantojums sevī pēc būtības var ietvert arī vēsturisku, nacionālu un mākslas mantojumu, neviens no šiem neizslēdz viens otru. No tā izriet secinājums, ka LESD 107.panta kontekstā atšķirības valodu versijās nav izšķirošas vai būtiskas un kultūras mantojums un mantojums nav pretrunīgi viens otru izslēdzoši termini.

---

³⁹ Līguma par Eiropas Savienības darbību konsolidētā versija. Parakstīts 2007. gada 13. decembrī. [03.04.2019.]

⁴⁰ Consolidated versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union. Signed 13.12.2007. [03.04.2019.]

⁴¹ Versions consolidées du traité sur l'Union européenne et du traité sur le fonctionnement de l'Union européenne. [03.04.2019.]

⁴² Konsolidierte Fassungen des Vertrags über die Europäische Union und des Vertrags über die Arbeitsweise der Europäischen Union. [03.04.2019.]

⁴³ EST 2013.gada 30.maija spriedums lietā Nr. C-488/11.

⁴⁴ Līguma par Eiropas Savienības darbību konsolidētā versija. Parakstīts 2007. gada 13. decembrī. [03.04.2019.]

⁴⁵ Komisijas 2018.gada 15.novembra secinājumi par Kultūras darba plānu 2019.-2022.gadam ar Nr. 13948/18. Pieejams: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13948-2018-INIT/en/pdf> [aplūkots 08.02.2020.]

Ņemot vērā to, ka konkrētajā gadījumā atšķirības valodu versijā nav pretrunīgas, augstākminēto, maģistra darba ietvaros tiks izmantots latviešu valodas versijā LESD 107.panta 3.punkta d)apakšpunktā norādītais – kultūras mantojums.

Neviens no Eiropas Savienības mantojuma noteikumu tekstiem nenosaka, kas ir kultūras mantojums.⁴⁶ Eiropas Padome savos 2014.gada 21.maija secinājumos par kultūras mantojumu kā stratēģisku resursu ilgtspējīgai Eiropai atzīst, ka LESD paredz Savienības pienākumu nodrošināt Eiropas kultūras mantojuma aizsardzību un sekmēšanu. Secinājumos ir norādīts, ka kultūras mantojums ir no pagātnes mantotie resursi visās formās un aspektos, tajā skaitā, materiālie, nemateriālie un digitālie (tādi, kas ir digitāli jau no paša sākuma un tādi, kas tiek digitalizēti), kā arī pieminekļi, vēsturiskas vietas, prasmes, paražas, ainavas, zināšanas, kolekcijas (ko glabā un uztur publiskas un privātas struktūras – muzeji, bibliotēkas, arhīvi). Kultūras mantojums izveidojas cilvēku un vietu mijiedarbībā laika gaitā un tas pastāvīgi attīstās.⁴⁷

Padomes kultūras mantojuma definīcija ir samērā plaša: tā aptver materiālo un nemateriālo mantojumu. Eiropas Parlamentam kultūras mantojums ir dabiski neviendabīgs, atspoguļojot kultūras un valodu daudzveidību un plurālismu. Saskaņā ar Komisijas viedokli, Eiropas mantojums ir gan vietējs, gan eiropeisks, tas ir veidojies laika gaitā un to veido vietējie stāsti, kas kopā veido Eiropas vēsturi. Literatūrā tiek atzīts, ka LESD kultūras mantojuma valoda ir pietiekami neskaidra, lai to varētu interpretēt dažādos veidos. Tas ļauj Eiropas institūcijām ievērojamu elastību, pieņemot īpašus kultūras mantojuma pasākumus: tās var definēt izmantotos jēdzienus pēc saviem ieskatiem un ņemt vērā starptautiskās norises šajā jomā.⁴⁸

UNESCO (Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija) kultūras mantojumu vispārīgi definē kā tādu fizisku artefaktu un grupas vai sabiedrības nemateriālo atribūtu mantojumu, kas ir pārmantotas no iepriekšējām paaudzēm, saglabātas tagadnē un piešķirtas nākamajām paaudzēm. UNESCO redzējums par kultūras mantojumu ir pastāvīgi attīstījies kopš 1972. gada Konvencijas par pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību (Pasaules mantojuma konvencija)

---

⁴⁶ Jakubowski A., Hausler K., Fiorentini F. Cultural Heritage in the European Union: A critical inquiry into Law and Policy. Leiden: Brill Nijhoff, 2019, P.61.

⁴⁷ Eiropas Padomes 2014.gada 21.maija secinājumi par kultūras mantojumu kā stratēģisku resursu ilgtspējīgai Eiropai, 2014/C 183/08. Pieejams: [https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:52014XG0614\(08\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:52014XG0614(08)&from=EN) [aplūkots 08.03.2020.]

⁴⁸ Jakubowski A., Hausler K., Fiorentini F. Cultural Heritage in the European Union: A critical inquiry into Law and Policy. Leiden: Brill Nijhoff, 2019, P.61.-63.

pieņemšanas, kas attiecas uz arhitektūras darbiem, skulptūrām, gleznām, arheoloģiskām struktūrām un uzrakstiem, alu gleznojumiem, ēkām un vietu, kas sastāv no cilvēku vai cilvēku un dabas darbiem, ar izcilu universālu māksliniecisku, vēsturisku, zinātnisku, antropoloģisku, etnoloģisku vai estētisku vērtību. 1980. gada ieteikumā par pārvietojamo attēlu saglabāšanu, UNESCO atzina arī audiovizuālo mantojumu kā daļu no kultūras mantojuma.⁴⁹

LESD 108.panta 4.punkts paredz, ka Komisijai ir tiesības pieņemt regulas saistībā ar tām valsts atbalsta kategorijām, par kurām nav jāziņo.⁵⁰ Komisija ir pieņēmusi Regulu 651/2014, kurā par kultūras mantojumu tiek atzīts:

1) materiālais mantojums, ietverot visu veidu kustamo vai nekustamo kultūras mantojumu un arheoloģiskos objektus, pieminekļus, vēsturiskos objektus un celtnes; dabas mantojums, ja tas ir saistīts ar kultūras mantojumu vai to kā kultūras vai dabas mantojumu oficiāli atzinušas dalībvalsts kompetentās publiskās iestādes;

2) visu veidu nemateriālais mantojums, ietverot tautas paražas un amatniecību.⁵¹

Tāpat kultūras mantojuma saglabāšanai vai kultūras pasākumiem, kas gūst labumu tikai dažiem uzņēmumiem, nevis plašai sabiedrībai (piemēram, vēsturiskas ēkas atjaunošana, ko izmanto privāts uzņēmums), parasti jābūt kvalificētam kā ekonomiska rakstura. Attiecīgi šādai saimnieciskajai darbībai izmantotās infrastruktūras publiskais finansējums var būt valsts atbalsts.⁵²

Jānorāda, ka Regulas 651/2014 izpratne par kultūras mantojumu ir visnotaļ šaura, galvenokārt, attiecas uz dažādiem objektiem, kas dalībvalstīs ir atzīti kā mantojums, taču gan literatūrā, gan citos Eiropas Savienības dokumentos pie kultūras mantojuma ietilpst arī valoda, prasmes, zināšanas u.c. Tāpat arī Eiropas Savienības tiesa savos spriedumos un Eiropas Komisija savos lēmumos visbiežāk piemēro LESD izpratni par kultūras mantojumu, kas ļauj to attiecināt uz pēc iespējas plašāku loku.

---

⁴⁹ Pasikowska-Schnass. Cultural heritage in EU policies. European Parliamentary Research Service 2018, P.2. Pieejams: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/621876/EPRS_BRI\(2018\)621876_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/621876/EPRS_BRI(2018)621876_EN.pdf) [aplūkots 07.05.2019.]

⁵⁰ Līguma par Eiropas Savienības darbību konsolidētā versija. Parakstīts 2007. gada 13. decembrī. [03.04.2019.]

⁵¹ Komisijas Regula (ES) Nr. 651/2014, ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu. Pieņemta 2014.gada 17.jūnijā. [01.10.2019.]

⁵² European Commission Document. Infrastructure analytical grid for culture, heritage and nature conservation. P.1.-2. Pieejams: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/modernisation/grid_culture_en.pdf [aplūkots 05.05.2019.]

Saskaņā ar Nemateriālā kultūras mantojuma likumu nemateriālais kultūras mantojums ir tā Latvijas kultūrvēsturiskā mantojuma daļa, kura atspoguļo kultūras tradīcijas, kas ir pārmantotas no paaudzes paaudzē, mijiedarbībā ar vēsturi un dabu, mutvārdu tradīcijas, izpausmes, spēles, mākslas, rituāli, paražās, svētki, zināšanas, tradicionālās amatniecības prasmes.⁵³

Ar 2000.gada 8.februāra Ministru kabineta protokolu ir sniegts skaidrojums kultūras mantojuma izpratnei Latvijā – par kultūras mantojumu uzskata cilvēka garīgo darbību, kas redzama materiālā vai nemateriālā formā, tajā tiek ietverti mākslinieku (arī arhitektu, zinātnieku) darbi, tas aptver kustamo un nekustamo kultūras pieminekļu aizsardzību. Kā vislielākā un vistiešāk uztveramā kultūras mantojuma daļa tiek norādīta kultūras pieminekļi.⁵⁴

Latvijas normatīvo aktu izpratne par kultūras mantojuma terminu atbilst Eiropas Savienības dokumentos esošajos skaidrojumos par to, kas ietilpst kultūras mantojuma terminā. Tā kā arī LESD nesniedz definīciju tam, kas ir kultūras mantojums, tad jāsecina, ka Latvijas tiesībās ir mēģinājums kultūras mantojumu definēt pēc iespējas plašāk, kas atbilst LESD 107.panta 3.punkta d)apakšpunkta mērķim.

Ar Eiropas Komisijas 2010.gada lēmumu tika atļauts Latvijas valsts atbalsts kultūras pieminekļu privātpašniekiem kultūras pieminekļu atjaunošanai un saglabāšanai. Savā lēmumā Komisija norāda, ka kultūras mantojuma saglabāšana sniedz ieguvumu visiem iedzīvotājiem, kuriem tiks dota pieeja kultūras mantojumam. Līdz ar to ir būtiski nodrošināt pieminekļu atjaunošanu, uzturēšanu un publisko pieejamību, neatkarīgi no sabiedrības locekļa sociālās, reliģiskās, etniskās vai citas piederības. Attiecināmie objekti ir privātpašumā esoši kultūras mantojuma objekti, kuri saskaņā ar likumu „Par kultūras pieminekļu aizsardzību” ir ietverti valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā.⁵⁵

Saskaņā ar likumu “Par kultūras pieminekļu aizsardzību” kultūras pieminekļi ir daļa no kultūrvēsturiskā mantojuma. Tajā ietilpst ainavas, noteiktas teritorijas – kapsētas, parki, vēsturisku notikumu norises vietas -, ēkas, iekārtas, priekšmeti, mākslas darbi, kuriem ir zinātniska, vēsturiska, mākslinieciska kultūras vērtība, kuru

---

⁵³ Nemateriālā kultūras mantojuma likums: LV likums. Pieņemts 29.09.2016. [01.12.2019.]

⁵⁴ Latvijas Republikas Ministru kabineta 2000.gada 8.februāra sēdes protokols Nr.7. [03.04.2020.]

⁵⁵ Eiropas Komisijas 2010.gada 27.aprīļa lēmums par Valsts atbalsta shēmu N 564/2009 – Atbalsts kultūras pieminekļu privātpašniekiem kultūras pieminekļu atjaunošanai un saglabāšanai. Pieejams: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/233487/233487_1108424_35_2.pdf [aplūkots 12.02.2019.]

saglabāšana turpmākajām paaudzēm atbilst Latvijas tautas un valsts, arī starptautiskajām, interesēm.⁵⁶

Lai gan ne LESD, ne Regula 651/2014 nenodala kultūru un kultūras mantojumu kā atsevišķas kategorijas, tomēr no Komisijas lēmumiem ir redzams, ka ne vienmēr tie tiek vērtēti kā viena. Eiropas Komisija 2010.gadā pieņēma lēmumu, ka ir pieļaujams valsts atbalsts Polijas sāls raktuvju aizsardzībai un drošības darbiem. Komisija uzskatīja, ka atbalsts atbilst Eiropas Savienības valsts atbalsta noteikumiem, jo tas palīdz saglabāt valsts kultūras mantojumu, negatīvi neietekmējot tirdzniecību starp dalībvalstīm. Komisija norāda, ka sāls raktuves ir nozīmīga ģeoloģiska un vēsturiska vieta ar rūpnieciskās darbības pēdām, kas aizsākušās 13. gadsimtā. Turklāt viena no raktuvēm ir reģistrēta UNESCO Pasaules mantojuma vietu sarakstā. Savā lēmumā Komisija atsauca uz kultūras mantojuma saglabāšanas veicināšanu.⁵⁷

Atbalsts ir pieļaujams saskaņā ar LESD 107.panta trešo punktu tikai tad, ja tas nelabvēlīgi neietekmē tirdzniecības nosacījumus un konkurenci starp dalībvalstīm tādā mērā, kas ir pretrunā ar kopējām interesēm. Lai gan tika konstatēts, ka attiecībā uz atbalstu Nīderlandes Aviācijas muzejam ir novērojams, ka atbalsts ir saistīts ar noteiktu komerciālu darbību, tomēr, ņemot vērā to, ka muzeju ekonomiskā dzīvotspēja parasti ir ļoti vāja, Komisijai nebija šaubu, ka projekta īstenošanai ir nepieciešams atbalsts, jo primāri tiek atbalstīts mērķis – kultūras mantojuma saglabāšanas veicināšana.⁵⁸

Ar LESD netiek paredzēti ierobežojumi kultūras mantojuma terminam, tas ļauj secināt, ka kultūras mantojums ir dinamisks termins, kas nepārtraukti attīstās un papildinās, un līdz ar to LESD 107.panta izpratnē kultūras mantojums ir plašs jēdziens un var aptvert tādus gadījumus, kas nav definēti ne literatūrā, ne citos Eiropas Savienības dokumentos vai normatīvajos aktos. Ņemot vērā to, ka praksē kultūras un kultūras mantojuma jēdzieni lielākajā daļā gadījumu netiek nošķirti, tad aspekts, ka Regula 651/2014 paredz šaurāku kultūras mantojuma izpratni nekā citi avoti, neliedz piemērot konkrēto regulu gadījumos, ja pasākums vai objekts nav tieši norādīts regulas pantos, jo ar Regulu 651/2014 kultūras jēdziens tiek aptverts pietiekami plaši. Turklāt gadījumā, ja atbalsta pasākums neietilps Regulas 651/2014 uzskaitījumā par kultūru vai

---

⁵⁶ Likums par kultūras pieminekļu aizsardzību: LV likums. Pieņemts 12.02.1992. [11.02.2020.]

⁵⁷ Komisijas 2010.gada 14.decembra Lēmums apstiprināt atbalstu Polijas sāls raktuvēs kultūras mantojuma saglabāšanai. Pieejams: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-10-1707_en.htm [aplūkots 10.05.2019.]

⁵⁸ Quigley C. Third edition. European state aid law and policy. Oxford: Hart Publishing Ltd, 2015, P. 214.-215.

kultūras mantojumu, tad, jebkurā gadījumā, Eiropas Komisija vērtēs šos terminus pēc iespējas plašāk, vadoties pēc LESD.

1.3. Atbalsta shēmas audiovizuālajiem darbiem

Novērtēšanas kritēriji valsts atbalstam filmu un citu audiovizuālu darbu ražošanai sākotnēji tika noteikti 2001. gada Kino paziņojumā. Šo kritēriju derīguma termiņš tika pagarināts 2004., 2007. un 2009. gadā un beidzās 2012. gada 31. decembrī. 2013. gadā tika pieņemts jauns Kino paziņojums jeb Eiropas Komisijas 2013.gada 15.novembra paziņojums par valsts atbalstu filmām un citiem audiovizuālajiem darbiem.⁵⁹

Eiropas Komisija 2013.gada paziņojumā ir skaidrojusi, ka filmu ražotājiem parasti ir grūtības saņemt pietiekamu lielu finansējumu, kas ļautu īstenot projektus, un tieši šis aspekts padara šo nozari atkarīgu no valsts atbalsta. Lai nodrošinātu kultūras un radošo spēju izpaušmi, tādā veidā atspoguļojot Eiropas kultūras bagātību un dažādību, nepieciešama Eiropas Komisijas un dalībvalstu iesaiste audiovizuālo projektu veicināšanā. Audiovizuālajiem projektiem ir gan kultūras vērtība, gan arī saimnieciskās darbības veida nozīme, jo tie darbojas ne tikai nacionālā, bet gan starptautiskā līmenī. Līdz ar to finansiālais atbalsts no valsts puses var ietekmēt dalībvalstu savstarpējo tirdzniecību un tik atzīts par valsts atbalstu atbilstoši LESD 107.panta 1.punktam. Tas nozīmē, ka Komisijai ir jāvērtē šai nozarei piešķirtā atbalsta saderība ar iekšējo tirgu.⁶⁰

Ņemot vērā to specifiku, audiovizuālie darbi ir pakļauti atsevišķam kategoriju atbrīvojumam Vispārējo kategoriju atbrīvojumu regulā. Regulas 651/2014 54.panta 1.punkts paredz: *Atbalsta shēmas audiovizuālo darbu scenāriju rakstīšanai, izstrādei, producēšanai, izplatīšanai un veicināšanai ir saderīgas ar iekšējo tirgu Līguma 107. panta 3. punkta nozīmē un ir atbrīvotas no Līguma 108. panta 3. punktā noteiktās paziņošanas prasības, ja ir izpildīti šajā pantā un I nodaļā paredzētie nosacījumi.*⁶¹

Eiropas Komisijas 2013.gada Kino paziņojumā ir skaidrots, ka ar audiovizuālo darbu atbalstu jāsaprot arī scenāriju rakstīšana, izstrāde, filmu izplatīšana un

---

⁵⁹ Orsich I. State Aid for Films and Other Audio-Visual Works: The 2013 Cinema Communication. Source: European State Aid Law Quarterly, Vol. 13, No. 4 (2014.) P. 698. Pieejams: <https://www.jstor.org/stable/10.2307/26689449> [aplūkots 07.02.2020.]

⁶⁰ Eiropas Komisijas 2013.gada 15.novembra paziņojums par valsts atbalstu filmām un citiem audiovizuālajiem darbiem Nr.2013/C 332/01.

⁶¹ Komisijas Regula (ES) Nr. 651/2014, ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu. Pieņemta 2014.gada 17.jūnijā. [01.10.2019.]

veicināšana (tajā skaitā, filmu festivāli), arī atbalsts kinoteātriem. Tāpat, atbilstoši dažu dalībvalstu pieredzei, kategorijā ietilpst arī tādi projekti, kas ir plašāki par filmu un televīzijas tradicionālo konceptu, piemēram, daudzplatformu vēstījumi, izmantojot digitālās tehnoloģijas. Taču šos noteikumus nav iespējams automātiski piemērot digitālo spēļu nozarei, līdz ar to katrā gadījumā valsts atbalsts spēlēm tiks izvērtēts atsevišķi.⁶²

No tā izriet, ka audiovizuāli darbi kā kategorija ietilpst kultūras un kultūras mantojuma terminā saskaņā ar LESD 107.panta 3.punkta d) apakšpunktu. Valsts atbalsts audiovizuālo darbu veicināšanai ir laika gaitā paplašinājies un tajā ietilpst gan filmu producēšana, izplatīšana, gan arī atbalsts tādiem digitāli radošiem projektiem, kas neietilpst tradicionālajā televīzijas un filmu konceptā.

Filmu producēšana ir viena no nozarēm, kurā visbiežāk tiek piemērota kultūras atkāpe. Kopš kultūras izņēmuma ieviešanas šī nozare ir uzskatāma par būtisku no diviem aspektiem: pirmkārt, visi audiovizuālie darbi un jo īpaši filmas ietekmē un veido Eiropas identitāti un kultūras daudzveidību; otrkārt, audiovizuālo darbu ražošanai un izplatīšanai ir ļoti svarīga ekonomiskā ietekme.⁶³

Audiovizuālajā nozarē dalībvalstīm ir labi izstrādāti tiesību akti. Līdz 2013. gada Kino Paziņojuma stāšanās spēkā valsts pasākumi, kas bija paredzēti, lai veicinātu filmu ražošanu, kopumā tika novērtēti LESD 107. panta 3.punkta d) apakšpunkta ietvaros, savukārt pēc - ražošanas shēmas, galvenokārt, novērtēja saskaņā ar LESD 107.panta 3.punkta d) apakšpunktu. Nelielas summas, lai uzturētu kinoteātrus (parasti lauku un mākslas namus), vai priekšdarbus filmu popularizēšanai bieži attiecināja uz de minimis regulu.⁶⁴

Paziņoto valsts atbalsta shēmu novērtējums saskaņā ar LESD 107.panta 3.punkta d) apakšpunktu tika pamatots pēc Komisijas 1998. gada 3. jūnija lēmuma, ar kuru tika apstiprināta Francijas atbalsta shēma, kuras mērķis bija subsidēt starptautiskos kopražojumus un stiprināt neatkarīgos producentus, saskaņā ar īpašiem kritērijiem. Šie kritēriji tika formalizēti 2001. gada Kino Paziņojumā, kurā skaidri atzīts audiovizuālo

---

⁶² Eiropas Komisijas 2013.gada 15.novembra paziņojums par valsts atbalstu filmām un citiem audiovizuālajiem darbiem Nr.2013/C 332/01.

⁶³ Hoffman H.C.H., Micheau C. State Aid Law of the European Union. Oxford: Oxford University Press. 2016, P.554.

⁶⁴ Ferri D. Cultural Diversity and State aids to the Cultural Sectors. Grām.: Psychogiopoulou E. Cultural Governance and the European Union: Protecting and Promoting Cultural Diversity in Europe. London: Palgrave Macmillan, 2015, P.149-155.

darbu divkāršais (ekonomiskais un kultūras) raksturs un to loma Eiropas identitātes veidošanā.⁶⁵

Saskaņā ar 2001. gada Kino Paziņojumu, valsts atbalsta pasākums, lai Komisija to apstiprinātu saskaņā ar LESD 107.panta 3.punkta d) apakšpunktu, bija nepieciešams, lai tiktu ievērots vispārējais likumības kritērijs un četri īpaši nosacījumi. Pirmkārt, atbalsts bija jāpiešķir kultūras produktam. Otrkārt, ražotājam vajadzētu būt iespējai brīvi iztērēt vismaz 20 procentus no filmas budžeta citā dalībvalstī, kas nav atbalsta sniedzēja dalībvalsts, nesamazinot piešķirtā atbalsta apjomu. Šīs klauzulas, kas iekļautas valsts atbalsta shēmās, paredz, ka par piešķirto valsts atbalstu daļa no šī atbalsta vai filmas budžeta ir jāiztērē teritorijā, kur šāda finansēšanas shēma atrodas vai tiek pārvaldīta, un/vai pati tiek finansēta no nodokļiem un/vai citiem valsts resursiem, un/vai ir paredzēta, lai palīdzētu sasniegt noteiktus kultūras un/vai ekonomikas politikas mērķus, kas saistīti ar filmu un audiovizuālo ražošanu.⁶⁶

Treškārt, atbalsta intensitāte būtu jāierobežo līdz 50% no filmas budžeta, izņemot filmām, kuras saskaras ar grūtībām un mazu budžetu, vai, ja nepieciešams, filmām, kas nāk no ģeogrāfiskiem apgabaliem, kuru valodu un kultūru apgrozījums Eiropas Savienības tirgū un ārpus tās ir ierobežots. Komisija uzskata, ka saskaņā ar subsidiaritātes principu katrai dalībvalstij ir jānosaka sarežģītas un mazbudžeta filmas definīcija atbilstoši nacionālajam īpatnībām parametriem. Ceturtkārt, atbalsta papildinājumi specifiskām darbībām nav atļauti, lai nodrošinātu, ka atbalstam ir neitrāla iedarbība.⁶⁷

Šo kritēriju spēkā esamības laikā Komisija apstiprināja dažādas shēmas, kuru galvenais mērķis bija veicināt valsts un reģionālo filmu ražošanu, kopumā atbalstot audiovizuālo atbalsta shēmas. Tomēr pārskatītā atbalsta saderības novērtējums ar pirmo kritēriju kļuva stingrāks, it īpaši pēc 2006. gada. Jo īpaši Komisija stingrāk novērtēja pārbaudāmu valsts sistēmu, lai apstiprinātu atbalstītā audiovizuālā satura kultūras raksturu, un netieši noteica, kas varētu būt šādi pārbaudāmi kritēriji.⁶⁸

---

⁶⁵ Ferri D. Cultural Diversity and State aids to the Cultural Sectors. Grām.: Psychogiopoulou E. Cultural Governance and the European Union: Protecting and Promoting Cultural Diversity in Europe. London: Palgrave Macmillan, 2015, P.153.

⁶⁶ Ibid. P.154.

⁶⁷ Maria A.S. (2007.) Competition and State Aid. An Analysis of the EC Practice. The Netherlands: Kluwer Law International, 2007, P. 61.-62.

⁶⁸ Ferri D. Cultural Diversity and State aids to the Cultural Sectors. Grām.: Psychogiopoulou E. Cultural Governance and the European Union: Protecting and Promoting Cultural Diversity in Europe. P.155.

Komisijas prakses pārbaude no 2010. līdz 2013. gadam apstiprina šīs tendences. Komisija apstiprināja vairākas valsts vai reģionālās shēmas, uzskatot, ka pozitīvais ieguvums no mērķa valsts atbalsta audiovizuālajā nozarē, iespējams, pārvarēs iespējamo konkurences izkropļojumu.⁶⁹

Filmu studijām filmu un televīzijas produkcijas augstā mobilitāte nozīmē, ka pastāv ietekme uz konkurenci un tirdzniecību starp dalībvalstīm. Ja ir pierādīts, ka valsts rīkojās saskaņā ar tādiem pašiem noteikumiem un nosacījumiem kā privāts ieguldītājs līdzīgā situācijā, sniedzot nepieciešamo finansējumu kultūras infrastruktūras attīstībai, tad valsts atbalsts nav iesaistīts. To var novērtēt, pamatojoties uz: 1) ievērojamiem privātpersonu ieguldījumiem, tas ir, ar tādiem pašiem noteikumiem un nosacījumiem (un tādējādi ar tādu pašu riska un atlīdzības līmeni) kā valsts iestādes, kas atrodas līdzīgā situācijā; un/vai 2) saprātīgs biznesa plāns (vēlams neatkarīgu ekspertu apstiprināts), kas pierāda, ka ieguldījums nodrošina atbilstošu peļņu ieguldītājam saskaņā ar parasto tirgus atdevi, ko uzņēmumi pamatoti varētu sagaidīt no līdzīgiem projektiem, kuros ņemti vērā riska līmeņi. Tomēr jāatzīmē, ka secīgas valsts iejaukšanās, kas attiecas uz vienu un to pašu kultūras infrastruktūras projektu, varētu atspēkot secinājumu, ka līdzīgu pasākumu veiktu arī privāts investors.⁷⁰

Ekonomiskās priekšrocības esamību operatora līmenī var izslēgt, ja: 1) infrastruktūras projekts ir vajadzīgs tādu pakalpojumu sniegšanai, kurus var uzskatīt par patiesiem vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumiem, par kuriem ir skaidri noteiktas sabiedrisko pakalpojumu saistības; 2) kompensācijas parametri ir noteikti iepriekš objektīvā un pārredzamā veidā; 3) netiek izmaksāta kompensācija, kas pārsniedz neto izmaksas par sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu un saprātīgu peļņu; 4) Vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumi ir vai nu piešķirti ar publiskā iepirkuma procedūru, kas nodrošina pakalpojuma sniegšanu sabiedrībai par vismazākajām izmaksām, vai arī kompensācija nepārsniedz to, ko prasītu efektīvs uzņēmums.⁷¹

Regulas 651/2014 54.pants par atbalsta shēmām audiovizuālajiem darbiem nesniedz plašāku uzskaitījumu par to, kas ietilpst audiovizuālo darbu terminā. Lai gan

---

⁶⁹ Ferri D. Cultural Diversity and State aids to the Cultural Sectors. Grām.: Psychogiopoulou E. Cultural Governance and the European Union: Protecting and Promoting Cultural Diversity in Europe. P.156.

⁷⁰ Ibid. P.157

⁷¹ Ferri D. Cultural Diversity and State aids to the Cultural Sectors. Grām.: Psychogiopoulou E. Cultural Governance and the European Union: Protecting and Promoting Cultural Diversity in Europe. P.157.-158.

visbiežāk atbalsts attiecas uz filmām – to producēšanu, izplatīšanu -, tomēr tas ar to neaprobežojas. Ar 2017.gada 4.septembra lēmumu Eiropas Komisija ir apstiprinājusi Vācijas atbalsta shēmu, kas paredz atbalstīt digitālo spēļu attīstību un ražošanu, norādot, ka pasākums dod ieguldījumu Eiropas digitālā audiovizuālā sektora stiprināšanā. Komisija nav izstrādājusi vadlīnijas par atbalsta piemērošanu videospēlēm. Atbalsta pasākumi videospēlēm tiek risināti katrā gadījumā atsevišķi. Bavārijas digitālo spēļu shēmas mērķis ir atbalstīt augstas kvalitātes, kulturāli vai pedagogiski vērtīgu digitālo spēļu attīstību. Tajā uzsvars likts uz spēles kultūras saturu, novatorisko raksturu un kultūras piederību Bavārijas spēlēm un / vai izglītības kopienai. Tāpēc Komisija atzīst, ka Bavārijas digitālo spēļu shēmas noteikumi nodrošina, ka atbalsts tiek piešķirts kultūras veicināšanai saskaņā ar LESD 107. panta 3. punkta d) apakšpunktu.⁷²

Līdzīgus secinājumus Komisija ir veikusi arī lēmumā par Dānijas atbalsta shēmu, kuras mērķis ir popularizēt Dānijas videospēles kā kultūras mediju, stiprināt videospēļu kultūru, attīstīt spēļu izmantošanu kā mācību metodi. Komisija norāda, ka šīs shēmas ietvaros ne viss atbalsts ir valsts atbalsts (piemēram, atbalsts darbībām, kas nav tieši saistītas ar spēļu izstrādi, ražošanu un izplatīšanu, un kuras tiek izstrādātas uz nekomerciāla pamata), taču tie atbalsta pasākumi, kuri ir valsts atbalsts, ir saderīgi ar iekšējo tirgu, jo saskaņā ar shēmu var atbalstīt tikai spēles ar nozīmīgu kultūras vai izglītības saturu, Dānijas noteiktie atbilstības kritēriji nodrošina, ka saņēmēji ir pieredzējuši un spēlei ir nozīmīga loma, lai stiprinātu Dānijas kultūras piederību.⁷³

Par plānoto valsts atbalstu filmu nozarei no 2008.-2013.gadam Latvija paziņoja Eiropas Komisijai 2008.gadā. Atbalsta mērķis ir veicināt nacionālo filmu un starptautisko kopražojumu attīstību, ražošanu un izplatīšanu. Shēmas ietvaros atbalsts tiktu piešķirts:

1) scenāriju sagatavošanai, dokumentālo, mākslas un animācijas filmu veidošanai un ražošanai, kurām ir vēstures, kultūras un inovatīva vērtība Latvijā;

---

⁷² Eiropas Komisijas 2017.gada 4.septembra lēmums par Valsts atbalsta shēmu SA. 46572 (2017/N) – Bavārijas spēļu atbalsta pasākums. Pieejams: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/270238/270238_1924404_87_2.pdf [aplūkots 09.02.2020.]

⁷³ Eiropas Komisijas 2017.gada 12.maija lēmums par Valsts atbalsta shēmu SA.45735 - Kultūras attīstības, producēšanas izglītojošas digitālās spēles popularizēšanas shēma. Pieejams: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/268446/268446_1904633_151_2.pdf [aplūkots 07.02.2020.]

starptautisku kopražojumu filmu un starptautiskas sadarbības filmu veidošanai un ražošanai;

2) Eiropas un Latvijas filmu izplatīšanai, Latvijas filmu nozares reklāmai Latvijā un ārzemēs;

3) Informācijas un izglītības pasākumiem par Latvijas filmu nozari;

4) Latvijas kino profesionāļu kvalifikācijas celšanai un izglītošanai;

5) citām darbībām, kas attīsta Latvijas kino vidi. Attiecībā uz paziņoto shēma Komisija atzina, ka ir vajadzīgs un proporcionāls noteiktajam mērķim un tas nekropļo konkurenci tādā mērā, kas būtu pretrunā ar dalībvalstu kopējām interesēm.⁷⁴

Ar 2013.gada 11.janvāra Komisijas lēmumu shēma tika pagarināta līdz 2018.gada 31.decembrim.⁷⁵

Latvijā valsts atbalsts filmu nozarei 2014.-2020.gada periodā ir no 4 līdz 10 miljoniem eiro gadā,⁷⁶ šobrīd jau ir izsludināti seši konkursi, lai saņemtu valsts finansējumu 2020.gadā, un to finansējuma apmērs ir no EUR 150 000 līdz pat 2 miljoniem.⁷⁷ Turklāt Eiropas Komisija līdz šim nav pieņēmusi nevienu finansējuma atgūšanas lēmumu par sniegto finansējumu no Latvijas valsts budžeta,⁷⁸ kas nozīmē, ka valsts atbalsts audiovizuālajā sektorā Latvijā ir veiksmīgi attīstīts. Lai gan lielākiem projektiem budžets pārsniedz arī vienu miljonu eiro, tomēr visbiežāk finansējums no valsts budžeta vai Eiropas Savienības fondu ietvaros iekļaujas *de minimis* ietvarā, tas ir, nepārsniedz EUR 200 000.⁷⁹ Darba autore secina, ka tā kā audiovizuālais sektors ir specifiska nozare, kura ir vērsta uz komercdarbību un peļņas gūšanu, līdz ar to pastāv risks, ka sniegtais atbalsts var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, tad Latvija

---

⁷⁴ Eiropas Komisijas 2008.gada 16.jūlija lēmums par Valsts atbalsta shēmu 233/2008 – Atbalsta shēma Latvijas filmām. Pieejams: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/225586/225586_844350_31_2.pdf [aplūkots 09.01.2020.]

⁷⁵ Eiropas Komisijas 2013.gada 11.janvāra lēmums par Valsts atbalsta shēmu SA.35398 (2012/N) – Latvijas filmu atbalsta shēmas pagarinājums. Pieejams: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/245907/245907_1399957_62_1.pdf [aplūkots 09.01.2020.]

⁷⁶ Nacionālais Kino Centrs. Valsts atbalsts nozarei. Ikgadējais valsts atbalsts filmu nozarei 2014-2020. Pieejams: <http://nkc.gov.lv/fakti-un-skaitli/valsts-atbalsts-nozarei-1/> [aplūkots 09.04.2020.]

⁷⁷ Nacionālais Kino Centrs. Nacionālā kino centra plānoto filmu nozares konkursu norises provizorisks grafiks 2020. gadam. Pieejams: http://nkc.gov.lv/wp-content/uploads/2020/03/2020-konkursu-plans-publicesanai_precizeets-31_03_2020.pdf [aplūkots 09.04.2020.]

⁷⁸ Informācija par saimnieciskās darbības veicējiem, uz kuriem attiecas (neizpildīts) līdzekļu atgūšanas lēmums. Pieejams: https://www.fm.gov.lv/lv/sadalas/komercdarbibas_atbalsta_kontrole/informacija_par_saimnieciskas_da_rbibas_veicejiem_uz_kuriem_attiecas_lidzeklu_atgusanas_lemums/ [aplūkots 04.03.2020.]

⁷⁹ Programma "Radošā Eiropa". Valsts atbalsta saņēmēji Latvijā. Pieejams: <http://www.mediadesklatvia.eu/atbalsta-sanemeji-latvija/> [aplūkots 18.03.2020.]

izvēlas piesardzīgāku variantu un sniedz atbalstu *de minimis* ietvarā. Jānorāda, ka vēl viens iemesls tam varētu būt tas, ka, ņemot vērā valsts ierobežoto budžetu, atbalsts tiek sadalīts pēc principa – labāk izsniegt mazākas summas, bet pēc iespējas vairāk saņēmējiem -, lai nodrošinātu, ka pēc iespējas plašākam lokam rodas iespēja saņemt valsts atbalstu.

2. VALSTS ATBALSTA SNIEGŠANAS VEIDI UN KRITĒRIJI KULTŪRAS UN KULTŪRAS MANTOJUMA SAGLABĀŠANAS VEICINĀŠANAI

2.1. Valsts atbalsta sniegšanas veidi

Valsts atbalsta instrumenti var būt dažādi, ietverot tiešās dotācijas, nodokļu atlaides, licencēšanas ierobežojumus vai atvieglotus aizdevumus. Visi šie pasākumi ietilpst Eiropas Savienības valsts atbalsta noteikumu darbības jomā, ja tie atbilst LESD 107. panta 1. punkta nosacījumiem.⁸⁰ Lai Eiropas Savienības tirgū konkurence spētu funkcionēt, dalībvalstīm ir aizliegts sniegt nepamatotu un neobjektīvu atbalstu konkurentiem.⁸¹

Lai gan visbiežāk izmantotais valsts atbalsta instruments ir valsts līdzekļu piešķiršana – tiešās dotācijas -, tomēr valsts atbalstu jēdziens, protams, ir daudz plašāks nekā tiešās subsīdijas un ietver visa veida atbalstu, kurā tieši vai netieši iesaistīti valsts resursi un tiek samazinātas izmaksas.⁸²

Atbalsta instrumentos, ko izmanto katra no jaunajām dalībvalstīm, ir būtiskas atšķirības. Jaunajās dalībvalstīs fiskālo pasākumu izmantošana pārsniedz citu instrumentu izmantošanu. Fiskālo pasākumu efektivitāte ir apšaubāma - vai nodokļu pasākumu izmantošana ir visefektīvākais vai atbilstošākais veids, kā korigēt tirgus nepilnības jaunajās dalībvalstīs, jo īpaši attiecībā uz glābšanas un pārstrukturēšanas atbalstu, kur nepieciešami jauni fondi efektīvas pārstrukturēšanas atbalstam. Nodokļu atbrīvojumu izmantošana salīdzinājumā ar citiem atbalsta instrumentiem varētu būt izskaidrojama ar budžeta naudas līdzekļu trūkumu lielākajā daļā jauno dalībvalstu. Viņi nevar dotācijas dotēt, jo viņiem to nav.⁸³

---

⁸⁰ Ferri D. Cultural Diversity and State aids to the Cultural Sectors. Grām.: Psychogiopoulou E. Cultural Governance and the European Union: Protecting and Promoting Cultural Diversity in Europe. P.150.

⁸¹ Sacker F., Montag F. edited by Beck, Hart, Nomos. A commentary. European State Aid Law. Munchen: Verlag C.H. Beck oHG, 2016, P. 1495-1498.

⁸² Geradin D., Modernisation and Enlargement: Two Major Challenges for EC Competition Law. Oxford: HART Publishing, 2004, P.361.

⁸³ Rydelski M.S., The EC State Aid Regime: Distortive Effects of State Aid on Competition and Trade. London: Cameron May Ltd., 2006, P.815.-816.

Valsts atbalsts var tikt sniegts šādos veidos:

1) kā tieši maksājumi - tiešā dotācija – no valsts vai pašvaldības budžeta.⁸⁴ Tie var būt atsevišķi maksājumi konkrētam projektam (pasākumam vai objektam), piemēram, Latvijas Nacionālās bibliotēkas būvniecībai⁸⁵ vai arī maksājumi valsts atbalsta shēmas ietvaros, piemēram, Dānijas valsts atbalsts digitālo spēļu izstrādei un ražošanai, kuru kopējā summa sasniedz pat EUR 200 000 000.⁸⁶

2) valsts vai pašvaldības galvojums.⁸⁷ Visbiežāk garantijas ir saistītas ar aizdevumu vai citām finansiālām saistībām, par kurām aizņēmējs noslēdz līgumu ar aizdevēju; tos var piešķirt kā individuālas garantijas vai garantiju shēmās. Tomēr atkarībā no to juridiskā pamata, darījuma veida, ilguma un citiem aspektiem var būt dažādi garantiju veidi: a) vispārīgas garantijas (piešķirts aizdevums uzņēmumam, nevis konkrētam uzņēmuma projektam); b) garantijas, ko nodrošina īpašs instruments; c) garantijas, kas tieši sniegtas, vai garantijas, kas tiek sniegtas pirmā līmeņa galvotājam; d) neierobežotas garantijas pretstatā ierobežota apjoma un / vai laika garantijām; e) garantijas, kas skaidri izriet no līguma avota vai cita likumīga avota.⁸⁸ Piemēram, ar Igaunijas shēmu tika paredzēts nodrošināt zaudējumu atlīdzināšanas sistēmu Igaunijas muzejiem, kas organizē starptautiskas izstādes, ar mērķi popularizēt igauņu kultūru. Saskaņā ar shēmas regulējumu valsts muzejs apņemas garantēt mākslas darbu, kas aizdoti no citas valsts institūcijas, saglabāšanu, un, ja ir nodarīts kaitējums, valsts garantē šī kaitējuma kompensāciju.⁸⁹

3) kredītu procentu likmju subsidēšana;

4) valsts vai pašvaldības pilnīga vai daļēja atteikšanās no dividendēm tās kontrolē esošajās kapitālsabiedrībās;

5) valsts vai pašvaldības ieguldījums kapitālsabiedrībā;

---

⁸⁴ Komerccarbības atbalsta kontroles likums: LV likums. Pieņemts 19.06.2014. [15.02.2020.]

⁸⁵ Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta īstenošanas likums: LV likums. Pieņemts 08.05.2003. [09.03.2020.]

⁸⁶ Eiropas Komisijas 2020.gada 22.janvāra lēmums par valsts atbalsta shēmu SA.55996 (2020/N) - Atbalsta pagarināšana ražošanai un jauninājumu atbalsts rakstiskajiem plašsaziņas līdzekļiem Dānijā. Pieejams: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases1/20206/283744_2129549_85_2.pdf [aplūkots 10.04.2020.]

⁸⁷ Komerccarbības atbalsta kontroles likums: LV likums. Pieņemts 19.06.2014. [15.02.2020.]

⁸⁸ EFTA Surveillance Authority's State Aid Guidelines on state guarantees. 2008. P. 1.-2. Pieejams: <http://www.eftasurv.int/media/uncategorized/State-guarantees.pdf> [aplūkots 12.02.2020.]

⁸⁹ Eiropas Komisijas lēmums SA.38391 (2014 / N) – Igaunijas Valsts kompensācija par zaudējumiem, kas radušies starptautiskas izstādes īpašniekam. Pieejams: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/252919/252919_1575478_57_2.pdf [aplūkots 18.03.2020.]

6) parādu norakstīšana.⁹⁰ Valsts atbalsts – aizdevums ar atvieglotiem nosacījumiem – var izpausties arī kā aizdevuma dzēšana. Ar likumu “Par valsts budžetu 2016.gadam” 65.pantu tika noteikts, ka Finanšu ministram ir tiesības dzēst Liepājas pilsētas pašvaldībai izsniegtā valsts aizdevuma koncertzāles "Lielais Dzintars" būvniecības pabeigšanai neatmaksāto daļu līdz 1 200 000 eiro apmēram.⁹¹

7) preferenciālo likmju noteikšana valsts kapitālsabiedrību sniegtajiem pakalpojumiem;

8) nekustamā īpašuma pārdošana vai iznomāšana par cenu, kas ir zemāka par tā tirgus vērtību, vai pirkšana vai nomāšana par cenu, kas ir augstāka par tā tirgus vērtību;⁹² Tā, piemēram, ar likumprojektu “Par nekustamā īpašuma Riharda Vāgnera ielā 4, Rīgā, nodošanu Rīgas Riharda Vāgnera biedrībai” valsts īpašums tiktu nodots bez atlīdzības biedrībai.⁹³

9) cita finansiālā palīdzība, ko piešķir no valsts vai pašvaldību līdzekļiem, pār kuriem valsts vai pašvaldības institūcijām ir kontrolējoša ietekme,⁹⁴

10) aizdevums ar atvieglotiem nosacījumiem;

11) nodokļu bāzes samazināšana, nodokļu atlikšana, nodokļu likmes samazināšana.⁹⁵

Kontekstā ar iepriekš aplūkoto, ar Pievienotās vērtības nodokļa likuma 52.panta 1.daļas 17.punktu tiek paredzēts, ka ar pievienotās vērtības nodokli netiek aplikti kultūras pakalpojumi: teātra un cirka izrādes, koncerti, bērniem paredzēti sarīkojumi, pašdarbības mākslas kolektīvu sarīkojumi un labdarības mērķiem veltīti sarīkojumi, valsts atzītu muzeju, bibliotēku, izstāžu, zooloģisko dārzu un botānisko dārzu apmeklējums un šo institūciju rīkoti kultūras un kultūrizglītības pasākumi, bibliotēkas krājumā esošās informācijas publiskas pieejamības un izmantošanas nodrošināšanas pakalpojumi.⁹⁶

---

⁹⁰ Komerccarbības atbalsta kontroles likums: LV likums. Pieņemts 19.06.2014. [13.02.2020.]

⁹¹ Likums Par valsts budžetu 2016.gadam: LV likums. Pieņemts 30.11.2015. Zaudējis spēku. [13.02.2020.]

⁹² Komerccarbības atbalsta kontroles likums: LV likums. Pieņemts 19.06.2014. [13.02.2020.]

⁹³ Likumprojekts “ Par nekustamā īpašuma Riharda Vāgnera ielā 4, Rīgā, nodošanu Rīgas Riharda Vāgnera biedrībai”. Pieejams: <https://titania.saeima.lv/LIVS13/saeimalivs13.nsf/0/336D08998AEF5FEAC225841E0042D5C8?OpenDocument> [aplūkots 15.02.2020.]

⁹⁴ Komerccarbības atbalsta kontroles likums: LV likums. Pieņemts 19.06.2014. [13.02.2020.]

⁹⁵ Kultūras ministrijas iekšējās sarakstes dokuments “Par publisko finansējumu kultūras jomā valsts atbalsta programma “Kultūra” ietvaros.

⁹⁶ Pievienotās vērtības nodokļa likums: LV likums. Pieņemts 29.11.2012. [13.02.2020.]

Likumā "Par nekustamā īpašuma nodokli" ir paredzēts, ka ar nekustamā īpašuma nodoklis ēkas (telpu grupas), kuras pastāvīgi izmanto akreditēti muzeji, akreditētas bibliotēkas, Latvijas Nacionālā opera, valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Rīgas cirks" un teātri, kā arī ēkas, kuras pastāvīgi izmanto koncertorganizācijas, kas veic valsts deleģētas funkcijas kultūras jomā, vai Kultūras ministrijā reģistrētas profesionālas radošās organizācijas mākslas galeriju vajadzībām. Likuma 1.panta 3.¹ daļa nosaka, ka, ja nekustamais īpašums, kas ir kultūras piemineklis, tiek uzturēts atbilstoši kultūras pieminekļu aizsardzības prasībām, tad to neapliek ar nekustamā īpašuma nodokli.⁹⁷

Abi šo nodokļu atvieglojuma veidi ir tieši piemērojami diskrecionārajam izņēmumam – kultūras un kultūras mantojuma saglabāšanas veicināšanai -, jo attiecas uz tādu pasākumu vai objektu neaplikšanu ar nodokli, kas ir kultūras un kultūras mantojuma saglabāšanas veicināšanai.

Lai nodokļu atvieglojumi, kā arī jebkurš cits no augstākminētajiem atbalsta veidiem, tiktu vērtēti kā valsts atbalsts, jāizpildās četriem kritērijiem: 1) labums nāk no valsts (arī pašvaldības) līdzekļiem - finansējuma avots ir nodokļu atvieglojumi, jo šajā gadījumā valsts nesaņem noteiktus nodokļu ieņēmumus, ko citādāk saņemtu, līdz ar to arī nodokļu atvieglojumi ietver līdzekļus no valsts resursiem; 2) uzņēmums saņem ekonomiskas priekšrocības - uzņēmums nesaņemtu šo priekšrocību normālos tirgus apstākļos, un viņam būtu jāsedz visas savas darbības izmaksas bez valsts finansējuma; 3) labums tiek sniegts selektīvi – priekšrocības tiek sniegtas tikai tiem tirgus dalībniekiem, kuri izpilda noteiktus kritērijus; 4) ir ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm.⁹⁸ Parasti par katru atsevišķo gadījumu, kad pasākums, objekts vai pakalpojums netiek aplūkots ar nodokli, netiek ziņots Eiropas Komisijai, jo neizpildās ceturtais valsts atbalsta kritērijs – ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm. Tajos gadījumos, kad tomēr ar nodokļu atvieglojumu gūtais labums tomēr varētu ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, izpildās Regulā 651/2014 nosacījumi⁹⁹ vai arī tas ietilpst Komisijas Regulā Nr. 1407/2013 par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. panta piemērošanu *de minimis* atbalstam – atbalsts nepārsniedz EUR

⁹⁷ Likums Par nekustamā īpašuma nodokli: LV likums. Pieņemts 04.06.1997. [13.02.2020.]

⁹⁸ Eiropas Komisijas 2008.gada 18.decembra lēmums par Valsts atbalsta shēmu N595/08 - Itālijs Filmu ražošanas nodokļu atvieglojumi: valsts atbalsta apstiprināšana. Pieejams: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/228580/228580_904443_31_1.pdf [aplūkots 10.01.2020.]

⁹⁹ Komisijas Regula (ES) Nr. 651/2014, ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu. Pieņemta 2014.gada 17.jūnijā. [01.10.2019.]

200 000 (jebkurā triju fiskālo gadu periodā).¹⁰⁰ Paziņojot par citiem projektiem vai atbalsta shēmām, pie valsts atbalsta tiek pieminēti nodokļu atvieglojumi – nekustamā īpašuma, pievienotās vērtības nodokļa.

Visi paziņojumi par plānoto valsts atbalstu sagatavojami un iesniedzami Eiropas Komisijā izmantojot SANI (*State Aid Notification Interactive*) sistēmu.¹⁰¹ SANI sistēmā ir paredzēti konkrēti valsts atbalsta sniegšanas veidi, taču var būt arī atsevišķi atbalsta veidi, kas nav iekļaujami nevienā no atbalsta kategorijām. 2019.gada 19.septembrī Saeimā 1.lasījumā tika pieņemts likumprojekts ‘‘Par nekustamā īpašuma Riharda Vāgnera ielā 4, Rīgā, nodošanu Rīgas Riharda Vāgnera biedrībai’’. Ar minēto likumprojektu tiek paredzēts valsts īpašumu bez atlīdzības nodot Rīgas Riharda Vāgnera biedrības īpašumā. Saskaņā ar Finanšu ministrijas norādījumiem īpašuma nodošana bez atlīdzības ir valsts atbalsts, jo atbilst visām pazīmēm, taču nevienā no Komisijas norādītajiem valsts atbalsta veidiem neietilpst kategorija – īpašuma nodošana bez atlīdzības.¹⁰² Līdz ar to, lai gan SANI sistēmas izmantošana dalībvalstīm ir obligāta, konkrētajā gadījumā paziņot par valsts atbalstu saistībā ar nekustamā īpašuma nodošanu bez atlīdzības nebūs iespējams.

Saskaņā ar Regulu 651/2014 valsts atbalsts kultūrai un kultūras mantojuma saglabāšanas veicināšanai var tikt sniegts šādos veidos:

1) investīciju (ieguldījumu) atbalsts, ieskaitot atbalsts kultūras infrastruktūras celtniecībai vai modernizēšanai;

2) darbību atbalsts.¹⁰³

Investīciju atbalstam attiecināmās izmaksas ir ieguldījumu izmaksas materiālajos un nemateriālajos aktīvos, tai skaitā: a) infrastruktūras celtniecības, modernizācijas, iegādes, saglabāšanas vai uzlabošanas izmaksas, ja vismaz 80% no laika vai vietas gadā tiek izmantota kultūras vajadzībām; b) iegādes izmaksas, kā arī noma, kultūras mantojuma pārvietošana vai nodošana; c) materiālā un nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanas, atjaunošanas un rekonstrukcijas izmaksas, ieskaitot papildu izmaksas par

---

¹⁰⁰ Komisijas Regula (ES) Nr. 1407/2013 par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. panta piemērošanu de minimis atbalstam. Pieņemta 2013.gada 18.decembra. [01.10.2019.]

¹⁰¹ Likums Par nekustamā īpašuma nodokli: LV likums. Pieņemts 04.06.1997. [15.02.2020.]

¹⁰² Likumprojekts ‘‘ Par nekustamā īpašuma Riharda Vāgnera ielā 4, Rīgā, nodošanu Rīgas Riharda Vāgnera biedrībai’’. Pieejams: <https://titania.saeima.lv/LIVS13/saeimalivs13.nsf/0/336D08998AEF5FEAC225841E0042D5C8?OpenDocument> [aplūkots 15.02.2020.]

¹⁰³ Komisijas Regula (ES) Nr. 651/2014, ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu. Pieņemta 2014.gada 17.jūnijā. [01.10.2019.]

glabāšanu atbilstošos apstākļos, izmaksas, kas nepieciešamas, lai sagatavotu pētījumus, materiālus, dokumentāciju, tos digitalizētu un publicētu. d) izmaksas par kultūras mantojuma pieejamības uzlabošanu sabiedrībai, ieskaitot digitalizācijas un citu jauno tehnoloģiju izmaksas, izmaksas, kas saistītas ar piekļuves uzlabošanu personām ar īpašām vajadzībām (jo īpaši uzbrauktuves un pacēlāji, Braila raksts); e) kultūras projektu un aktivitāšu, sadarbības un apmaiņas programmu un dotāciju izmaksas, ieskaitot atlases procedūru izmaksas, reklāmas veicināšanas izmaksas un izmaksas, kas tieši radušās projekta rezultātā.¹⁰⁴

Darbību atbalstam attiecināmās izmaksas ir: a) kultūras iestādes vai mantojuma vietas izmaksas, kas saistītas ar nepārtrauktām vai periodiskām darbībām, ieskaitot izstādes, izrādes un pasākumus un līdzīgas kultūras aktivitātes, kas notiek ikdienas uzņēmējdarbībā; b) kultūras un mākslinieciskās izglītības pasākumu izmaksas, kā arī izpratnes veicināšana par kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzības un veicināšanas nozīmi, izmantojot izglītības un plašākas sabiedrības informēšanas programmas, tostarp izmantojot jaunākās tehnoloģijas; c) izmaksas, kas saistītas ar kultūras iestādes vai mantojuma vietu, kā arī aktivitāšu uzlabošanu, tai skaitā digitalizācijas un jauno tehnoloģiju izmantošanas izmaksas, kā arī piekļuves uzlabošanas izmaksas cilvēkiem ar kustību traucējumiem; d) darbības izmaksas, kas tieši saistītas ar kultūras projektu vai darbību, piemēram, nekustamā īpašuma īre vai noma, ceļa izdevumi, materiāli un piederumi, kas tieši saistīti ar kultūras projektu vai darbību, izstāžu un skatuves būvniecība, aizdevumi, instrumentu noma, reklāmas izmaksas; nolietojuma izmaksas un finansēšanas izmaksas ir attiecināmas tikai tad, ja tās nav segtas ar ieguldījuma atbalstu; e) samaksa personālam, kurš strādā kultūras iestādē vai mantojuma vietā, vai konkrētā kultūras projektā; f) konsultantu atbalsta pakalpojumu izmaksas, kas tieši radušās projekta rezultātā.¹⁰⁵

Ieguldījumu atbalsta summa nevar pārsniegt starpību starp attiecināmajām izmaksām un pamatdarbības peļņu no ieguldījuma. Darbības atbalsta summa nevar pārsniegt summu, kas nepieciešama pamatdarbības zaudējumu segšanai un samērīgai peļņai konkrētajā periodā. Gadījumā, ja atbalsts nepārsniedz divus miljonus eiro un

---

¹⁰⁴ Komisijas Regula (ES) Nr. 651/2014, ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu. Pieņemta 2014.gada 17.jūnijā. [01.10.2019.]

¹⁰⁵ Ibid.

netiek piemērota neviena no šīm metodēm, tad atbalsta maksimālo summu var noteikt 80% no attiecināmajām izmaksām.¹⁰⁶

Atbalsta pasākumu veidu izmantošanas biežums atsevišķos segmentos var atšķirties. Filmu un audiovizuālajiem darbiem visizplatītākie atbalsta veidi ir tiešās dotācijas un subsīdijas, kā arī aizvien izplatītākas paliek nodokļu atvieglojumu shēmas. Nodokļu atvieglojumi, ko apstiprinājusi Komisija, ietver uzlabotus nodokļu atskaitījumus filmu ražošanas uzņēmumiem, nodokļu atvieglojumus uzņēmumiem un privātpersonām, kas iegulda filmās un audiovizuālos ražojumos. Komisija ir apstiprinājusi arī vairākas aizdevumu shēmas, kas atbalsta filmu attīstību un ražošanu.¹⁰⁷

Komisija norāda, ka kritēriji, kas izmantoti, lai izslēgtu valsts atbalsta klātbūtni, ir:

- atbalsts neizraisa pieprasījuma vai ieguldījumu piesaistīšanu attiecīgajam reģionam, un nerada šķēršļus citu dalībvalstu uzņēmumu dibināšanai;
- preces vai pakalpojumi, ko ražo saņēmējs, ir tikai vietējie ražojumi vai saistīti ar ģeogrāfiski ierobežotu zonu;
- kaimiņos esošo dalībvalstu tirgiem un patērētājiem ir tikai neliela ietekme.¹⁰⁸

2.2. Valsts atbalsta sniegšanas kritēriji

Lai varētu piemērot LESD 107.panta 3.punkta d) apakšpunktu – ziņot par sniegto atbalstu un izvērtēt, vai atbalsts ir saderīgs ar iekšējo tirgu – vai arī piemērot Regulu 651/2014 – izvērtēt, vai sniegtais atbalsts atbilst visiem nosacījumiem un līdz ar to ir atbrīvots no paziņošanas pienākuma -, vispirms ir jāizvērtē, vai sniegtais atbalsts ir valsts atbalsts LESD 107.panta izpratnē. Termins ‘valsts atbalsts’ nav ekonomisks, bet gan juridisks termins. Atbilstoši LESD 107.panta 1.daļai Komisija un Eiropas Tiesa ir izstrādājusi četrus kritērijus, kuriem jāizpildās, lai valsts atbalstu varētu vērtēt juridiski:

- 1) Valsts līdzekļi;

¹⁰⁶ Komisijas Regula (ES) Nr. 651/2014, ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu. Pieņemta 2014.gada 17.jūnijā. [01.10.2019.]

¹⁰⁷ Bacon, K. European Union Law of State Aid. Oxford: Oxford University Press, 2013, P.371.-372.

¹⁰⁸ Guidelines for the application of Reg. 651/2014/UE to State aid for culture and heritage conservation (part III - section 11 Art. 53) Pieejams: http://www.regioni.it/cms/file/Image/upload/seminari/301115/2_IT_GBER%20Guidelines_Article%2053_25%20march%202015_EN.pdf [aplūkots 10.01.2020.]

- 2) Ekonomiskas priekšrocības;
- 3) Selektivitāte;
- 4) Ietekme uz konkurenci un tirdzniecību starp dalībvalstīm.¹⁰⁹

Valsts līdzekļi. Valsts atbalstam ir jābūt pārskaitītam no valsts līdzekļiem. Nav nozīmes, vai tas ir tiešs naudas pārskaitījums vai netiešs līdzekļu piešķirums. Tas nozīmē, ka par valsts atbalstu var tikt uzskatīti labumi, ko sniedz valsts, piemēram, nodokļu maksājumu atvieglojumi vai atbrīvojumi no nodevu maksājumiem.¹¹⁰

Komisijas lēmumi, kas atbalstīti ar Tiesas nolēmumiem, ir ļāvuši plaši definēt terminus " valsts " un " valsts resursi ". Attiecībā uz "valsti" ir skaidrs, ka Līguma noteikumi ir paredzēti, lai aptvertu pasākumus, ko valsts, reģionālajā un vietējā līmenī veic visas valsts iestādes vai aģentūras, kas darbojas to vārdā.¹¹¹ Ja attiecīgais pasākums saņēmējam rada ekonomiskas vai finansiālas priekšrocības, tad ir jāpārbauda, vai šo atbalstu finansē no valsts līdzekļiem vai nē.¹¹² *PreussenElektra* lietā Tiesa nosprieda, ka konkrētajā gadījumā privātajiem elektroenerģijas piegādes uzņēmumiem uzliktais pienākums pirkt no atjaunojamiem enerģijas avotiem ražotu elektroenerģiju nenozīmē tiešu vai netiešu valsts resursu nodošanu uzņēmumiem, kas ražo šāda veida elektroenerģiju, līdz ar to kompensācija jeb atbalsts, kas piešķirts uzņēmumam, kurš veic atjaunoto enerģijas avotu pārdošanu, nenozīmē tiešu vai netiešu valsts resursu pārskaitījumu uzņēmumam un tāpēc nav uzskatāms par valsts atbalstu.

113

Neskatoties uz LESD 107. panta formulējumu, Eiropas Savienības tiesa nav skaidri nodalījusi atbalstu, ko piešķir kāda dalībvalsts, vai atbalstu, izmantojot valsts resursus. Drīzāk LESD 107. pants tiek interpretēts tā, ka atbalsts būtu tieši vai netieši jāpiešķir ar valsts līdzekļu palīdzību. Nodokļu jautājumos tas nozīmē, ka nodokļu atbalstu var tieši piešķirt valsts, iekļaujot ne tikai centrālās valdības un valstu nodokļu iestādes, bet arī starpvalstu tiesības, kurām ir nodokļu pilnvaras. Turklāt atbalstu var arī

---

¹⁰⁹ Sacker F., Montag F. edited by Beck, Hart, Nomos. A commentary. European State Aid Law. Munchen: Verlag C.H. Beck oHG, 2016, P. 5.-6.

¹¹⁰ Sacker F., Montag F. edited by Beck, Hart, Nomos. A commentary. European State Aid Law. Munchen: Verlag C.H. Beck oHG, 2016, P. 5.-6.

¹¹¹ Wishlade F. Regional State Aid and Competition Policy. The Hague: Kluwer Law International, 2003, P.6.

¹¹² Szyszczak, E. Research Handbook on European State Aid Law. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited, 2011, P.252.

¹¹³ EST 2001.gada 13.marta spriedums lietā Nr. C-379/98.

netieši piešķirt no valsts līdzekļiem, tas ir, ar valsts kontrolē esošiem līdzekļiem vai ar valsts līdzekļiem, ko veic nevalstiskas organizācijas.¹¹⁴

Latvijā valsts atbalsts kultūras nozarei no valsts līdzekļiem katru gadu tiek piešķirts saskaņā ar likumu par ikgadējo valsts budžetu.¹¹⁵ Tāpat līdzekļi no valsts budžeta var tikt piešķirti noteiktai ministrijai, kura šos līdzekļus konkrētu projektu ietvaros var piešķirt konkrētiem atbalsta saņēmējiem. Arī šis finansējums ir valsts atbalsts no valsts fonda jeb no valsts resursiem LESD 107.panta 1.punkta izpratnē.¹¹⁶ Valsts atbalstu kultūrai un kultūras mantojuma saglabāšanas veicināšanai Latvijā izdevās īstenot ne tikai tieši no valsts līdzekļiem, bet arī piesaistot Eiropas Savienības fondu līdzfinansējumu, līdz ar to atbalstu var saņemt ne tikai tieši no valsts vai pašvaldības budžeta, bet arī kopā ar kādu no Eiropas Savienības fondu līdzfinansējumu programmām.¹¹⁷ Attiecībā uz Latvijas paziņoto valsts atbalsta programmu "Kultūra", kurā atbalsts tiek finansēts no valsts un pašvaldību budžetiem, kā arī ārvalsts finanšu instrumentiem Eiropas Reģionālās attīstības fonda, Klimata pārmaiņu finanšu mehānisma un Eiropas Ekonomikas zonas Finanšu instrumenta. Komisija savos secinājumos norāda, ka paziņotais atbalsts ir nepārprotami saistīts ar valsts līdzekļu nodošanu, jo tiek finansēts no Kultūras ministrijas un pašvaldību budžeta, kā arī to tādiem ārvalstu finanšu instrumentiem, ko pārvalda Latvijas iestādes. Faktiski Latvijas iestādes pārvalda un kontrolē fondu līdzekļu izmantošanu un veic maksājumus no tiem, līdz ar to šie līdzekļi ir Latvijas atbildīgo iestāžu pārziņā, tāpēc var uzskatīt, ka atbalsts tiek sniegts no valsts līdzekļiem.¹¹⁸

No tā izriet secinājums, ka ar valsts līdzekļiem LESD 107.panta 1.punkta kontekstā jāsaprot ne tikai tieši maksājumi vai finansiāli atvieglojumi no valsts budžeta, bet arī līdzekļi no tādiem fondiem un instrumentiem, kurus kontrolē un pārziņā konkrētās dalībvalsts iestāde.

Ekonomiskas priekšrocības. Valsts pasākumam ir jāpiešķir saņēmējam ekonomiskas priekšrocības, ko viņš negūtu, veicot "normālu" uzņēmējdarbību. Tādēļ

---

¹¹⁴ Szyszczak, E. Research Handbook on European State Aid Law. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited, 2011, P.195.-196.

¹¹⁵ Likums "Par valsts budžetu 2020. gadam": LV likums. Pieņemts 14.11.2019. [23.03.2020.]

¹¹⁶ Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem": Ministru kabineta 2012.gada 4.jūnija rīkojums Nr.247", Latvijas Vēstnesis, 88. [01.04.2020.]

¹¹⁷ Kultūras ministrijas īstenotie ES struktūrfondu projekti. 2007.–2013. gada plānošanas periodā.

¹¹⁸ Eiropas Komisijas 2013.gada 2.maija lēmums par Valsts atbalsta shēmu SA.34462 (2012/NN) – Latvija Programma "Kultūra". Pieejams: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/246755/246755_1428589_84_2.pdf [aplūkots 10.02.2020.]

tas izslēdz gadījumus, kad, piemēram, valsts noslēdz līgumu ar piegādātāju saskaņā ar konkursa rezultātiem.¹¹⁹

Galvenais elements valsts atbalsta novērtēšanā ir jautājums par to, vai uzņēmums ir saņēmis ekonomiskas priekšrocības. Tas bija galvenais jautājums *Altmark* lietā, kur Tiesa pievērsās jautājumam par to, vai finansiāls atbalsts, ko valsts iestādes piešķir tikai pakalpojuma sniegšanas izmaksu kompensēšanai uzņēmumam, kam uzticēts sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas pienākums, ir uzskatāms par ekonomisku priekšrocību, un tāpēc uz to attiecas LESD 107.pants.¹²⁰ *Altmark* lietā Tiesa skaidro, ka atbalsta pasākumi, kuri tieši vai netieši ir labvēlīgāki zināmiem uzņēmumiem, vai arī ekonomiskas priekšrocības, ko atbalsta saņēmējs neiegūtu parastos tirgus apstākļos, tiek uzskatīts par atbalstu.¹²¹

Pasākums var tikt vērtēts kā priekšrocība, pat ja no valsts piešķirtais materiālais atbalsts nav tūlītējs, bet gan pakļauts neparedzētam gadījumam. Tas jo īpaši attiecas uz valsts garantijām. Tādā veidā tūlītēja priekšrocība, ko gūst no valsts atbalsta noteikumiem, ir nevis valsts maksājums saskaņā ar garantiju, bet gan fakts, ka šis nosacītais maksājuma solījums ļauj uzņēmumam iegūt kredītu ar izdevīgākiem noteikumiem, nekā tas citādi būtu saņēmis, vai, ja kredīts vispār netiktu piedāvāts, ja nebūtu valsts garantijas. Tomēr, pārbaudot vispārējo atbalsta shēmu, nav jāpierāda, ka kāds no uzņēmumiem patiešām ir guvis labumu no shēmas piemērošanas, lai secinātu, ka pastāv valsts atbalsts.¹²²

Attiecībā uz Latvijas valsts atbalsta shēmu, kura paredzēja atbalstu kultūras pieminekļu privātpašniekiem kultūras pieminekļu atjaunošanai un saglabāšanai, piešķirot tiešas dotācijas kultūras pieminekļu remontam, restaurācijai un atjaunošanai, Komisija secināja, ka shēma piešķirs atbalsta saņēmējiem ekonomiskas priekšrocības salīdzinājumā ar citiem kultūras pieminekļu īpašniekiem, un, jo vairāk — ar tādiem nekustamā īpašuma īpašniekiem, kas šādu palīdzību nesaņems un tiem atjaunošanas izmaksas būs jāsedz pašiem.¹²³

---

¹¹⁹ Sacker F., Montag F. edited by Beck, Hart, Nomos. A commentary. European State Aid Law. Munchen: Verlag C.H. Beck oHG, 2016, P. 5.-6.

¹²⁰ Rydelski M.S., The EC State Aid Regime: Distortive Effects of State Aid on Competition and Trade. London: Cameron May Ltd., 2006, P.12.

¹²¹ EST 2003.gada 24.jūlija spriedums lietā Nr. C-280/00.

¹²² Bacon, K. European Union Law of State Aid. Oxford: Oxford University Press, 2013, P.361.

¹²³ Eiropas Komisijas 2010.gada 27.aprīļa lēmums par Valsts atbalsta shēmu N 564/2009 – Atbalsts kultūras pieminekļu privātpašniekiem kultūras pieminekļu atjaunošanai un saglabāšanai. Pieejams: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/233487/233487_1108424_35_2.pdf [aplūkots 12.02.2019.]

Selektivitāte. Valsts līdzekļu nodošana jāveic selektīvi, tas ir, dažiem uzņēmumiem sniedzot labumu vairāk nekā citiem. Selektivitātes kritērijs izslēdz gadījumus, kad valsts atbalsts tiek sniegts vienādi visiem uzņēmumiem konkrētā pasākuma ietvaros.¹²⁴

Šis kritērijs atšķiras no prasības demonstrēt ekonomiskās priekšrocības. Ja atbalstu piešķir individuālam uzņēmumam, parasti to var uzskatīt par selektīvu. Bet tādu pasākumu gadījumā, kas attiecas uz vairākiem uzņēmumiem, selektivitātes nosacījums ir paredzēts, lai atšķirtu tās shēmas, kuras tiek uzskatītas par valsts atbalstu, no pasākumiem, kurus neietekmē LESD 107.panta 1.punkts. Tiesas judikatūrā ir izdalītas divas situācijas, kurās pasākumu ar atšķirīgu iedarbību tomēr var neļaut klasificēt kā atbalstu, pamatojoties uz selektivitātes analīzi: atbalstītos uzņēmumus, iespējams, nevar salīdzināt ar neatbalstīto uzņēmumu grupu; atšķirīgo attieksmi var attaisnot ar attiecīgās sistēmas raksturu un shēmu. Lai risinātu šos jautājumus, sarežģītām lietām ir izstrādāta selektivitātes trīs posmu analīze. Pirmkārt, ir jāidentificē attiecīgā sistēma. Otrkārt, ir jāpārbauda, vai pasākums ir pirmsšķietami selektīvs, ņemot vērā šo atsauces sistēmu. Trešais jautājums ir par to, vai pasākumu attaisno sistēmas raksturs vai shēma.¹²⁵

Attiecībā uz Latvijas valsts atbalsta shēmu Eiropas Komisija pie selektivitāte kritērija norāda, ka ekonomiskā priekšrocība tiek piešķirta selektīvi, jo tās jomā ietilpst tikai kultūra.¹²⁶ Atļaujot valsts atbalsta shēmu Latvijas filmām, ir norādīts, ka shēma pēc būtības ir selektīva, jo vienīgie atbalsta saņēmēji ir filmu ražotāji vai izplatītāji.¹²⁷ Arī citos lēmumos Komisija saistībā ar selektivitātes kritēriju analizē, ka piešķirtā ekonomiskā priekšrocība ir selektīva tādā nozīmē, ka atbalstu saņems tikai uzņēmumi, kas izplata kino produkciju, un starp tiem uzņēmumiem, kas izplata Basku valodā dublētās un / vai subtitrētās filmas.¹²⁸

---

¹²⁴ Sacker F., Montag F. edited by Beck, Hart, Nomos. A commentary. European State Aid Law. Munchen: Verlag C.H. Beck oHG, 2016, P. 6.

¹²⁵ Bacon, K. European Union Law of State Aid. Oxford: Oxford University Press, 2013, P.361.P.69-71.

¹²⁶ Eiropas Komisijas 2010.gada 27.aprīļa lēmums par Valsts atbalsta shēmu N 564/2009 – Atbalsts kultūras pieminekļu privātpašniekiem kultūras pieminekļu atjaunošanai un saglabāšanai. Pieejams: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/233487/233487_1108424_35_2.pdf [aplūkots 12.02.2019.]

¹²⁷ Eiropas Komisijas 2008.gada 16.jūlija lēmums par Valsts atbalsta shēmu 233/2008 – Atbalsta shēma Latvijas filmām. Pieejams: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/225586/225586_844350_31_2.pdf [aplūkots 12.02.2019.]

¹²⁸ Eiropas Komisijas 2008.gada 20.maija lēmums N 192/2008 – Spānijas valsts atbalsts filmu dublēšanas un subtitrēšanas veicināšanai Basku valodā. Pieejams:

Ietekme uz konkurenci un tirdzniecību. Valsts līdzekļu piešķiršana ietekmē konkurenci un tirdzniecību starp divām vai vairāk dalībvalstīm. Šis kritērijs ir pietiekami izpildīts, ja var pierādīt, ka saņēmējs atrodas tirgū, kurā darbojas arī citu dalībvalstu uzņēmumi.¹²⁹

Attiecībā uz konkurences tiesību pārkāpumiem Tiesa 1996.gadā sniedza plašu "ietekme uz tirdzniecību" definīciju. Tā norādīja, ka, lai kritērijs tiktu izpildīts, jābūt iespējai ar pietiekamu varbūtības pakāpi paredzēt, pamatojoties uz objektīvu tiesību faktoru vai faktu kopumu, ka attiecīgajam nolīgumam var būt tieša vai netieša, reāla ietekme vai potenciāla, attiecībā uz tirdzniecības modeli starp dalībvalstīm.¹³⁰

Divas nedēļas pēc šī sprieduma Tiesa paplašināja šo formulu, secinot, ka, lai noskaidrotu, vai nolīgums ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm, nav nepieciešams izvērtēt, vai ietekme ir pozitīva vai negatīva.¹³¹ Ja atbalsts dod labumu tikai tiem uzņēmumiem, uz kuriem neattiecas starpvalstu tirdzniecība, vai, ja preces tirdzniecību ietekmē tikai valsts mērogā, pasākums neietilpst LESD 107.panta darbības jomā. Tomēr, ja atbalstu piešķir uzņēmumam, kas veic tirdzniecību gan dalībvalstī, gan ārpus vietējā tirgus, tiks uzskatīts, ka viss atbalsts ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm.¹³²

Ņemot vērā LESD 107. un 108. panta struktūru un plānotā valsts atbalsta iepriekšējā paziņojuma sistēmu, Komisijai nav pienākuma pierādīt, ka attiecīgais pasākums var jūtami ietekmēt konkurenci vai starpvalstu tirdzniecību. Pietiek ar to, ka Komisija var izveidot saikni starp attiecīgo pasākumu un esošo vai iespējamo ietekmi uz konkurenci un tirdzniecību, piemēram, ja atbalsta saņēmēji konkurē ar citiem uzņēmumiem tirgos, kas ir atvērti konkurencei.¹³³

Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Komisijai nav jāveic ekonomiskā analīze par faktisko situāciju attiecīgajos tirgos, par atbalstu saņēmušo uzņēmumu tirgus daļu, konkurējošo uzņēmumu stāvokli vai tirdzniecības plūsmām starp dalībvalstīm. Tomēr ir jāpaskaidro, kā un kādā veidā atbalsts ietekmē vai varētu ietekmēt tirgus konkurenci,

---

https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/225213/225213_822331_20_1.pdf [aplūkots 12.02.2020.]

[aplūkots 12.02.2020.]

¹²⁹ Sacker F., Montag F. edited by Beck, Hart, Nomos. A commentary. European State Aid Law. Munchen: Verlag C.H. Beck oHG, 2016, P. 5.-6.

¹³⁰ EST 1966.gada 30.jūnija spriedums lietā Nr. 56-65.

¹³¹ Chalmers D., Davies G. Monti G. European Union Law: Cases and Materials. Cambridge: Cambridge University Press. P. 966.

¹³² Quigley C. Third edition. European state aid law and policy. Oxford: Hart Publishing Ltd, 2015, P. 504.

¹³³ Hancher L., Ottervanger T., Slot P.J. Fourth edition. EU State Aids. London: Sweet&Maxwell, 2012, P.100.

pamatojoties uz pasākuma paredzamo iedarbību. Komisija vairākos gadījumos ir uzskatījusi, ka dažām darbībām to īpašo apstākļu dēļ ir tikai vietēja ietekme un līdz ar to tām nav ietekmes uz tirdzniecību starp dalībvalstīm, ja ir izpildīti šādi kritēriji. Pirmkārt, saņēmējs piegādā preces vai sniedz pakalpojumus ierobežotā teritorijā dalībvalstī, un maz ticams, ka tas piesaistīs klientus no citām dalībvalstīm. Otrkārt, ar pietiekamu varbūtības pakāpi nevar paredzēt, ka pasākumam būs vairāk nekā nenozīmīga ietekme uz pārrobežu ieguldījumu vai uzņēmējdarbības nosacījumiem. Komisija uzskata, ka tikai finansējums, kas piešķirts lielām un slavenām kultūras iestādēm un pasākumiem, kuri tiek plaši reklamēti ārpus viņu dzimtajā reģiona, var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm.¹³⁴

Sekojoš Eiropas Komisijas praksei, Latvijas atbildīgā iestāde, veicot pārbaudi, vai piešķirtais finansējums VSIA "Dailes teātrim" un VSIA "Mihaila Čehova Rīgas krievu teātrim" ir valsts atbalsts, secināja, ka nav ietekmes uz Eiropas Savienības tirdzniecību un konkurenci. VSIA "Dailes teātris" repertuārā ir dramatiskās izrādes tikai latviešu valodā bez tulkojuma citās valodās, tās netiek reklamētas ārpus Latvijas, tāpēc ir paredzētas tikai vietējai publikai; pie līdzīgiem secinājumiem nonāk arī saistībā ar VSIA "„Mihaila Čehova Rīgas Krievu teātris" – valodas barjeras dēļ izrādes nepiesaista skatītājus no citām Eiropas Savienības dalībvalstīm, līdz ar to piešķirtais valsts finansējums nevar ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, šim atbalsta pasākumam ir vienīgi vietēja mēroga ietekme.¹³⁵

Attiecībā uz Latvijas valsts atbalsta shēmu, ar kuru finansējums tika piešķirts privātpašniekiem kultūras pieminekļu atjaunošanai, Komisija secināja, ka pārsvarā atjaunotie kultūras pieminekļi piesaistīs tikai vietējos apmeklētājus. Taču var rasties arī pārrobežu tūristu interese, līdz ar to radot ietekmi uz dalībvalstu iekšējo tirgu, tāpēc Komisija pārskata atbalsta saderība saskaņā ar atkāpi par atbalstu kultūras veicināšanai. Valsts atbalsts var tikt uzskatīts par saderīgu ar iekšējo tirgu, ja : 1) mērķis ir kultūras mantojuma saglabāšana - ar shēmu atbalstāmās darbības ir saistītas tikai ar kultūras mantojuma objektu atjaunošanu un to vēsturiskās vērtības saglabāšanu Latvijā; 2) minētie pasākumi neietekmē tirdzniecības apstākļus un konkurenci tādā mērā, kas būtu

---

¹³⁴ Eiropas Komisijas 2017.gada 17.maija lēmums SA.47448 (2017/N) – Spānijas valsts atbalsts Basku valodas popularizēšana digitālajos ziņu medijos. Pieejams: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/267998/267998_1907403_128_2.pdf [aplūkots 12.01.2020.]

¹³⁵ Kultūras ministrijas 2019.gada 8.februāra ziņojums par komercdarbības atbalsta esamības izvērtējumu kultūras iestādēm 2019.gadā.

pretrunā vispārējām interesēm - objektu izmantos galvenokārt ar kultūru, zinātni un izglītību saistītu pasākumu rīkošanai, taču tas neizslēdz pasākuma ietekmi uz konkurenci. Taču tā kā atbalstu piešķir, ņemot vērā noteiktus kritērijus darbībām pēc atjaunošanas, piemēram, īres maksas apjoma, pārdošanas termiņa, tad var secināt, ka ietekme ir ierobežota un kontrolēta; 3) nepieciešamība un proporcionalitāte – bez valsts finansiālā atbalsta nevar garantēt kultūras pieminekļu pienācīgu saglabāšanu. Plānotais saņēmēju skaits nepārsniedz 10, no tiem vidējais individuālais atbalsts nepārsniegtu 282 000 eiro, kas Komisijas uzskatā ir neliels, it īpaši ņemot vērā izdevumu apjomu, kas parasti attiecas uz šādiem darbiem. Līdz ar to Komisija secina, ka, lai arī atbalsts varētu ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, tas uzskatāms par saderīgu ar iekšējo tirgu, jo tā mērķis ir kultūras mantojuma saglabāšana, tas nav pretrunā kopējām Eiropas Savienības dalībvalstu interesēm, atbalsts ir nepieciešams un proporcionāls.¹³⁶

Darba autore piekrīt Komisijas secinājumiem, jo, lai gan pastāv risks, ka atjaunotie kultūras pieminekļi varētu piesaistīt ievērojamu tūristu daudzumu, tādā veidā, radot ietekmi uz tirdzniecību starp dalībvalstīm, taču atbalsta mērķis ir atjaunot tādas Latvijai svarīgus kultūras pieminekļus, kurus bez finansiālā atbalsta, privātpašnieki nevarētu saglabāt, turklāt, ņemot vērā izdevumus, kādi nepieciešami ne tikai atjaunošanai, bet arī uzturēšanai, plānotais atbalsta apjoms nav tik liels, lai radītu tik būtisku priekšrocību saņēmējiem, ka tiktu kroplots iekšējais tirgus. Tāpēc šāds atbalsts var tikt uzskatīts par saderīgu ar iekšējo tirgu. Izņēmums varētu būt tādi kultūras pieminekļi, kas ir muižas, kuras tiek pārveidotas par viesnīcām, restorāniem un atpūtas centriem. Šādu objektu atjaunošanas īpašnieku mērķis ir peļņas gūšana un komercdarbības attīstības, nevis sabiedrības nodrošināšana ar kultūras vērtību.

Ar Komisijas 2013.gada 18.decembra Regulu Nr. 1407/2013 par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. panta piemērošanu *de minimis* atbalstam (turpmāk – Regula Nr. 1407/2013) ir paredzēts, ka, ja kopējais atbalsts, ko viena dalībvalsts piešķirusi vienam vienotam uzņēmumam, jebkurā triju fiskālo gadu periodā nepārsniedz EUR 200 000, tad tas ir *de minimis* atbalsts un līdz ar to atbrīvots no paziņošanas prasības.¹³⁷ Saskaņā ar Komercedarbības atbalsta kontroles likumu ikviena

¹³⁶ Eiropas Komisijas 2010.gada 27.aprīļa lēmums par Valsts atbalsta shēmu N 564/2009 – Atbalsts kultūras pieminekļu privātpašniekiem kultūras pieminekļu atjaunošanai un saglabāšanai. Pieejams: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/233487/233487_1108424_35_2.pdf [aplūkots 12.02.2019.]

¹³⁷ Komisijas Regula (ES) Nr. 1407/2013 par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. panta piemērošanu *de minimis* atbalstam. Pieņemta 2013.gada 18.decembrī. [12.02.2020.]

plānotā atbalsta programma vai individuālais atbalsta projekts pirms to īstenošanas uzsākšanas jāiesniedz izvērtēšanai Finanšu ministrijā. Likums paredz, ka pat, ja saskaņā ar Eiropas Savienības tiesību aktiem atbalsts ir atbrīvots no iepriekšējas paziņošanas Eiropas komisijai, vai arī tas ir *de minimis* atbalsts, plānotais atbalsts ir jebkurā gadījumā jāpaziņo Finanšu ministrijai.¹³⁸

Ar Ministru kabineta noteikumiem Nr. 715 ‘‘Noteikumi par *de minimis* atbalsta uzskaites un piešķiršanas kārtību un *de minimis* atbalsta uzskaites veidlapu paraugiem’’ izstrādāta kārtība, kādā sistēma nodrošina centralizētu piešķirtā *de minimis* atbalsta uzskaiti elektroniski. Sistēmā tiek uzkrāta informācija par Latvijā piešķirtā *de minimis* atbalstu. Izmantojot sistēmu, atbalsta sniedzējs var pārbaudīt, vai potenciālā atbalsta saņēmēja iepriekšējos divos fiskālajos gados saņemtais *de minimis* atbalsts kopā ar plānoto nepārsniedz noteiktos EUR 200 000.¹³⁹

Līdz ar to gadījumā, ja plānotais atbalsts ir valsts atbalsts saskaņā ar kritērijiem, taču atbalsta summa nepārsniedz EUR 200 000 trīs gadu periodā, tad par plānoto atbalstu nav jāziņo. *De minimis* atbalsta iespējas plaši izmanto audiovizuālajā nozarē, kā redzams no 2019.gada datu bāzes, tad no 92 atbalsta saņēmējiem, tikai diviem atbalsts pārsniedz noteiktos EUR 200 000.¹⁴⁰

---

¹³⁸ Komercedarbības atbalsta kontroles likums: LV likums. Pieņemts 19.06.2014. [23.01.2020.]

¹³⁹ Noteikumi par *de minimis* atbalsta uzskaites un piešķiršanas kārtību un *de minimis* atbalsta uzskaites veidlapu paraugiem: Ministru kabineta 2018.gada 21.novembra noteikumi Nr. 715, 2018, Nr.241. [23.01.2020.]

¹⁴⁰ Nacionālais kino centrs. Atbalstīto projektu datu bāze. Pieejams: http://nkc.gov.lv/fakti-un-skaitli/nkc-atbalsta-sanemeji-no-datu-bazes/?q%5Bpost_title%5D=&q%5Bstudy%5D=-1&q%5Bdirector%5D=-1&q%5Btype%5D=-1&q%5Bsupport%5D=-1&q%5Byear%5D=2019 [aplūkots 16.04.2020.]

3. VALSTS ATBALSTA SNIEGŠANAS VĒRTĒJUMA PROCEDŪRA LATVIJĀ

3.1. Vērtējuma procedūra atbalsta shēmu ietvaros

Ņemot vērā to, ka Regula 651/2014 stājās spēkā 2014.gadā, tad par jebkuru valsts atbalsta pasākumu līdz tam tika ziņots, ievērojot LESD 108.panta 3.punktu. Pēc tam, kad Regula 651/2014 stājās spēkā, par jebkuru plānoto atbalstu netika ziņots Eiropas Komisijai, ja atbalsts atbilda Regulas 651/2014 53.panta nosacījumiem. Tāpēc valsts atbalsta sniegšanu kultūras un kultūras mantojuma saglabāšanai Latvijā ir jāizvērtē, ņemot vērā divus atsevišķus posmus un atbalsta shēmas:

- 1) No 2007.gada līdz 2013.gadam:
  - a. Aktivitāte 3.4.3.1 ‘‘Nacionālas un reģionālas nozīmes daudzfunkcionālo centru izveide’’;
  - b. Aktivitāte 3.4.3.2 ‘‘Sociālekonomiski nozīmīgu kultūras mantojuma objektu atjaunošana’’;
  - c. Aktivitāte 3.4.3.3 ‘‘Atbalsts kultūras pieminekļu privātpašniekiem kultūras pieminekļu saglabāšanā un to sociālekonomiskā potenciāla efektīvā izmantošanā’’.¹⁴¹
- 2) Atbalsta pasākumi un shēmas no 2014.gada, tajā skaitā, šobrīd esošajā 2014.-2020.gada Eiropas Savienības fondu plānošanas periodā Kultūras ministrija īsteno šādas Eiropas Savienības struktūrfondu līdzfinansētas atbalsta programmas:
  - a. 5.5.1. Specifisko atbalsta mērķi (turpmāk – SAM) ‘‘Saglabāt, aizsargāt un attīstīt nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu, kā arī attīstīt ar to saistītos pakalpojumus’’;
  - b. 5.6.1. SAM ‘‘Veicināt Rīgas pilsētas revitalizāciju, nodrošinot teritorijas efektīvu sociālekonomisko izmantošanu’’.¹⁴²

Līdzfinansējums laika posmā no 2007.gada līdz 2013.gadam tika sniegts, ievērojot 2008.gada 2.septembra Ministru kabineta noteikumus Nr.702 Noteikumi par darbības programmas ‘‘Infrastruktūra un pakalpojumi’’ papildinājuma 3.4.3.1.aktivitāti ‘‘Nacionālas un reģionālas nozīmes daudzfunkcionālu centru izveide’’ (turpmāk – MK

¹⁴¹ Kultūras ministrija. Eiropas reģionālās attīstības fonds. Pieejams: <https://www.km.gov.lv/lv/fondi-un-es-politika/eiropas-regionalas-attistibas-fonds/2007-2013> [aplūkots 05.01.2020.]

¹⁴² Kultūras ministrija. Eiropas reģionālās attīstības fonds. Pieejams: <https://www.km.gov.lv/lv/fondi-un-es-politika/eiropas-regionalas-attistibas-fonds/2007-2013> [aplūkots 05.01.2020.]

noteikumi Nr.702)¹⁴³, 2009.gada 30.jūnija Ministru kabineta noteikumus Nr. 675 Noteikumi par darbības programmas “Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma 3.4.3.3.aktivitāti “Atbalsts kultūras pieminekļu privātīpašniekiem kultūras pieminekļu saglabāšanā un to sociālekonomiskā potenciāla efektīvā izmantošanā” (turpmāk – MK noteikumi Nr. 675)¹⁴⁴ un 2010.gada 25.maija Ministru kabineta noteikumus Nr.477 Noteikumi par darbības programmas "Infrastruktūra un pakalpojumi" papildinājuma 3.4.3.2.aktivitāti "Sociālekonomiski nozīmīgu kultūras mantojuma objektu atjaunošana" (turpmāk – MK noteikumi Nr. 477)¹⁴⁵.

Par Aktivitāti 3.4.3.1. un Aktivitāti 3.4.3.2. netika ziņots Eiropas Komisijai. Gan Aktivitātes 3.4.3.1., gan Aktivitātes 3.4.3.2. atbalsta saņēmēji varēja būt pašvaldības vai valsts institūcijas. Atbalsta pasākums, kura saņēmējs nav ‘uzņēmums’, nav uzskatāms par valsts atbalstu.¹⁴⁶ Saskaņā ar Eiropas tiesu praksi “uzņēmums” ir organizēta vienība, kas veic saimniecisko darbību neatkarīgi no tā, vai to regulē privātas vai publiskas tiesības, un no tā, kā tas tiek finansēts.¹⁴⁷ Uzņēmējdarbības jēdziens saskaņā ar Eiropas Savienības valsts atbalsta likumiem ir tāds pats kā vispārīgajos konkurences likumos. Bezpeļņas organizācijas var būt uzņēmumi, jo arī viņi tirgū var piedāvāt preces un pakalpojumus. Taču, ja uzņēmums veic saimnieciskas darbības, kuras nevar atdalīt no valsts varas izmantošanas, šī uzņēmuma darbības kopumā nevar tikt kvalificētas kā uzņēmuma darbības.¹⁴⁸ Tas nozīmē, ka arī pašvaldība var būt atbalsta saņēmējs atbilstoši izpratnei par valsts atbalstu. Saskaņā ar likuma ‘Par pašvaldībām’ 15.pantu pašvaldības funkcijas ir rūpēties par kultūru, sekmēt tradicionālo kultūras vērtību saglabāšanu un tautas jaunrades attīstību, tajā skaitā,

---

¹⁴³ Noteikumi par darbības programmas “Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma 3.4.3.1.aktivitāti “Nacionālas un reģionālas nozīmes daudzfunkcionālu centru izveide”: Ministru kabineta 2008.gada 2.septembra noteikumi Nr. 702, Latvijas Vēstnesis, 2008, nr.139. [23.01.2020.]

¹⁴⁴ Noteikumi par darbības programmas “Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma 3.4.3.3.aktivitāti “Atbalsts kultūras pieminekļu privātīpašniekiem kultūras pieminekļu saglabāšanā un to sociālekonomiskā potenciāla efektīvā izmantošanā”: Ministru kabineta 2009.gada 30.jūnija noteikumi Nr. 675, Latvijas Vēstnesis, 2009, nr.132. [23.02.2020]

¹⁴⁵ Noteikumi par darbības programmas "Infrastruktūra un pakalpojumi" papildinājuma 3.4.3.2.aktivitāti "Sociālekonomiski nozīmīgu kultūras mantojuma objektu atjaunošana": Ministru kabineta 2010.gada 25.maija noteikumi Nr.477, Latvijas Vēstnesis, 2010, Nr.88.[23.01.2020.]

¹⁴⁶ Hancher L., Hautecocque A., Salerno F.M. State Aid and the Energy Sector. Oxford: Hart Publishing, 2018, P.7.

¹⁴⁷ Tiesas 2000.gada 12.septembra spriedums apvienotajās lietās C-180/98 , C-184/98.Pavel Pavlov and Others v Stichting Pensioenfonds Medische Specialisten. ECLI:EU:C:2000:428

¹⁴⁸ Hancher L., Hautecocque A., Salerno F.M. State Aid and the Energy Sector. Oxford: Hart Publishing, 2018, P.7.-9.

organizatoriska un finansiāla palīdzība kultūras iestādēm, pasākumiem, atbalsts kultūras pieminekļu saglabāšanai u.c.¹⁴⁹ Atbalsta pasākumu mērķis ir atjaunot kultūras mantojuma objektus un nacionālas un izveidot reģionālas nozīmes daudzfunkcionālu centru. Tas nozīmē, ka saņemtais atbalsts tiktu izmantots, lai pašvaldības varētu izpildīt likumā noteiktās funkcijas, līdz ar to konkrēto atbalsta pasākumu ietvaros atbalsta saņēmēji – pašvaldības – netiek uzskatīti par uzņēmumiem valsts atbalsta noteikumu izpratnē, tāpēc konkrētie atbalsta pasākumi nav valsts atbalsts saskaņā ar LESD 107.pantu un par tiem nav jāziņo Eiropas Komisijai.

Ievērojot to, ka Latvija saskaņā ar LESD 108.panta 3.punktu paziņoja tikai par Aktivitāti 3.4.3.3.,¹⁵⁰ tad maģistra darba ietvaros tiks apskatīti nosacījumi valsts atbalsta saņemšanai kultūras pieminekļu saglabāšanai un pieejamības sabiedrībai nodrošināšanai.

Saskaņā ar MK noteikumu Nr.675 viens no nosacījumiem atbalsta piešķiršanai ir atjaunoto kultūras pieminekļu plaša pieejamība sabiedrībai, līdz ar to, lai gan atbalsta saņēmēji ir privātpersonas, atbalsta mērķis ir nodrošināt, lai pieminekļi tiktu atjaunoti, saglabāti un vispārpieejami jebkuram. Noteikumi neparedz ierobežojumus un ieejas biļešu cenu griestus pēc projekta īstenošanas beigām,¹⁵¹ kas nozīmē, ka atbalsta ietvaros netika paredzēts kontrolēt, kā tiks īstenots mērķis – kultūras pieminekļu pieejamība ikvienam.

Kā galvenais kritērijs tiek izvirzīts īpašuma statuss¹⁵² – tāds īpašums, kurš saskaņā ar likumu „Par kultūras pieminekļu aizsardzību” ir ietverts valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā.¹⁵³ Noteikumos tiek paredzēts, ka saņēmējs nevar būt maksātnespējīgs, nav sodīts, kā arī citas prasības, kas attiecas tieši uz saņēmēju un finansējuma apjomu, kas jānodrošina pašam objekta īpašniekam. Saskaņā ar MK noteikumi Nr.675 21.2.18.punktu, lai saņemtu valsts atbalstu, ir jāiesniedz arī spēkā

---

¹⁴⁹ Likums „Par pašvaldībām” : LV likums. Pieņemts 19.05.1994. [23.03.2020.]

¹⁵⁰ Eiropas Komisijas 2010.gada 27.aprīļa lēmums par Valsts atbalsta shēmu N 564/2009 – Atbalsts kultūras pieminekļu privātpašniekiem kultūras pieminekļu atjaunošanai un saglabāšanai. Pieejams: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/233487/233487_1108424_35_2.pdf [aplūkots 12.02.2019.]

¹⁵¹ Noteikumi par darbības programmas “Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma 3.4.3.3.aktivitāti “Atbalsts kultūras pieminekļu privātpašniekiem kultūras pieminekļu saglabāšanā un to sociālekonomiskā potenciāla efektīvā izmantošanā”: Ministru kabineta 2009.gada 30.jūnija noteikumi Nr. 675, Latvijas Vēstnesis, 2009, nr.132. [23.03.2020.]

¹⁵² Noteikumi par darbības programmas “Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma 3.4.3.3.aktivitāti “Atbalsts kultūras pieminekļu privātpašniekiem kultūras pieminekļu saglabāšanā un to sociālekonomiskā potenciāla efektīvā izmantošanā”: Ministru kabineta 2009.gada 30.jūnija noteikumi Nr. 675, Latvijas Vēstnesis, 2009, nr.132. [23.01.2020.]

¹⁵³ Likums par kultūras pieminekļu aizsardzību: LV likums. Pieņemts 12.02.1992. [14.02.2020.]

esoša objekta darbības plāns (ar darbības termiņu vismaz pieci gadi no projekta pabeigšanas dienas) ¹⁵⁴ un lai gan noteikumi tieši to neparedz, izvērtējot Aktivitātes 3.4.3.3. atbilstību izņēmuma kritērijiem, Eiropas Komisija konstatēja, ka valsts atbalsta saņēmējam piecu gadu darbības plānā ir jānorāda, kā tiks nodrošināta objekta publiskā pieejamība visām sociālajām grupām, jānorāda plānotās darbības, to paredzamie ienākumi un izmaksas, turklāt īpašumā ir jārīko kultūras un valstiski svarīgi pasākumi. Komisija norāda, ka kultūras pieminekļus var izmantot jebkādu saimniecisko darbību nolūkos, ja tas nebojā pieminekli un nemazina tā vēsturisko, zinātnisko un māksliniecisko vērtību.¹⁵⁵

Lai gan no vienas puses Komisija atzīst, ka atbalsta saņēmējam ir jānodrošina publiskā pieejamība ikvienam, tomēr no otras puses tā atzīst, ka pieminekļi var tik izmantoti jebkādi saimnieciskai darbībai, tādā veidā atļaujot atbalsta sniegšanu arī tādām objekta, kura mērķis ir peļņas gūšana. Turklāt kritērijos noteiktais piecu gadu darbības plāns atļauj pēc šī perioda ar valsts atbalstu atjaunoto objektu izmantot jebkādiem mērķiem. Aktivitātes 3.4.3.3. ietvaros līdzfinansējumu saņēma 18 projekti (*sk. Pielikums Nr.1*), tajā skaitā, muižas un koka arhitektūras centrs Rīgā.¹⁵⁶ Ņemot vērā to, ka atjaunotie objekti pēc piecu gadu termiņa vēl nebūs nolietojušies un ievērojami zaudējuši savu vērtību, tad var secināt, ka, lai gan sniegtais valsts atbalsts pirmo piecu gadu periodā var tik atzīts kā saderīgs ar iekšējo tirgu, taču tas nenozīmē, ka pēc šī perioda tas vēl joprojām būs saderīgs, taču ne Latvijas atbildīgā iestāde, ne Eiropas Komisija šo aspektu nav ņēmušas vērā.

2013.gadā Aktivitāte 3.4.3.3. tika iekļauta kopējā valsts atbalsta shēmā SA.34462 (2012/NN) „Programma „Kultūra””. Paziņojumā Eiropas Komisijai Latvijas iestādes skaidroja, ka šīs pārmaiņas visām kultūras institūcijām un objektiem Latvijā ļaus nodrošināt līdzvērtīgas iespējas attīstīt un sniegt kvalitatīvus kultūras pakalpojumus, jo privātpašniekiem nav pietiekamu līdzekļu, lai īstenotu tik liela mēroga nekomerciālus projektus. Grozījumu ietvaros varēs saņemt lielāku atbalsta intensitāti un varēs

---

¹⁵⁴ Noteikumi par darbības programmas “Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma 3.4.3.3.aktivitāti “Atbalsts kultūras pieminekļu privātpašniekiem kultūras pieminekļu saglabāšanā un to sociālekonomiskā potenciāla efektīvā izmantošanā”: Ministru kabineta 2009.gada 30.jūnija noteikumi Nr. 675, Latvijas Vēstnesis, 2009, nr.132. [12.03.2020.]

¹⁵⁵ Eiropas Komisijas 2010.gada 27.aprīļa lēmums par Valsts atbalsta shēmu N 564/2009 – Atbalsts kultūras pieminekļu privātpašniekiem kultūras pieminekļu atjaunošanai un saglabāšanai. Pieejams: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/233487/233487_1108424_35_2.pdf [aplūkots 12.02.2019.]

¹⁵⁶ Eiropas Savienības fondi: Aktivitātes. Pieejams: <https://www.esfondi.lv/aktivitates> [aplūkots 08.02.2020.]

apvienot atbalstu no dažādiem finanšu avotiem. Lai gan Komisija uzskatīja, ka Latvija ir pārkāpusi LESD 108.panta 3.punktu, jo nav savlaicīgi paziņojusi par piešķirto atbalstu, tomēr Komisija necēla iebildumus, jo pasākums ir tikai daļēji uzskatāms par valsts atbalstu un ir saderīgs ar LESD 107. panta 3. punkta d) apakšpunktu.¹⁵⁷

Atbalsta shēma tika sadalīta četrās apakšprogrammās:

1) kultūras infrastruktūra; 2) kultūras institūcijas; 3) kultūras pasākumi; 4) kultūras mantojuma digitalizācija. Pieejamais finansējums bija gan no valsts, gan pašvaldību un arī ārvalstu finanšu instrumentiem (Eiropas Reģionālās attīstības fonda, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta), nosakot, ka atbalsta intensitāte ir no 85% līdz 100% no attiecināmajām izmaksām. Atbalsta saņēmēji varēja būt fiziskas vai juridiskas personas, tajā skaitā, pašvaldības un to institūcijas, kas veic kultūras funkcijas - muzeji, teātri, arhīvi, bibliotēkas, sabiedriskie centri, kultūrizglītības iestāde - , bezpeļņas organizācijas un privātpersonas, kuru īpašumā, lietojumā vai valdījumā ir kultūras objekti. Šīs atbalsta shēmas ilgums tika noteikts līdz 2017.gada 30.aprīlim. Taču 2016.gada 21.novembrī Kultūras ministrijai notika pārrunas ar Komisiju, kurā tika panākta vienošanās, šīs shēmas ilgumu nav jāpagarina, jo turpmāk ministrija vērtēs valsts atbalsta esamību katram pasākumam un iestādei atsevišķi, piemērojot Regulas 651/2014 un Regulas 1407/2013 nosacījumus. Līdz ar to gadījumā, ja Kultūras ministrija konstatē, ka iestāžu un pasākumu pašu ieņēmumi (no biļešu pārdošanas, maksas pakalpojumiem u.c.) pārsniedz 50% no faktiskajām izmaksām, tad tiek vērtēts, vai sniegtais atbalsts atbilst visiem valsts atbalsta kritērijiem un, vai tas atbilst Regulas 651/2014 53.panta nosacījumiem.¹⁵⁸

SAM 5.6.1. mērķis ir veicināt Rīgas pilsētas revitalizāciju, nodrošinot teritorijas efektīvu sociālekonomisko izmantošanu, veicot ieguldījumus tādu degradēto objektu un teritoriju revitalizācijā, kas, izveidojot un pārbūvējot maza mēroga sabiedrisku, kultūras, sporta un infrastruktūras objektus, kvantitatīvā izteiksmē paredzēs lielāko revitalizācijas efektu un lielākos privātos līdzieguldījumus, kā arī nodrošinās pievienoto vērtību nacionālajā līmenī atbilstoši mērķiem un uzdevumiem, kas noteikti nacionālajos

---

¹⁵⁷ Kultūras ministrijas informatīvais ziņojums „Par Programmu „Kultūra” valsts atbalsta shēma SA.34462 (2012/NN)”.

¹⁵⁸ Ibid.

plānošanas dokumentos kultūras, sporta, tūrisma vai citās nozarēs. Specifiskā atbalsta mērķa grupa ir Rīgas iedzīvotāji, komersanti un tūristi.¹⁵⁹

SAM 5.5.1. ietvaros valsts atbalsts tiek piešķirts saskaņā ar 2016.gada 24.maija Ministru kabineta noteikumiem Nr.322 ‘‘Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" prioritārā virziena "Vides aizsardzības un resursu izmantošanas efektivitāte" 5.5.1. specifiskā atbalsta mērķa "Saglabāt, aizsargāt un attīstīt nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu, kā arī attīstīt ar to saistītos pakalpojumus" pirmās un otrās atlases kārtas īstenošanas noteikumi’’ (turpmāk – MK noteikumi Nr.322). Šīs shēmas mērķis ir saglabāt, aizsargāt un attīstīt pašvaldību attīstības programmās balstītu nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu, attīstīt esošās funkcijas un piedāvāt jaunradītus pakalpojumus kultūras un dabas mantojuma objektos, nodrošinot investīciju ilgtspēju un ietekmi uz nozīmīgu kultūras un dabas mantojuma objektu sociālekonomiskā potenciāla attīstību un integrāciju vietējās ekonomikas struktūrā. Valsts atbalsta saņēmējs SAM 5.5.1. ietvaros var būt pašvaldība vai pašvaldības iestāde.¹⁶⁰

Saskaņā ar MK noteikumu Nr. 322 24.punktu atbalsta saņēmējs kā sadarbības partneri var piesaistīt arī citu pašvaldību vai tās kapitālsabiedrību, biedrību, reliģisku organizāciju, arī komercreģistrā reģistrētu fizisku vai juridisku personu. Kā sadarbības partneri var piesaistīt tādu iestādi, biedrību vai personu, kuras īpašumā, turējumā vai valdījumā atrodas kultūras vai dabas mantojuma objekts, kurā plānotas investīcijas. Ar noteikumu 35.punktu tiek paredzēts, ka gadījumā, ja ar saimniecisko darbību nesaistīts projekts kļūst par ar saimniecisko darbību saistītu projektu un tas tiek kvalificēts kā valsts atbalsts komercdarbībai, tad tiek piemēroti Regulas 651/2014 53.panta nosacījumi. Ja neizpildās regulas 53.panta nosacījumi, tad finansējuma saņēmējs no

---

¹⁵⁹ Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 5.6.1. specifiskā atbalsta mērķa "Veicināt Rīgas pilsētas revitalizāciju, nodrošinot teritorijas efektīvu sociālekonomisko izmantošanu" īstenošanas noteikumi: Ministru kabineta 2016.gada 29.marta noteikumi Nr.188, Latvijas Vēstnesis, 2016, Nr.71. [09.03.2020.]

¹⁶⁰ Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" prioritārā virziena "Vides aizsardzības un resursu izmantošanas efektivitāte" 5.5.1. specifiskā atbalsta mērķa "Saglabāt, aizsargāt un attīstīt nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu, kā arī attīstīt ar to saistītos pakalpojumus" pirmās un otrās atlases kārtas īstenošanas noteikumi: Ministru kabineta 2016.gada 24.maija noteikumi Nr.322, Latvijas Vēstnesis, 2016, Nr.110. [09.03.2020.]

privātā finansējuma atmaksā sadarbības iestādei visu saņemto publisko finansējumu.

¹⁶¹ Pagaidām Latvijā nav bijis neviens tāds gadījums, kurā izpildītos 35.punkta sekas.¹⁶²

Atbilstoši MK noteikumiem Nr. 322 gadījumā, ja tiek konstatēts, ka projekts saistīts ar saimnieciskās darbības veikšanu, bet projekta dzīves cikla laikā 85% vai vairāk pakalpojumu saņēmēju ir Latvijas iedzīvotāju un ieņēmumi no saimnieciskās darbības ir mazāki par 50% no pakalpojumu sniedzēja budžeta, tad atbalsts netiek kvalificēts kā valsts atbalsts komercdarbībai un tam netiek piemēroti Regulas Nr. 651/2014 53.panta nosacījumi.¹⁶³

Veicot izvērtējumu, vai piešķirtais un īstenotais atbalsts atbilst Regulas 651/2014 nosacījumiem, Kultūras Ministrija sākotnēji pārbauda, vai sniegtais atbalsts var tikt atzīts kā valsts atbalsts atbilstoši Eiropas Komisijas noteiktajiem četriem kritērijiem (valsts līdzekļi, ekonomiskas priekšrocības, selektivitāte, ietekme uz konkurenci un tirdzniecību starp dalībvalstīm) un, ja tiek konstatēts, ka tas ir valsts atbalsts, tad saskaņā ar MK noteikumu Nr. 322 54.punktu pārbauda:

1) vai atbalsta pasākuma kategorija minēta Regulas 651/2014 1.panta j)apakšpunktā - atbalsts kultūrai un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanai – un 53.panta 2.punkta a) vai b) apakšpunktā norādītajiem mērķiem un darbībām.¹⁶⁴ No tā izriet, ka Latvijā atbalstu nepiešķir pārējiem Regulas 651/2014 53.panta 2.punkta apakšpunktos minētajiem mērķiem: c) visu veidu nemateriālais mantojums, ietverot tautas paražas un amatniecību; d) mākslas vai kultūras pasākumi un priekšnesumi, festivāli, izstādes un citas tamlīdzīgas kultūras darbības; e) kultūras un mākslas izglītības pasākumi, kā arī izpratnes veicināšana par kultūras izpausmju daudzveidības

---

¹⁶¹ Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" prioritārā virziena "Vides aizsardzības un resursu izmantošanas efektivitāte" 5.5.1. specifiskā atbalsta mērķa "Saglabāt, aizsargāt un attīstīt nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu, kā arī attīstīt ar to saistītos pakalpojumus" pirmās un otrās atlases kārtas īstenošanas noteikumi: Ministru kabineta 2016.gada 24.maija noteikumi Nr.322, Latvijas Vēstnesis, 2016, Nr.110. [09.03.2020.]

¹⁶² Informācija par saimnieciskās darbības veicējiem, uz kuriem attiecas (neizpildīts) līdzekļu atgūšanas lēmums. Pieejams: https://www.fm.gov.lv/lv/sadalas/komercdarbibas_atbalsta_kontrole/informacija_par_saimnieciskas_darbibas_veicejiem_uz_kuriem_attiecas_lidzeklu_atgusanas_lemums/ [aplūkots 04.03.2020.]

¹⁶³ Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" prioritārā virziena "Vides aizsardzības un resursu izmantošanas efektivitāte" 5.5.1. specifiskā atbalsta mērķa "Saglabāt, aizsargāt un attīstīt nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu, kā arī attīstīt ar to saistītos pakalpojumus" pirmās un otrās atlases kārtas īstenošanas noteikumi: Ministru kabineta 2016.gada 24.maija noteikumi Nr.322, Latvijas Vēstnesis, 2016, Nr.110. [09.03.2020.]

¹⁶⁴ Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" prioritārā virziena "Vides aizsardzības un resursu izmantošanas efektivitāte" 5.5.1. specifiskā atbalsta mērķa "Saglabāt, aizsargāt un attīstīt nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu, kā arī attīstīt ar to saistītos pakalpojumus" pirmās un otrās atlases kārtas īstenošanas noteikumi: Ministru kabineta 2016.gada 24.maija noteikumi Nr.322, Latvijas Vēstnesis, 2016, Nr.110. [09.03.2020.]

aizsardzības un veicināšanas nozīmi ar izglītojošām un sabiedrības informēšanas programmām, tostarp izmantojot jaunās tehnoloģijas; f) mūzikas un literatūras, tostarp tulkojumu, rakstīšana, rediģēšana, producēšana, izplatīšana, digitalizācija un publicēšana.¹⁶⁵

2) vai atbalsta pasākums nav saistīts ar preču importu un eksportu (1.panta 2.punkta a) un b) apakšpunktiem;

3) vai viena projekta ietvaros piešķirtais atbalsts nepārsniedz 150 miljonus eiro;

4) vai atbalsts nav paredzēts izslēgtajām nozarēm;

5) vai uz to neattiecas 1.panta 4.punkta a) un b) apakšpunkts;

6) vai uz to neattiecas 4.panta 1.punkta z) apakšpunkts – regulu nepiemēro, ja ieguldījumu atbalsts kultūrai un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanai ir EUR 150 miljoni vienam projektam; darbības atbalsts kultūrai un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanai: EUR 75 miljoni vienam uzņēmumam gadā;

7) vai atbalsts ir pārredzams – par pārredzamu tiek atzīts atbalsts dotācijas, procentu likmju subsīdiju, aizdevumu un garantiju veidā; ¹⁶⁶ No 2016.gada 1.jūlija Eiropas Savienības dalībvalstīm ir jānodrošina publicēšanas jeb pārredzamības prasības izpilde – atbalsta sniedzējiem, kas būs piešķīruši komercdarbības atbalstu, kas pārsniedz EUR 500 000 vienam atbalsta saņēmējam vienu attiecībā uz vienām un tām pašām attiecināmajām izmaksām viena projekta vai atbalstāmās darbības ietvaros, jāpublicē noteiktā informācija. Minētā informācija jāpublicē, izmantojot Eiropas Komisijas pārziņā esošo sistēmu atbalsta pārredzamības nodrošināšanai *Aid Award System Application*. Ja viena un tā paša atbalsta pasākuma ietvaros atbalsts, ko tam pašam saņēmējam piešķir dažādas iestādes, kopsummā pārsniedz EUR 500 000, tas jāpublicē sešu mēnešu laikā no piešķiršanas dienas. ¹⁶⁷

Septītais novērtējuma punkts ir būtisks, jo, ja dalībvalsts nav savlaicīgi paziņojusi par sniegto atbalstu, Komisija var uzsākt atbalsta atgūšanas procedūru¹⁶⁸, tāpēc Eiropas

---

¹⁶⁵ Komisijas Regula (ES) Nr. 651/2014, ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu. Pieņemta 2014.gada 17.jūnijā. [01.10.2019.]

¹⁶⁶ Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" prioritārā virziena "Vides aizsardzības un resursu izmantošanas efektivitāte" 5.5.1. specifiskā atbalsta mērķa "Saglabāt, aizsargāt un attīstīt nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu, kā arī attīstīt ar to saistītos pakalpojumus" pirmās un otrās atlases kārtas īstenošanas noteikumi: Ministru kabineta 2016.gada 24.maija noteikumi Nr.322, Latvijas Vēstnesis, 2016, Nr.110. [09.03.2020.]

¹⁶⁷ Komisijas 2018.gada 19.aprīļa dienestu darba dokuments: informācijas reģistrēšana valsts atbalsta piešķirumu pārredzamības modulī.

¹⁶⁸ Līguma par Eiropas Savienības darbību konsolidētā versija. Parakstīts 2007. gada 13. decembrī. [03.04.2019.]

Komisija sniedz savu vērtējumu, vai Latvija kā dalībvalsts ievēro pārredzamības kritēriju. Saskaņā ar 2019.gada ziņojumu vidējais termiņš, kurā Latvija paziņo par sniegto atbalstu ir 5 mēneši; salīdzinoši citas dalībvalstis paziņo gandrīz pēc 9 mēnešiem. Komisija norāda, ka pastāv divu kategoriju atbilstības problēmas: 1) tiešas atbilstības problēmas; 2) iespējamās atbilstības problēmas. Vērtējumā Komisija secināja, ka Latvijas gadījumā netika konstatēta neviena tiešas atbilstības problēma, bet tika konstatēts, ka ir liels iespējamo atbilstības problēmu risks. Kultūras jomā tās tika konstatētas šādai atbalsta shēmai SA 45880 SAM 5.5.1.¹⁶⁹ Izvērtējot, vai pārredzamības kritērijs nav izpildīts un būtu bijis jāziņo arī par shēmām 2016. un 2017.gadā, tika konstatēts, ka saistībā ar shēmu Programma ‘‘Kultūra’’ un SAM 5.6.1. nebija jāziņo, jo shēmu ietvaros sniegtais atbalsts nav valsts atbalsts.¹⁷⁰

8) vai ir stimulējoša ietekme – tiek uzskatīts, ka stimulējoša ietekme nav prasīta vai tāda jau piemīt, ja tiek sniegts atbalsts kultūrai un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanai, ja ir izpildīti 53. panta nosacījumi.¹⁷¹

9) vai atbalsts nepārsniedz summu, kas vajadzīga pamatdarbības zaudējumu segšanai un samērīgai peļņai attiecīgajā periodā. Samērīgu peļņu nosaka, ievērojot tipisko peļņu attiecīgajā nozarē. Jebkurā gadījumā par samērīgu uzskata tādu peļņu no ieguldītā kapitāla, kas nepārsniedz attiecīgo mijmaiņas darījumu likmi, kam pieskaitīta prēmija 100 bāzes punktu apmērā.¹⁷²

3.2. Vērtējuma procedūra ārpus atbalsta shēmām

Eiropas Komisijā nav jāpiesaka tāds atbalsts, kas ir sniegts saskaņā ar Regulu 651/2014, kas atzīst noteiktas atbalsta kategorijas par saderīgām ar kopējo tirgu.¹⁷³ Taču tas nenozīmē, ka nenotiek atbalsta pasākumu izvērtēšana nacionālā līmenī, jo Latvijai kā dalībvalstij ir jābūt drošai, ka sniegtais atbalsts ir saderīgs ar iekšējo tirgu

---

¹⁶⁹ Eiropas Komisijas 2019.gada 29.maija ziņojums ‘‘Transparency award module compliance checks 2019. Bilateral Communication on Compliance Issues – Latvia. ‘‘

¹⁷⁰ Kultūras ministrijas pārbaudes lapa komercdarbības atbalsta esamības novērtēšanai.

¹⁷¹ Darbības programmas ‘‘Izaugsme un nodarbinātība’’ prioritārā virziena ‘‘Vides aizsardzības un resursu izmantošanas efektivitāte’’ 5.5.1. specifiskā atbalsta mērķa ‘‘Saglabāt, aizsargāt un attīstīt nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu, kā arī attīstīt ar to saistītos pakalpojumus’’ pirmās un otrās atlases kārtas īstenošanas noteikumi: Ministru kabineta 2016.gada 24.maija noteikumi Nr.322, Latvijas Vēstnesis, 2016, Nr.110. [01.03.2020.]

¹⁷² Komisijas Regula (ES) Nr. 651/2014, ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu. Pieņemta 2014.gada 17.jūnijā. [01.10.2019.]

¹⁷³ Komisijas Regula (ES) Nr. 651/2014, ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu. Pieņemta 2014.gada 17.jūnijā. [01.10.2019.]

un līdz ar to netiktu uzsākta atbalsta atgūšanas procedūra. Lai pārbaudītu tāda atbalsta, kas ir atbrīvots no paziņošanas prasības, atbilstību Regulas 651/2014 nosacījumiem, jāveic tā sākotnēja izvērtēšana Finanšu ministrijā. Pēc tā izvērtēšanas informācija par plānoto atbalstu tiek nosūtīta Eiropas Komisijai, izmantojot elektronisko sistēmu – SANI.¹⁷⁴

Eiropas Komisija ir pieņēmusi vienkāršotu procedūru, saskaņā ar kuru paātrināti var izskatīt tādu atbalsta pasākumus, kuriem jāpārbauda, vai pasākums tiks īstenots saskaņā ar spēkā esošajiem noteikumiem un praksi. Vienkāršoto procedūru var piemērot šādiem atbalsta pasākumiem: atbalsta pasākumi valsts kultūras mantojuma saglabāšanai, kuri attiecas uz darbībām saistībā ar vēsturiskām, senām vietām vai valsts pieminekļiem, ar noteikumu, ka atbalsts attiecas tikai uz kultūras mantojuma saglabāšanu, atbalsta shēmas teātra, deju un mūzikas pasākumiem.¹⁷⁵

Kultūras ministrija ir viena no Eiropas Savienības struktūrfondu administrēšanā iesaistītajām atbildīgajām iestādēm Latvijā 2014.-2020.gada plānošanas periodā.¹⁷⁶ Kultūras ministrija ir valsts kapitāla daļu turētāja dažādās kapitālsabiedrības (*sk.Pielikums Nr.2*) kurām tiek sniegts finansējums no valsts budžeta, līdz ar to ministrija veic uzraudzību, vai sniegtais atbalsts ir valsts atbalsts LESD 107.panta 1.punkta ietvarā un, vai sniegtais atbalsts ir saderīgs ar iekšējo tirgu.¹⁷⁷

Analizējot katras kapitālsabiedrības kopējo pašu ieņēmumu un izdevumu sadalījumu atbilstoši Komisijas sniegtajām norādēm 2016.gadā, Kultūras ministrija secināja, ka lielākai daļai no kultūras iestādēm pašu ieņēmumi nepārsniedz 50% robežvērtību, tāpēc šo iestāžu kultūras pasākumi nav saimnieciskas darbības rakstura un uz tiem netiek attiecināti komercdarbības atbalsta nosacījumi, taču par tām kultūras iestādēm, kurām pašu ieņēmumi 2016.gadā ir pārsnieguši 50% robežvērtību – VSIA „Jaunais Rīgas teātris”, VSIA „Latvijas Nacionālais teātris”, VSIA „Dailes teātris”, VSIA „Mihaila Čehova Rīgas Krievu teātris”, Īpaši aizsargājamais kultūras piemineklis

---

¹⁷⁴ Komercedarbības atbalsta procesuālie noteikumi. Pieejams: https://www.fm.gov.lv/lv/sadalas/komercedarbibas_atbalsta_kontrole/vispariga_informacija/komercedarbibas_atbalsta_procesualie_noteikumi/ [aplūkots 11.02.2020.]

¹⁷⁵ Komisijas 2009.gada 16.jūnija paziņojums par vienkāršotu procedūru dažu valsts atbalsta veidu izskatīšanai (2009/C 136/03). Pieejams: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009XC0616\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009XC0616(01)&from=EN) [aplūkots 11.02.2020.]

¹⁷⁶ Kultūras ministrija. Eiropas reģionālās attīstības fonds. Pieejams: <https://www.km.gov.lv/lv/fondi-un-es-politika/eiropas-regionalas-attistibas-fonds/2007-2013> [aplūkots 05.01.2020.]

¹⁷⁷ Kultūras ministrijas mājaslapa: Kultūras ministrijas iestādes un kapitālsabiedrības. Pieejams: <https://www.km.gov.lv/lv/ministrija/km-iestades-un-kapitalsabiedribas> [aplūkots 09.02.2020.]

„Turaidas muzejrezervāts”, „Rundāles pils muzejs” un „Kultūras informāciju sistēmu centrs” (*Pielikums Nr.3*), Ministrija veica izvērtējumu.¹⁷⁸

Eiropas Komisija Paziņojumā par valsts atbalsta jēdzienu norāda, ka tādi kultūras pasākumi, kurus galvenokārt finansē no apmeklētāju maksām, ir jākvalificē kā saimnieciskas darbības pasākumi.¹⁷⁹ Tas nozīmē, ka tādas iestāde kā teātris un muzejs, kuri saņem peļņu no apmeklētāju maksas par biļetēm, būtu jākvalificē kā saimnieciskas darbības pasākumi. Taču Kultūras ministrija ziņojumā par valsts atbalsta shēmu no 2013.-2017.gadam skaidro, ka Eiropas Komisija 2017.gada 14.februārī ir Finanšu ministrijai sniegusi precizējošu skaidrojumu par Eiropas Komisijas Paziņojumā par valsts atbalsta jēdzienu noteikto - attiecībā uz kultūras iestādēm, kurām pašu ieņēmumi (piemēram, no apmeklētāju maksām) pārsniedz 50% no faktiskajām izmaksām, valsts atbalsts ir jāsniedz, ievērojot Regulas Nr.651/2014 53.pantu.¹⁸⁰ Ņemot vērā to, ka teātra un muzeju uzturēšanas izdevumi bieži vien pārsniedz to ienākumus, tad darba autore uzskata, ka Eiropas Komisijas sniegtais precizējums par to, ka saimnieciskas darbības pazīmes iztrūkst, ja ieņēmumi nav ievērojami lielāki par izdevumiem, ir pamatots un nepieciešams, lai noteiktas iestādes varētu saņemt nepieciešamo finansiālo atbalstu, ar kura palīdzību nodrošinātu kultūras pasākumu un objektu pieejamību sabiedrībai.

Ar Kultūras ministrijas 2018.gada 23.janvāra iekšējiem noteikumiem Nr. 2.5-4-3 “Kārtība, kādā Kultūras ministrija izvērtē piešķirto valsts budžeta finansējumu valsts pārvaldes iestādēm un kapitālsabiedrībām kultūras nozarē un nodrošina komercdarbības atbalsta nosacījumu ievērošanu” (turpmāk – Iekšējie noteikumi Nr. 2.5-4-3) ir noteikta kārtība, kādā Kultūras ministrija izstrādā komercdarbības atbalsta nosacījumu ievērošanas procedūru kultūras iestādēm un nodrošina nosacījumu ievērošanu un piemērošanu kultūras nozares ietvaros. Iekšējie noteikumi Nr. 2.5-4-3 paredz, ka, ja tiek konstatēts, ka kultūras iestāžu pašu ieņēmumu robežvērtība pārsniedz 50% no kopējiem kultūras iestādes vai kultūras pasākuma organizēšanas izdevumiem,

---

¹⁷⁸ Kultūras ministrijas informatīvais ziņojums „Par Programmu „Kultūra” valsts atbalsta shēma SA.34462 (2012/NN)”.

¹⁷⁹ Komisijas 2016.gada 19.jūlija paziņojums par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. panta 1. punktā minēto valsts atbalsta jēdzienu. Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A52016XC0719%2805%29> [aplūkots 09.03.2020.]

¹⁸⁰ Kultūras ministrijas informatīvais ziņojums „Par Programmu „Kultūra” valsts atbalsta shēma SA.34462 (2012/NN)”.

tad konkrētajam pasākumam tiek veikta izvērtēšana, lai novērtētu, vai ir attiecināmi komercdarbības atbalsta nosacījumi.¹⁸¹

2019.gadā 50% pašu ieņēmumu prognozētā robežvērtība tika pārsniegta šādām iestādēm: VSIA ‘‘Dailes teātris’’, VSIA ‘‘Mihaila Čehova Rīgas Krievu teātris’’, Īpaši aizsargājamais kultūras piemineklis ‘‘Turaidas muzejrezervāts’’, ‘‘Rundāles pils muzejs’’, VSIA ‘‘Kremerata Baltica’’.¹⁸² Savukārt 2020.gadā 50% pašu ieņēmumu prognozētā robežvērtība tika pārsniegta - VSIA ‘‘Latvijas Nacionālais teātris’’ un īpaši aizsargājamam kultūras piemineklim ‘‘Turaidas muzejrezervāts’’ ‘‘Turaida’’.¹⁸³ Līdz ar to šīm kapitālsabiedrībām Kultūras ministrija veica izvērtējumu, nosakot, vai tas ir valsts atbalsts saskaņā ar jau iepriekš apskatītajiem kritērijiem, un gadījumā, ja tiek konstatēts, ka tas ir valsts atbalsts, vai tas ir sniegts atbilstoši Regulas 651/2014 53.pantam.

VSIA ‘‘Dailes teātris’’ un VSIA ‘‘Mihaila Čehova Rīgas krievu teātrim’’ neizpildās ceturtā komercdarbības atbalsta pazīme – ietekme uz Eiropas Savienības tirdzniecību un konkurenci - , līdz ar to komercdarbības atbalsta regulējums nav jāpiemēro. Kultūras ministrijas darba grupa secina, ka VSIA ‘‘Dailes teātris’’ repertuārā ir dramatiskās izrādes tikai latviešu valodā bez tulkojuma citās valodās, tās netiek reklamētas ārpus Latvijas, tāpēc ir paredzētas tikai vietējai publikai; pie līdzīgiem secinājumiem darba grupa nonāk arī saistībā ar VSIA ‘‘ ‘‘Mihaila Čehova Rīgas Krievu teātris’’ – valodas barjeras dēļ izrādes nepiesaista skatītājus no citām Eiropas Savienības dalībvalstīm, līdz ar to piešķirtais valsts finansējums nevar ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, šim atbalsta pasākumam ir vienīgi vietēja mēroga ietekme. Savukārt VSIA ‘‘Kremerata Baltica’’ atbilst visām valsts atbalsta pazīmēm un tā tiek izvērtēta saskaņā ar Regulu Nr. 651/2014.¹⁸⁴

Veicot novērtējumu, tiek pārbaudīts: 1) vai atbalsta pasākuma kategorija minēta Regulas 651/2014 1.panta j)apakšpunktā un 53.panta 2.punkta apakšpunktos norādītajiem mērķiem un darbībām. 2) vai atbalsta pasākums nav saistīts ar preču

¹⁸¹ Kultūras ministrijas 2018.gada 23.janvāra iekšējie noteikumi Nr. 2.5-4-3 ‘‘Kārtība, kādā Kultūras ministrija izvērtē piešķirto valsts budžeta finansējumu valsts pārvaldes iestādēm un kapitālsabiedrībām kultūras nozarē un nodrošina komercdarbības atbalsta nosacījumu ievērošanu’’.

¹⁸² Kultūras ministrijas 2019.gada 8.februāra ziņojums par komercdarbības atbalsta esamības izvērtējumu kultūras iestādēm 2019.gadā.

¹⁸³ Kultūras ministrijas 2020.gada 20.februāra Komercdarbības izvērtēšanas darba grupas Elektroniskās saskaņošanas protokols Nr. 4

¹⁸⁴ Kultūras ministrijas 2019.gada 8.februāra ziņojums par komercdarbības atbalsta esamības izvērtējumu kultūras iestādēm 2019.gadā.

importu un eksportu (1.panta 2.punkta a) un b) apakšpunktiem; 3) vai viena projekta ietvaros piešķirtais atbalsts nepārsniedz 150 miljonus eiro; 4) vai atbalsts nav paredzēts izslēgtajām nozarēm; 5) vai uz to neattiecas 1.panta 4.punkta a) un b) apakšpunkts; 6) vai uz to neattiecas 4.panta 1.punkta z) apakšpunkts; 7) vai atbalsts ir pārredzams; 8) vai ir stimulējoša; 9) vai atbalsts nepārsniedz summu, kas vajadzīga pamatdarbības zaudējumu segšanai un samērīgai peļņai attiecīgajā periodā. Attiecībā uz VSIA "Kremarata Baltica" Kultūras ministrija konstatēja, ka atbalsts atbilst visiem Regulas 651/2014 53.panta nosacījumiem un atbalsts nepārsniedz summu, kas vajadzīga pamatdarbības zaudējumu segšanai un samērīgai peļņai attiecīgajā periodā, līdz ar to tiek secināts, ka atbalsts ir saderīgs ar iekšējo tirgu.¹⁸⁵

Kultūra ir Eiropas Savienības sabiedrību atspoguļojošo un veidojošo identitāšu, vērtību un nozīmju nesēja. Eiropas Komisija norāda, ka publiskā finansējuma piešķiršana kultūras vai kultūras mantojuma saglabāšanas pasākumam kalpo sociālam un kultūras mērķim, kas nav ar saimniecisku raksturu. Tajos gadījumos, kad kultūras iestādes apmeklējumam vai pasākumam tiek prasīta samaksa, tā parasta sedz tikai daļu no izdevumiem, līdz ar to šāds pasākums nevar tikt uzskatīts par saimnieciska rakstura pasākumu, jo šādu samaksu nevar uzskatīt par reālu atlīdzību par sniegto pakalpojumu. Turklāt vairāki kultūras un kultūras mantojuma saglabāšanas pasākumi ir neaizstājami, piemēram, valsts arhīvu pārvaldība.¹⁸⁶

Pamatojoties uz Eiropas Komisijas pausto atziņu un veicot novērtējumu par Īpaši aizsargājamo kultūras pieminekli „Turaidas muzejrezervāts” un „Rundāles pils muzejs”, tiek secināts, ka saskaņā ar Muzeju likuma 7.panta 1.daļu muzeju darbība nav vērsta uz peļņas gūšanu, un saskaņā ar likuma 14.pantu 2.daļu – muzejs var gūt ienākumus no maksas pakalpojumiem un citiem pašu ieņēmumiem, tie tiek ieskaitīti pamatbudžeta kontā, tos izmanto tikai muzeja darbības nodrošināšanai un turpmākai attīstībai.¹⁸⁷ Tāpēc jebkurš piešķirtais atbalsts muzeja darbībai ir vērsts uz kultūras objektu un mantojumu saglabāšanu, nodrošināšanu, līdz ar to atbilst Eiropas Savienības virsmērķim par kultūras pieejamību un tiek atzīts par saderīgu ar iekšējo tirgu.¹⁸⁸

¹⁸⁵ Kultūras ministrijas 2019.gada 8.februāra ziņojums par komercdarbības atbalsta esamības izvērtējumu kultūras iestādēm 2019.gadā.

¹⁸⁶ Komisijas 2016.gada 19.jūlija paziņojums par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. panta 1. punktā minēto valsts atbalsta jēdzienu. (C/2016/2946). Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A52016XC0719%2805%29> [aplūkots 20.02.2020.]

¹⁸⁷ Muzeju likums: LV likums. Pieņemts 15.12.2005. [20.02.2020.]

¹⁸⁸ Kultūras ministrijas 2019.gada 9.maija ziņojums par komercdarbības atbalsta esamības izvērtējumu VSIA "Rundāles pils muzejs".

Praktiski pirmie astoņi pārbaudes punkti ir saprotami, tas ir, tie ir sistemātiski un neprasa padziļinātu analīzi, taču devītais - vai atbalsts nepārsniedz summu, kas vajadzīga pamatdarbības zaudējumu segšanai un samērīgai peļņai attiecīgajā periodā – netiek analizēts vispār vai arī tiek vērtēts formāli, kas nozīmē, ka tas ne visos gadījumos tiek izvērtēts pareizi, līdz ar to neatbilst Regulas 651/2014 nosacījumiem un par to būtu jāziņo Eiropas Komisijai.

Saskaņā ar Regulas 651/2014 53.panta 6.punktu attiecībā uz ieguldījumu atbalstu pastāv nosacījums, ka atbalsta summa nevar pārsniegt starpību starp attiecināmajām izmaksām un pamatdarbības peļņu no ieguldījuma. To nosaka saskaņā ar pamatotām prognozēm vai izmantojot atgūšanas mehānismu. Samērīgu peļņu attiecīgā periodā var paturēt infrastruktūras ekspluatētāji. Savukārt attiecībā uz darbības atbalstu pastāv nosacījums, ka atbalsts nevar pārsniegt summu, kas nepieciešama pamatdarbības zaudējumu segšanai un samērīgai peļņai noteiktā periodā. Tas tiek noteikts saskaņā ar pamatotām prognozēm vai izmantojot atgūšanas mehānismu. Samērīgu peļņu nosaka, ievērojot tipisko peļņu attiecīgajā nozarē. Jebkurā gadījumā par samērīgu uzskata tādu peļņu no ieguldītā kapitāla, kas nepārsniedz attiecīgo mijmaiņas darījumu likmi, kam pieskaitīta prēmija 100 bāzes punktu apmērā.¹⁸⁹

Šāda definīcija piešķir zināmu elastīgumu dalībvalstīm, lai noteiktu samērīgu peļņu. Tāpēc var izmantot jebkuru no dažādiem VTNP (Vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumi) vadlīnijās minētajiem rādītājiem (kapitāla rentabilitāte, ieguldītā kapitāla atdeve, pašu kapitāla atdeve, aktīvu atdeve vai pārdošanas peļņa). Tomēr neatkarīgi no rādītāja izvēles tas jāpamato ar paraugu, ņemot vērā tipisko peļņu attiecīgajā nozarē. Piemēram, muzejiem un citām kultūras iestādēm pārdošanas rentabilitāti var būt vieglāk izmantot. Šajā gadījumā būtu jānodrošina, ka saņēmējs pēc atbalsta saņemšanas nerasniedz pārdošanas atdevi, kas ir augstāka par parasto pārdošanas atdevi, ko attiecīgajā nozarē nodrošina tīri komerciāli uzņēmēji. Regulas 651/2014 2. panta 142. punktā ir skaidri noteikts, ka saprātīga peļņa parasti ir atkarīga no attiecīgās nozares, un tāpēc tā nav jāierobežo ar mijmaiņas darījumu likmi, kurai pieskaitīta piemaksa 100 bāzes punktu apmērā. Tomēr tas satur arī ‘‘drošas ostas’’ noteikumu, ka peļņa, kas nepārsniedz attiecīgo mijmaiņas darījumu likmi plus 100 bāzes punkti, jebkurā gadījumā ir saprātīga. Ja saprātīgas peļņas noteikšanai tiek

---

¹⁸⁹ Komisijas Regula (ES) Nr. 651/2014, ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu. Pieņemta 2014.gada 17.jūnijā. [01.10.2019.]

izvēlēta pēdējā pieeja, mijmaiņas darījuma likme būs atkarīga no kompensācijas mehānisma: 1) ja kompensācija tiek noteikta iepriekš, pamatojoties uz pamatotām prognozēm, ir jāizmanto tajā brīdī spēkā esošā mijmaiņas darījuma likme (t.i., kad tiek piešķirts atbalsts), un to var saglabāt šajā līmenī visu periodu; 2) ja kompensāciju tomēr nosaka pēc tam, pamatojoties uz faktiskajām izmaksām, ir jāpiemēro mijmaiņas darījumu likmes katram attiecīgajam periodam (nevis viena nemainīga likme. Tāpat, ja tiek izmantots atmaksas mehānisms (un tāpēc *ex post* aprēķins tiek veikts, pamatojoties uz faktiskajiem skaitļiem), ir jāpiemēro mijmaiņas darījuma likmes katram attiecīgajam periodam.¹⁹⁰

No tā izriet, ka primāri dalībvalsts pati izvērtē, vai tā ir samērīga peļņa attiecīgajā nozarē, ņemot vērā konkrēto tirgu. Gadījumā, ja to nav iespējams noteikt, tad uzskata, ka samērīga peļņa ir tāda peļņa no ieguldītā kapitāla, kas nepārsniedz attiecīgo mijmaiņas darījumu likmi, kam pieskaitīta prēmija 100 bāzes punktu apmērā. Ne Regula 651/2014, ne arī citas vadlīnijas vai noteikumi nesniedz skaidrojumu plašāku skaidrojumu par to, kā tas būtu jānosaka.

Mijmaiņas darījums ir darījums ar valūtu un vērtspapīriem, kas vienlaicīgi tiek saistīts ar kādu citu darījumu, tas var būt: 1) valūtu (piemēram, starp atsevišķu valstu centrālajām (emisijas) bankām ar norunu, ka pēc kāda laika šī valūta var tikt samainīta atpakaļ); 2) vērtspapīru (piemēram, īstermiņa vērtspapīra pārdošana, lai nopirktu ilgtermiņa vērtspapīru); 3) jaukti (piemēram, ja tiek apvienoti starptautiskie norēķini ar valūtas iegādi).¹⁹¹ Saskaņā ar Latvijas Bankas 2.5. valūtas mijmaiņas darījums – darījums, kurā pērk vai pārdod eiro par ārvalstu valūtu pēc darījuma sākumkursa (tagadnes daļa – *spot*) ar nosacījumu atpārdot vai atpirkt eiro pēc darījuma beigu kursa (nākotnes daļa – *forward*) darījuma termiņa beigās.¹⁹² Mijmaiņas darījumu likmes parasti tiek izlīdzinātas, atsaucoties uz procentu likmi darījuma fiksētajā posmā, un tās izsaka kā sadalījumu pa kases likmēm. Mijmaiņas darījumu likmi parasti izsaka kā

---

¹⁹⁰ European Commission. Practical guide to General Block Exemption Regulation (GBER) Frequently Asked Questions. Published March, 2016.

¹⁹¹ Akadēmiskā terminu datubāze AkadTerm. Pieejams: <http://termini.lza.lv/term.php?term=mijmai%C5%86as%20dar%C4%ABjums&list=mijmai%C5%86as%20dar%C4%ABjums&lang=LV> [aplūkots 22.03.2020.]

¹⁹² "Naudas tirgus darījumu pārskata" sagatavošanas noteikumi: Latvijas Bankas 2013.gada 16.maija noteikumi, Latvijas Vēstnesis, 2013, Nr.103. [22.03.2020.]

pusgada ikmēneša likmi līdz termiņa beigām fiksētas likmes postenī ar vienotu mainīgu likmi.¹⁹³

Bāzes punkti (BPS) attiecas uz kopēju mēra vienību procentu likmēm un citiem finanšu procentiem. Viens bāzes punkts ir vienāds ar 1/100 daļu no 1% vai 0,01% vai 0,0001, un to izmanto, lai apzīmētu finanšu instrumenta procentuālās izmaiņas. Attiecības starp procentuālo izmaiņu un bāzes punktiem var apkopot šādi: 1% izmaiņas = 100 bāzes punkti un 0,01% = 1 bāzes punkts.¹⁹⁴

Veicot novērtējumu par Liepājas pilsētas pašvaldībai izsniegtā valsts aizdevuma koncertzāles "Lielais Dzintars" būvniecības pabeigšanai neatmaksāto daļu līdz 1 200 000 eiro apmēram dzēšanu, Kultūras ministrija konstatē, ka koncertzāles prognozētais finanšu iztrūkums 20 gadu periodam sastāda 10 730 607 eiro, bet finanšu iztrūkuma diskontētā vērtība sastāda 8 299 296 eiro. Līdz ar to tiek secināts, ka darbības atbalsts nepārsniedz summu, kas vajadzīga pamatdarbības zaudējumu segšanai un samērīgai peļņai attiecīgajā periodā.¹⁹⁵ Saskaņā ar Ministru kabineta 2018.gada 13.februāra noteikumiem Nr. 87 "Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs" diskontēšana ir aprēķins, ar kuru nākotnē saņemamai vai izmaksājamai naudas summai nosaka pašreizējo vērtību.¹⁹⁶

No tā izriet, ka konkrētajā gadījumā samērīga peļņa tika noteikta, aprēķinot sniegto atbalstu attiecībā pret zaudējumiem konkrētā periodā - Liepājas pilsētas pašvaldības gadījumā periods ir 20 gadi. Attiecīgi tiek ņemts vērā tas, ka ieņēmumi ir mazāki par izdevumiem un sniegtais atbalsts nepārsniedz finanšu iztrūkuma summu. Jānorāda, ka pie ieņēmumiem 20 gadu periodā netiek ņemti vērā citi atbalsta pasākumi - ne pašvaldības, ne valsts, ne citu Eiropas Savienības fondu ietvaros sniegtais atbalsts.¹⁹⁷ Konkrētajā gadījumā plānotais finanšu iztrūkums ir 8-10 miljoni eiro (20 gadu periodā), taču atbalsts ir 1 miljona eiro apmērā. Gadījumā, ja netiktu pieņemts lēmums par aizdevuma summas 1 200 000 eiro apmērā dzēšanu, tad aizdevums

---

¹⁹³ Mathieson D.J., Schinasi G.J. International capital markets. Developments, prospects and key policy issues. Washington: International Monetary Fund, 2000. P91.

¹⁹⁴ Chen J. Basis Points (BPS). Investopedia. 22.02.2020. Pieejams: <https://www.investopedia.com/terms/b/basispoint.asp> [aplūkots 16.03.2020.]

¹⁹⁵ Kultūras ministrijas vēstule 12.04.2016. ar Nr. 4.3.1-1/811 "Par Liepājas pilsētas pašvaldības aizdevuma dzēšanas atbilstību Regulai Nr. 651/2014".

¹⁹⁶ Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs: Ministru kabineta 2018.gada 13.februāra noteikumiem Nr. 87, Latvijas Vēstnesis, 2018, nr.34. [20.03.2020.]

¹⁹⁷ Kultūras ministrijas vēstule 12.04.2016. ar Nr. 4.3.1-1/811 "Par Liepājas pilsētas pašvaldības aizdevuma dzēšanas atbilstību Regulai Nr. 651/2014", Pielikums "SIA "Lielais Dzintars" ieņēmumu un izdevumu prognoze, EUR".

Liepājas pilsētas pašvaldībai būtu jāatmaksā līdz 2030.gadam, tas nozīmē 14 gadu laikā.¹⁹⁸ Tāpēc nav pamatojuma Kultūras ministrijas izvēlētajam 20 gadu periodam, jo, ja finanšu iztrūkums tiktu aprēķināts, ņemot vērā 14, nevis 20, gadu periodu, tad iztrūkuma summa būtu mazāka un līdz ar to atbalsta summa varētu pārsniegt iztrūkumu. Lai gan konkrētajā gadījumā izvēlēta perioda summa nav izšķiroša, tomēr citos gadījumos šāda aprēķina metode var novest pie būtiskas kļūdas, kas būtu par pamatu atbalsta atgūšanai no saņēmēja.

Regulas 651/2014 53.panta 8.punkts paredz alternatīvu iepriekš analizētās metodes piemērošanai – gadījumā, ja atbalsts nepārsniedz 2 miljonus eiro, tad atbalsta maksimālo summu var noteikt 80% apmērā no attiecināmajām izmaksām.¹⁹⁹

Saskaņā ar Eiropas Komisijas veikto apkopojumu par 2016.gadu, tad Latvija kultūras nozarē sniedz ievērojamu atbalstu salīdzinājumā ar citām nozarēm, kā arī salīdzinājumā ar citām dalībvalstīm. 2016.gadā kultūras nozares atbalstam tika piešķirti 245,9 miljoni eiro no 382 miljoniem kopumā, kas tika piešķirti valsts atbalsta veidā. Salīdzinājumam Lietuva kultūras nozarei piešķīra 177 miljonus, bet Igaunija – tikai 9,8 miljonus.²⁰⁰

2007.gada -2013.gada plānošanas periodā no 27 projektiem tikai četriem projektiem valsts atbalsta apmērs pārsniedza 2 miljonus eiro, taču 2007.-2013.gada plānošanas periodā Regula 651/2014 vēl nebija spēkā līdz ar to 53.panta 8.punkta alternatīvu nevarēja piemērot.

Lielākajā daļā gadījumu, veicot novērtējumu valsts kapitālsabiedrībām, attiecīgais punkts netiek analizēts vispār vai tiek formāli norādīts, ka atbalsts nepārsniedz summu, kas vajadzīga pamatdarbības zaudējumu segšanai un samērīgai peļņai attiecīgajā periodā. Tas ir izskaidrojams ar to, ka lielākā daļa kultūras un kultūras mantojuma saglabāšanas veicināšanas pasākumu nav uz peļņu vērsti, uzturēšanas un nodrošināšanas izmaksas visbiežāk pārsniedz ieņēmumus, līdz ar to sniegtais atbalsts ir vitāli svarīgs, lai konkrētais objekts vai pasākums būtu sabiedrībai vispārpieejams.

---

¹⁹⁸ Liepājas pilsētas pašvaldības 2015.gada publiskais pārskats. Pieejams: https://faili.liepaja.lv/liepajas_pilsetas_pasvaldibas_2015.gada_publicais_parskats.pdf [aplūkots 20.02.2020.]

¹⁹⁹ Komisijas Regula (ES) Nr. 651/2014, ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu. Pieņemta 2014.gada 17.jūnijā. [01.10.2019.]

²⁰⁰ European Commission. State Aid Scoreboard 2017: Results, trends and observations regarding EU28 State Aid expenditure reports for 2016. Brussels, 29.11.2017. Pieejams: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/scoreboard/state_aid_scoreboard_%202017.pdf [aplūkots 22.02.2020.]

Piemēram, 2016.gadā atbalsts no Valsts kultūrkapitāla fonda bija vidēji 3449 eiro vienam projektam.²⁰¹

Tāpat jānorāda, ka Eiropas Komisijas publicētajā ziņojumā par jautājumiem, kas visbiežāk tiek uzdoti par Regulas 651/2014 piemērošanu, šis jautājums nav apskatīts,²⁰² līdz ar to var secināt, ka dalībvalstīm samērīgas peļņas noteikšanas praksē nesagādā problēmas. Taču tas, ka dalībvalstis to nenorāda kā problēmu, nenozīmē, ka praktiski samērīga peļņa konkrētā tirgū tiek vienmēr noteikta pareizi. Kā redzams no praktiskiem piemēriem Latvijā, tad atbildīgās iestādes nosacījumu izpilda formāli – neanalizējot konkrēto gadījumu.

Kultūras ministrijai jāveic programmas kontrole un uzraudzība reizi gadā apkopojot un Eiropas Komisijai iesniedzot datus par publisko finansējumu kultūras jomā, tajā skaitā piešķirto finansējumu no Latvijas centrālā valsts budžeta, pašvaldību budžetiem, tādiem ārvalstu finanšu instrumentiem kā Eiropas Reģionālās attīstības fonds, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instruments un Klimata pārmaiņu finanšu instruments. Valsts atbalsts kultūras jomā ir iedalīts šādās apakšprogrammās:

1) Kultūras infrastruktūra – publiskais finansējums kultūras infrastruktūras objektu būvniecībai, uzlabošanai, atjaunošanai un saglabāšanai, kas tiek izmantoti kultūras funkciju nodrošināšanai;

2) Kultūras institūcijas – publiskais finansējums kultūras institūciju, kultūrizglītības iestāžu darbībai (kultūras institūciju uzturēšanas izmaksas, tostarp personāla izmaksas), nekustamā īpašuma nodokļu atvieglojumi kultūras institūcijām un valsts aizsargājamiem kultūras pieminekļiem.

3) Kultūras pasākumi – publiskais finansējums īstenotajiem vietējo iestāžu rīkotajiem un reģionālajiem kultūras pasākumiem, kas saglabā Latvijas kultūras tradīcijas un veicina Latvijas kultūras un mākslas starptautisko apriņķi;

4) Kultūras mantojuma digitalizācija: publiskais finansējums darbībām, kas vērstas uz kultūras mantojuma materiālo (ēku, būvju, pieminekļu, mākslas darbu u.c.) un nemateriālu objektu (ideju, simbolu, tradīciju u.c.) digitalizāciju.²⁰³

---

²⁰¹ Kultūras ministrijas informatīvais ziņojums „Par Programmu „Kultūra” valsts atbalsta shēma SA.34462 (2012/NN)”.

²⁰² European Commission. Practical guide to General Block Exemption Regulation (GBER) Frequently Asked Questions. Published March, 2016.

²⁰³ Kultūras ministrijas iekšējās sarakstes dokuments “Par publisko finansējumu kultūras jomā valsts atbalsta programma “Kultūra” ietvaros.

Visas šīs darbības atbilst Regulas 651/2014 53.pantā noteiktajiem kultūras mērķim un darbībām.²⁰⁴ Pašvaldībām katrai pašai ir individuāli jāizvērtē katra atbalsta pasākuma saderību ar valsts atbalsta normām, ievērojot 2016.gada 19.jūlija Komisijas paziņojumu par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. panta 1. punktā minēto valsts atbalsta jēdzienu.²⁰⁵

Praktiski pašvaldības, sniedzot atskaiti Kultūras ministrijai par sniegto atbalstu, tikai formāli atzīmē, kurā no apakšprogrammām - kultūras infrastruktūra, kultūras institūcijas, kultūras pasākumi, kultūras mantojuma digitalizācija – ietilpst sniegtais pašvaldība atbalsts. Līdz ar to faktiski no Kultūras ministrijas puses netiek veikta pārbaude, vai sniegtais atbalsts var tikt klasificēts kā valsts atbalsts; un gadījumā, ja tiek konstatēts, ka tas ir valsts atbalsts, vai sniegtais atbalsts ir saderīgs ar iekšējo tirgu atbilstoši jau iepriekš apskatītajiem nosacījumiem.

Lai gan pašvaldībām ir pienākums iesniegt korektus un patiesus datus par piešķirto finansējumu no pašvaldību budžeta, tomēr faktiski nav izstrādātas vadlīnijas vai noteikumi, kuri pašvaldībām būtu jāņem vērā, veicot apkopojumu par piešķirto līdzfinansējumu. Attiecīgo problēmu var daļēji novērst, piemērojot *de minimis* noteikumus, tajos gadījumos, kad Latvijā pašvaldību sniegtais atbalsts konkrētām kultūras iestādēm un pasākumiem nepārsniedz 200 000 eiro. Finansiāli apjomīgāku projektu un pasākumu gadījumos atbalsts tiek sniegts kopā ar kādu no Eiropas Savienības līdzfinansējumu fondiem, piemēram, valsts atbalsts Rēzeknes zaļās sinagogas restaurācijai tiek 80% apmērā līdzfinansēts no Eiropas ekonomikas zonas finanšu instrumenta.²⁰⁶ Tas nozīmē, ka konkrēto atbalsta pasākumu pārrauga Kultūras ministrija un sniegtais atbalsts tiek pārbaudīts. Lai gan līdz šim Eiropas Komisija nav konstatējusi nelikumīgi sniegtu valsts atbalstu no pašvaldību puses un nav pieņēmusi lēmumu par valsts atbalsta atgūšanu, tomēr gadījumā, ja atbalsta noteikumi tiktu pārkāpti un Kultūras ministrijai nebūtu faktiskas iespējas to savlaicīgi novērst, tad Eiropas Komisijai būtu tiesības uzsākt valsts atbalsta atgūšanas procedūru.

---

²⁰⁴ Komisijas Regula (ES) Nr. 651/2014, ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu. Pieņemta 2014.gada 17.jūnijā. [01.10.2019.]

²⁰⁵ Komisijas 2016.gada 19.jūlija paziņojums par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. panta 1. punktā minēto valsts atbalsta jēdzienu. Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A52016XC0719%2805%29> [aplūkots 20.02.2020.]

²⁰⁶ Rēzeknes zaļā sinagoga. Pieejams: <http://www.sinagoga.lv/index.php/project/> [aplūkots 20.03.2020.]

SECINĀJUMI

1. Regula Nr. 651/2014 (Vispārējo grupu atbrīvojumu regula) aptver šaurāku kultūras un kultūras mantojuma izņēmuma loku, nekā LESD un literatūrā norādīts, taču gadījumā, ja atbalsta pasākums neietilps Regulas 651/2014 uzskaitījumā par kultūru vai kultūras mantojumu, tad jebkurā gadījumā Eiropas Komisija vērtēs šos terminus pēc iespējas plašāk, vadoties pēc LESD.

2. Kultūra un kultūras mantojums ir dažādi termini, taču tie nav pretrunīgi, tāpēc praksē visbiežāk tos izvērtē kopā – kā jēdzienus, kas viens otru papildina. LESD nesniedz kultūras un kultūras mantojuma terminu, taču arī nesašaurina to nozīmi, kas ļauj LESD 107.panta 3.punkta d) apakšpunkta kontekstā kultūru un kultūras mantojumu saprast pēc iespējas plašāk.

3. Tā kā pastāv risks, ka sniegtais atbalsts audiovizuālajiem darbiem var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, tad Latvija izvēlas piesardzīgāku variantu un visbiežāk audiovizuālajiem darbiem sniedz atbalstu *de minimis* ietvarā.

4. Lai gan visbiežāk izmantotais valsts atbalsta instruments kultūras un kultūras mantojuma saglabāšanas veicināšanai ir tiešās dotācijas un nodokļu atvieglojumi objektiem vai pasākumiem, tomēr valsts atbalstu jēdziens ir daudz plašāks un ietver visa veida atbalstu, kurā tieši vai netieši iesaistīti valsts resursi un tiek samazinātas izmaksas atbalsta saņēmējam.

5. Lai varētu piemērot LESD 107.panta 3.punkta d) apakšpunktu – ziņot par sniegto atbalstu un izvērtēt, vai atbalsts ir saderīgs ar iekšējo tirgu – vai arī piemērot Regulu 651/2014 – izvērtēt, vai sniegtais atbalsts atbilst visiem nosacījumiem un līdz ar to ir atbrīvots no paziņošanas pienākuma -, vispirms ir jāizvērtē, vai sniegtais atbalsts ir valsts atbalsts LESD 107.panta izpratnē.

6. Aktivitātes 3.4.3.3. (Atbalsts kultūras pieminekļu privātpašniekiem kultūras pieminekļu saglabāšanā) ietvaros ne Latvijas atbildīgā iestāde, ne Eiropas Komisija nav ņēmusas vērā to, ka pēc noteiktā piecu gadu termiņa atbalsta saņēmējiem nav jānodrošina objekti vispārpieejami sabiedrībai, līdz ar to pēc noteiktā perioda atbalsts var tikt atzīts kā nesaderīgs ar iekšējo tirgu.

7. Izstrādājot konkursa un nolikuma kritērijus atbalsta saņemšanai atbalsta shēmu ietvaros, atbildīgajai iestādei būtu jāpārbauda, ka objekts un pasākums, kurš

saņem atbalstu, nepārtraukti nodrošina, ka saņemtais atbalsts ir saderīgs ar iekšējo tirgu, nevis atbilst kritērijiem tikai ierobežotā laika periodā.

8. Viens no Regulas 651/2014 novērtējuma kritērijiem, ar kuru nosaka atbalsta saderīgumu ar iekšējo tirgu - vai atbalsts nepārsniedz summu, kas vajadzīga pamatdarbības zaudējumu segšanai un samērīgai peļņai attiecīgajā periodā – praksē netiek analizēts vispār vai arī tiek vērtēts formāli, kas var novest pie nepareiziem secinājumiem un līdz ar to nelikumīgi piešķirta valsts atbalsta, kas var būt par pamatu tam, lai Eiropas Komisija uzsāktu valsts atbalsta atgūšanas procedūru.

9. Maģistra darba autores ieteikums būtu izstrādāt vadlīnijas, kā pareizi interpretēt vērtējuma kritēriju - vai atbalsts nepārsniedz summu, kas vajadzīga pamatdarbības zaudējumu segšanai un samērīgai peļņai attiecīgajā periodā -, kā arī, kā praktiski noteikt samērīgu peļņu kultūras nozarē, vadoties pēc Latvijas tirgus situācijas, lai kritērijs tiktu izpildīts ne tikai formāli, bet arī faktiski.

10. Pašvaldībām ir pienākums iesniegt datus par piešķirto finansējumu kultūras un kultūras mantojuma saglabāšanas veicināšanai, taču no Kultūras ministrijas puses netiek veikta pārbaude, vai sniegtais atbalsts var tikt klasificēts kā valsts atbalsts; un gadījumā, ja tiek konstatēts, ka tas ir valsts atbalsts, vai sniegtais atbalsts ir saderīgs ar iekšējo tirgu atbilstoši nosacījumiem.

11. Jāizstrādā noteikumi vai vadlīnijas, saskaņā ar kurām pašvaldības varētu izvērtēt sniegtā atbalsta saderīgumu ar iekšējo tirgu, ietverot divus pamatjautājumus: 1) jānosaka, vai sniegtais atbalsts ir valsts atbalsts saskaņā ar LESD izpratni par valsts atbalstu; 2) jānosaka, vai atbalsts ir saderīgs iekšējo tirgu saskaņā ar Regulas 651/2014 53.pantu.

12. Jāizveido sistēma, kas ļautu Kultūras ministrijai efektīvi kontrolēt pašvaldības sniegtos datus, uzliekot par pienākumu pašvaldībām izpildīt vērtējuma procedūru par katru sniegto atbalstu kultūras jomā un to publicēt Kultūras ministrijai pieejamā platformā, tādējādi, no Eiropas Komisijas puses netiktu uzsākta valsts atbalsta atgūšanas procedūra.

13. Atbildīgā iestāde dalībvalstī vērtējuma kritērijus, ar kuriem nosaka, vai atbalsts ir saderīgs ar iekšējo tirgu, izvērtē formāli. Attaisnojums tam ir, ka kultūras un kultūras mantojuma saglabāšanas veicināšanas atbalsta pasākumu mērķis nav peļņas gūšana, turklāt uzturēšanas un nodrošināšanas izmaksas visbiežāk pārsniedz

ieņēmumus, līdz ar to sniegtais valsts atbalsts ir vitāli svarīgs, lai konkrētais objekts vai pasākums būtu sabiedrībai vispārpieejams.

IZMANTOTĀ LITERATŪRA

Literatūra

1. Akadēmiskā terminu datubāze AkadTerm. ‘‘Mijmaiņas darījums’’. Pieejams:
<http://termini.lza.lv/term.php?term=mijmai%C5%86as%20dar%C4%ABjums&list=mijmai%C5%86as%20dar%C4%ABjums&lang=LV>
2. Kļaviņš E. ‘‘Tēlotāja māksla ‘’. Nacionālā enciklopēdija. Pieejams:
<https://enciklopedija.lv/skirklis/34881-t%C4%93lot%C4%81ja-m%C4%81ksla>
3. Bacon, K. European Union Law of State Aid. Oxford: Oxford University Press, 2013, P.371.-372.
4. Bibal S., Nicolaides P. Understanding State Aid Policy in the European Community. Perspectives on Rules and Practice. Hague:Kluwer Law International, 1999, P.14.
5. Chalmers D., Davies G. Monti G. European Union Law: Cases and Materials. Cambridge: Cambridge University Press. P. 966.
6. Chen J. Basis Points (BPS). Investopedia. 22.02.2020. Pieejams:
<https://www.investopedia.com/terms/b/basispoint.asp>
7. Ferri D. Cultural Diversity and State aids to the Cultural Sectors. Grām.: Psychogiopoulou E. Cultural Governance and the European Union: Protecting and Promoting Cultural Diversity in Europe. London: Palgrave Macmillan, 2015, P.149-155.
8. ‘‘Fine art.’’ Merriam-Webster.com Dictionary, Pieejams:
<https://www.merriam-webster.com/dictionary/fine%20art>
9. ‘‘Fine art’’. Cambridge Dictionary. Pieejams
<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/fine-art>
10. Geradin D., Modernisation and Enlargement: Two Major Challenges for EC Competition Law. Oxford: HART Publishing, 2004, P.361.
11. Hancher L., Ottervanger T., Slot P.J. Fourth edition. EU State Aids. London: Sweet&Maxwell, 2012, P.160.-164.
12. Hoffman H.C.H., Micheau C. State Aid Law of the European Union. Oxford: Oxford University Press. 2016, P.553.

13. Jakubowski A., Hausler K., Fiorentini F. Cultural Heritage in the European Union: A critical inquiry into Law and Policy. Leiden: Brill Nijhoff, 2019, P.61.
14. Maria A.S. Competition and State Aid. An Analysis of the EC Practice. The Netherlands: Kluwer Law International, 2007, P. 61.-62.
15. Mathieson D.J., Schinasi G.J. International capital markets. Developments, prospects and key policy issues. Washington: International Monetary Fund, 2000, P91.
16. Orsich I. State Aid for Films and Other Audio-Visual Works: The 2013 Cinema Communication. Source: European State Aid Law Quarterly , Vol. 13, No. 4 (2014.) P. 698. Pieejams: <https://www.jstor.org/stable/10.2307/26689449>
17. Pasikowska-Schnass. Cultural heritage in EU policies. European Parliamentary Research Service 2018, P.2. Pieejams: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/621876/EPRS_BRI\(2018\)621876_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/621876/EPRS_BRI(2018)621876_EN.pdf)
18. Rydelski M.S., The EC State Aid Regime: Distortive Effects of State Aid on Competition and Trade. London: Cameron May Ltd., 2006, P.815.-816.
19. Sacker F., Montag F. edited by Beck, Hart, Nomos. A commentary. European State Aid Law. Munchen: Verlag C.H. Beck oHG, 2016, P. 1495.
20. Szyszczak, E. Research Handbook on European State Aid Law. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited, 2011, P.252.
21. Slaughter, May. An overview of the EU competition rules. A general overview of the European competition rules applicable to cartels, abuse of dominance, forms of commercial cooperation, merger control and State aid. 2016, P.17.-18. Pieejams: <https://www.slaughterandmay.com/media/64569/an-overview-of-the-eu-competition-rules.pdf>
22. Schoning F., Ziegler C. edited By: Hancher L., Hauteclocque A., Salerno F.M. State Aid and the energy sector, Oxford: HART Publishing, 2018, P. 26.
23. Wishlade F. Regional State Aid and Competition Policy. The Hague: Kluwer Law International, 2003, P.6.
24. Quigley C. Third edition. European state aid law and policy. Oxford: Hart Publishing Ltd, 2015, P. 214.-215.

Normatīvie akti

25. ANO Vispārējā cilvēktiesību deklarācija. Parakstīta 1948. gada 10. decembrī.
26. Līguma par Eiropas Savienības darbību konsolidētā versija. Parakstīts 2007. gada 13. decembrī.
27. Komisijas Regula (ES) Nr. 1407/2013 par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. panta piemērošanu de minimis atbalstam. Pieņemta 2013.gada 18.decembrī.
28. Komisijas Regula (ES) Nr. 651/2014, ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108. pantu. Pieņemta 2014.gada 17.jūnijā.
29. Padomes Regula (ES) 2015/1589, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus Līguma par Eiropas Savienības darbību 108. panta piemērošanai. Pieņemta 2015.gada 13.jūlijā.
30. Likums par kultūras pieminekļu aizsardzību: LV likums. Pieņemts 12.02.1992.
31. Likums ‘‘Par pašvaldībām’’ : LV likums. Pieņemts 19.05.1994.
32. Likums Par nekustamā īpašuma nodokli: LV likums. Pieņemts 04.06.1997.
33. Latvijas Nacionālās bibliotēkas projekta īstenošanas likums: LV likums. Pieņemts 08.05.2003.
34. Muzeju likums: LV likums. Pieņemts 15.12.2005.
35. Pievienotās vērtības nodokļa likums: LV likums. Pieņemts 29.11.2012.
36. Komercedarbības atbalsta kontroles likums: LV likums. Pieņemts 19.06.2014.
37. Likums Par valsts budžetu 2016.gadam: LV likums. Pieņemts 30.11.2015. Zaudējis spēku.
38. Nemateriālā kultūras mantojuma likums: LV likums. Pieņemts 29.09.2016.
39. Likums ‘‘ Par valsts budžetu 2020. gadam’’: LV likums. Pieņemts 14.11.2019.
40. Noteikumi par darbības programmas ‘‘Infrastruktūra un pakalpojumi’’ papildinājuma 3.4.3.1.aktivitāti ‘‘Nacionālas un reģionālas nozīmes daudzfunkcionālu

centru izveide”: Ministru kabineta 2008.gada 2.septembra noteikumi Nr. 702, Latvijas Vēstnesis, 2008, nr.139.

41. Noteikumi par darbības programmas “Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma 3.4.3.3.aktivitāti “Atbalsts kultūras pieminekļu privātpašniekiem kultūras pieminekļu saglabāšanā un to sociālekonomiskā potenciāla efektīvā izmantošanā”: Ministru kabineta 2009.gada 30.jūnija noteikumi Nr. 675, Latvijas Vēstnesis, 2009, nr.132.

42. Noteikumi par darbības programmas "Infrastruktūra un pakalpojumi" papildinājuma 3.4.3.2.aktivitāti "Sociālekonomiski nozīmīgu kultūras mantojuma objektu atjaunošana": Ministru kabineta 2010.gada 25.maija noteikumi Nr.477, Latvijas Vēstnesis, 2010, Nr.88.

43. Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" prioritārā virziena "Vides aizsardzības un resursu izmantošanas efektivitāte" 5.5.1. specifiskā atbalsta mērķa "Saglabāt, aizsargāt un attīstīt nozīmīgu kultūras un dabas mantojumu, kā arī attīstīt ar to saistītos pakalpojumus" pirmās un otrās atlases kārtas īstenošanas noteikumi: Ministru kabineta 2016.gada 24.maija noteikumi Nr.322, Latvijas Vēstnesis, 2016, Nr.110.

44. Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 5.6.1. specifiskā atbalsta mērķa "Veicināt Rīgas pilsētas revitalizāciju, nodrošinot teritorijas efektīvu sociālekonomisko izmantošanu" īstenošanas noteikumi: Ministru kabineta 2016.gada 29.marta noteikumi Nr.188, Latvijas Vēstnesis, 2016, Nr.71.

45. Grāmatvedības uzskaites kārtība budžeta iestādēs: Ministru kabineta 2018.gada 13.februāra noteikumiem Nr. 87, Latvijas Vēstnesis, 2018, nr.34.

46. Noteikumi par de minimis atbalsta uzskaites un piešķiršanas kārtību un de minimis atbalsta uzskaites veidlapu paraugiem: Ministru kabineta 2018.gada 21.novembra noteikumi Nr. 715, 2018, Nr.241.

47. "Naudas tirgus darījumu pārskata" sagatavošanas noteikumi: Latvijas Bankas 2013.gada 16.maija noteikumi, Latvijas Vēstnesis, 2013, Nr.103

Juridiskās prakses materiāli

Tiesu prakse

48. EST 1995.gada 18.septembra spriedums Lietā Nr.T-49/93 .

49. EST1966.gada 30.jūnija spriedums lietā Nr. 56-65.

50. EST 2000.gada 12.septembra spriedums apvienotajās lietās C-180/98 , C-184/98.

51. EST 2001.gada 13.marta spriedums lietā Nr. C-379/98.

52. EST 2003.gada 24.jūlija spriedums lietā Nr. C-280/00.

53. EST 2013.gada 30.maija spriedums lietā Nr. C-488/11.

Citi prakses materiāli un avoti internetā

54. Eiropas Komisijas 2007.gada 10.maija paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un reģionu komitejai. Paziņojums par Eiropas darba kārtību kultūrai augošas globalizācijas apstākļos.

55. Eiropas Komisijas 2008.gada 20.maija lēmums N 192/2008 – Spānijas valsts atbalsts filmu dublēšanas un subtitrēšanas veicināšanai Basku valodā. Pieejams: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/225213/225213_822331_20_1.pdf

56. Eiropas Komisijas 2008.gada 16.jūlija lēmums par Valsts atbalsta shēmu Nr. 233/2008 – valsts atbalsts Latvijas filmām. Pieejams: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/225586/225586_844350_31_2.pdf

57. Eiropas Komisijas 2008.gada 18.decembra lēmums par Valsts atbalsta shēmu N595/08 - Itālijs Filmu ražošanas nodokļu atvieglojumi: valsts atbalsta apstiprināšana. Pieejams: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/228580/228580_904443_31_1.pdf

58. Eiropas Komisijas 2009.gada 16.jūnija paziņojums par vienkāršotu procedūru dažu valsts atbalsta veidu izskatīšanai (2009/C 136/03). Pieejams: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009XC0616\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52009XC0616(01)&from=EN)

59. Eiropas Komisijas 2010.gada 27.aprīļa lēmums par Valsts atbalsta shēmu N 564/2009 – Atbalsts kultūras pieminekļu privātpašniekiem kultūras pieminekļu atjaunošanai un saglabāšanai. Pieejams: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/233487/233487_1108424_35_2.pdf

60. Eiropas Komisijas 2010.gada 14.decembra Lēmums apstiprināt atbalstu Polijas sāls raktuvēs kultūras mantojuma saglabāšanai. Pieejams: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-10-1707_en.htm

61. Eiropas Komisijas 2012.gada 31.maija lēmums par Valsts atbalsta shēmu Nr. SA.34138 (2012/N) – Spānijas valsts atbalsts kultūras žurnāliem. Pieejams: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/243690/243690_1338994_32_2.pdf
62. Eiropas Komisijas 2013.gada 11.janvāra lēmums par Valsts atbalsta shēmu SA.35398 (2012/N) – Latvijas filmu atbalsta shēmas pagarinājums. Pieejams: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/245907/245907_1399957_62_1.pdf
63. Eiropas Komisijas 2013.gada 2.maija lēmums par Valsts atbalsta shēmu SA.34462 (2012/NN) – Latvija Programma “Kultūra”. Pieejams: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/246755/246755_1428589_84_2.pdf
64. Eiropas Komisijas 2013.gada 15.novembra paziņojums par valsts atbalstu filmām un citiem audiovizuālajiem darbiem Nr.2013/C 332/01.
65. Eiropas Komisijas lēmums SA.38391 (2014 / N) – Igaunijas Valsts kompensācija par zaudējumiem, kas radušies starptautiskas izstādes īpašniekam. Pieejams: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/252919/252919_1575478_57_2.pdf
66. Eiropas Komisijas 2016.gada 19.jūlija paziņojums par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. panta 1. punktā minēto valsts atbalsta jēdzienu. (C/2016/2946). Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A52016XC0719%2805%29>
67. Eiropas Komisijas 2016.gada 26.janvāra lēmums par Valsts atbalsta shēmu Nr. SA.43878 – Spānijas valsts atbalsts kultūras periodikai. Pieejams: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/261806/261806_1733500_99_2.pdf
68. Eiropas Komisijas 2017.gada 4.septembra lēmums par Valsts atbalsta shēmu SA. 46572 (2017/N) – Bavārijas spēļu atbalsta pasākums. Pieejams: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/270238/270238_1924404_87_2.pdf
69. Eiropas Komisijas 2017.gada 12.maija lēmums par Valsts atbalsta shēmu SA.45735 - Kultūras attīstības, producēšanas izglītojošas digitālās spēles popularizēšanas shēma. Pieejams: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/268446/268446_1904633_151_2.pdf
70. Eiropas Komisijas 2017.gada 17.maija lēmums SA.47448 (2017/N) – Spānijas valsts atbalsts Basku valodas popularizēšana digitālajos ziņu medijos. Pieejams: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/267998/267998_1907403_128_2.pdf

71. Eiropas Komisijas 2018.gada 19.aprīļa dienestu darba dokuments: informācijas reģistrēšana valsts atbalsta piešķirumu pārredzamības modulī.

72. Eiropas Komisijas 2018.gada 15.novembra secinājumi par Kultūras darba plānu 2019.-2022.gadam ar Nr. 13948/18. Pieejams: <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13948-2018-INIT/en/pdf>

73. Eiropas Komisijas 2018.gada 19.aprīļa dienestu darba dokuments: informācijas reģistrēšana valsts atbalsta piešķirumu pārredzamības modulī.

74. Eiropas Komisijas 2019.gada 29.maija ziņojums "Transparency award module compliance checks 2019. Bilateral Communication on Compliance Issues – Latvia. "

75. Eiropas Komisijas 2019.gada 29.maija ziņojums "Transparency award module compliance checks 2019. Bilateral Communication on Compliance Issues – Latvia. "

76. Eiropas Komisijas 2020.gada 22.janvāra lēmums par valsts atbalsta shēmu SA.55996 (2020/N) - Atbalsta pagarināšana ražošanai un jauninājumu atbalsts rakstiskajiem plašsaziņas līdzekļiem Dānijā. Pieejams: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases1/20206/283744_2129549_85_2.pdf

77. Eiropas Padomes 2014.gada 21.maija secinājumi par kultūras mantojumu kā stratēģisku resursu ilgtspējīgai Eiropai, 2014/C 183/08. Pieejams: [https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:52014XG0614\(08\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/LV/TXT/HTML/?uri=CELEX:52014XG0614(08)&from=EN)

78. Eiropas Savienības fondi: Aktivitātes. Pieejams: <https://www.esfondi.lv/aktivitates>

79. Finanšu ministrijas vēstule 07.06.2019. ar Nr. 7-4/18/2680 "Par pārredzamības prasības izpildi 2016.-2017.gadā.

80. Informācija par saimnieciskās darbības veicējiem, uz kuriem attiecas (neizpildīts) līdzekļu atgūšanas lēmums. Pieejams: https://www.fm.gov.lv/lv/sadalas/komerccarbibas_atbalsta_kontrole/informacija_par_saimnieciskas_darbibas_veicejiem_uz_kuriem_attiecas_lidzeklu_atgusanas_lemums

/

81. Komercedarbības atbalsta procesuālie noteikumi. Pieejams: https://www.fm.gov.lv/lv/sadalas/komercedarbibas_atbalsta_kontrole/vispariga_informacija/komercedarbibas_atbalsta_procesualie_noteikumi/

82. Kultūras ministrijas informatīvais ziņojums „Par Programmu „Kultūra” valsts atbalsta shēma SA.34462 (2012/NN)”.

83. Kultūras ministrijas iekšējās sarakstes dokuments “Par publisko finansējumu kultūras jomā valsts atbalsta programma “Kultūra” ietvaros.

84. Kultūras ministrijas mājaslapa.. Eiropas reģionālās attīstības fonds. Pieejams: <https://www.km.gov.lv/lv/fondi-un-es-politika/eiropas-reionalas-attistibas-fonds/2007-2013>

85. Kultūras ministrijas mājaslapa: Kultūras ministrijas iestādes un kapitālsabiedrības. Pieejams: <https://www.km.gov.lv/lv/ministrija/km-iestades-un-kapitalsabiedribas>

86. Kultūras ministrijas vēstules 12.04.2016. ar Nr. 4.3.1-1/811 “Par Liepājas pilsētas pašvaldības aizdevuma dzēšanas atbilstību Regulai Nr. 651/2014”, Pielikums “SIA “Lielais Dzintars” ieņēmumu un izdevumu prognoze, EUR”.

87. Kultūras ministrijas vēstule 12.04.2016. ar Nr. 4.3.1-1/811 “Par Liepājas pilsētas pašvaldības aizdevuma dzēšanas atbilstību Regulai Nr. 651/2014”.

88. Kultūras ministrijas 2018.gada 23.janvāra iekšējie noteikumi Nr. 2.5-4-3 “Kārtība, kādā Kultūras ministrija izvērtē piešķirto valsts budžeta finansējumu valsts pārvaldes iestādēm un kapitālsabiedrībām kultūras nozarē un nodrošina komercedarbības atbalsta nosacījumu ievērošanu”.

89. Kultūras ministrijas 2019.gada 8.februāra ziņojums par komercedarbības atbalsta esamības izvērtējumu kultūras iestādēm 2019.gadā.

90. Kultūras ministrijas 2019.gada 9.maija ziņojums par komercedarbības atbalsta esamības izvērtējumu VSIA “Rundāles pils muzejs”.

91. Kultūras ministrijas 2020.gada 20.februāra Komercedarbības izvērtēšanas darba grupas Elektroniskās saskaņošanas protokols Nr. 4.

92. Kultūras ministrijas pārbaudes lapa komercedarbības atbalsta esamības novērtēšanai.

93. Nacionālais Kino Centrs. Valsts atbalsts nozarei. Ikgadējais valsts atbalsts filmu nozarei 2014-2020. Pieejams: <http://nkc.gov.lv/fakti-un-skaitli/valsts-atbalsts-nozare-i-1/>

94. Nacionālais Kino Centrs. Nacionālā kino centra plānoto filmu nozares konkursu norises provizoriskais grafiks 2020. gadam. Pieejams: http://nkc.gov.lv/wp-content/uploads/2020/03/2020-konkursu-plans-publicesanai_precizeets-31_03_2020.pdf

95. Nacionālais kino centrs. Atbalstīto projektu datu bāze. Pieejams: http://nkc.gov.lv/fakti-un-skaitli/nkc-atbalsta-sanemeji-no-datu-bazes/?q%5Bpost_title%5D=&q%5Bstudy%5D=-1&q%5Bdirector%5D=-1&q%5Btype%5D=-1&q%5Bsupport%5D=-1&q%5Byear%5D=2019

96. Likumprojekts "Par nekustamā īpašuma Riharda Vāgnera ielā 4, Rīgā, nodošanu Rīgas Riharda Vāgnera biedrībai". Pieejams: <https://titania.saeima.lv/LIVS13/saeimalivs13.nsf/0/336D08998AEF5FEAC225841E0042D5C8?OpenDocument>

97. Latvijas Republikas Ministru kabineta 2000.gada 8.februāra sēdes protokols Nr.7.

98. Liepājas pilsētas pašvaldības 2015.gada publiskais pārskats. Pieejams: https://faili.liepaja.lv/liepajas_pilsetas_pasvaldibas_2015.gada_publicais_parskats.pdf

99. Par finanšu līdzekļu piešķiršanu no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem" : Ministru kabineta 2012.gada 4.jūnija rīkojums Nr.247 ", Latvijas Vēstnesis, 88

100. Programma "Radošā Eiropa". Valsts atbalsta saņēmēji Latvijā. Pieejams: <http://www.mediadesklatvia.eu/atbalsta-sanemeji-latvija/>

101. Rēzeknes zaļā sinagoga. Pieejams: <http://www.sinagoga.lv/index.php/project/>

102. European Commission. State Aid Scoreboard 2017: Results, trends and observations regarding EU28 State Aid expenditure reports for 2016. Brussels, 29.11.2017. Pieejams: https://ec.europa.eu/competition/state_aid/scoreboard/state_aid_scoreboard_202017.pdf

103. European Commission Document. Infrastructure analytical grid for culture, heritage and nature conservation. P.1.-2. Pieejams: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/modernisation/grid_culture_en.pdf

104. European Commission. Practical guide to General Block Exemption Regulation (GBER) Frequently Asked Questions. Published March, 2016.

105. EFTA Surveillance Authority's State Aid Guidelines on state guarantees. 2008. P. 1.-2. Pieejams: <http://www.eftasurv.int/media/uncategorized/State-guarantees.pdf>

106. Guidelines for the application of Reg. 651/2014/UE to State aid for culture and heritage conservation (part III - section 11 Art. 53) Pieejams: http://www.regioni.it/cms/file/Image/upload/seminari/301115/2_IT_GBER%20Guidelines_Article%2053_25%20march%202015_EN.pdf

107. The State Aid Guide. Guidance for state aid practitioners. Department for Business Innovation&Skills, 2011. P.4. -5.Pieejams: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/31700/11-1040-state-aid-guide.pdf

108. State Aid Scoreboard 2018. Pieejams: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/scoreboard/index_en.html

PIELIKUMI

Pielikums Nr.1

Aktivitātes 3.4.3.3. līdzfinansējuma saņēmēji

- 1) Rīgas Doma saglabāšana un sociālekonomiskā potenciāla efektivitātes izmantošana;
- 2) Rīgas Sv.Marijas Magdalēnas Romas katoļu baznīcas ar vēsturisko ēku kompleksu atjaunošana, saglabāšana un sociālekonomiskās izmantošanas nodrošināšana;
- 3) Baltijas šokolādes muzeja renovācija;
- 4) Liepājas Svētās Trīsvienības katedrāles ēkas konstruktīvās noturības saglabāšana un sociālekonomiskā potenciāla paaugstināšana;
- 5) Bīriņu muižas vēsturiskās apbūves daļas - Pils vārti un sanācšanas nams – renovācija;
- 6) Valmieras Svētā Sīmaņa baznīcas torņa renovācija;
- 7) Alūksnes evaņģēliski luteriskās baznīcas torņa fasādes restaurācija;
- 8) Rīgas Vecās Svētās Ģertrūdes evaņģēliski luteriskās baznīcas jumta dekoratīvo konstrukciju (krustapuķu) atjaunošana”;
- 9) Nikolaja klosterā baznīcas neatliekamā mūra žoga renovācija plašākas pieejamības sabiedrībai un sociālekonomiskās izmantošanas nodrošināšanai;
- 10) Tukuma evaņģēliski luteriskās baznīcas saglabāšana un sociālekonomiskā potenciāla efektivitātes uzlabošana – vēsturisko koka logu un durvju restaurācija;
- 11) Rīgas Svētā Aleksandra Ņevska Pareizticīgo baznīcas restaurācija, renovācija, plašākas pieejamības sabiedrībai un sociālekonomiskās izmantošanas nodrošināšana;
- 12) Blankenfeldes muižas vārtu mājas remonts un restaurācija;
- 13) Āraišu baznīcas fasāžu, logu un durvju atjaunošana;
- 14) Lielvārdes luterāņu baznīcas saglabāšana un sociālekonomiskā potenciāla efektivitātes uzlabošana;
- 15) Katlakalna evaņģēliski luteriskās baznīcas plašākas pieejamības sabiedrībai un sociālekonomiskās izmantošanas palielināšana, veicot logu un durvju restaurāciju un pielāgošanu cilvēkiem ar īpašām vajadzībām;

- 16) Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras ēkas pieejamības un sociālekonomiskās izmantošanas palielināšana, veicot iekštelpu renovāciju, restaurāciju, pielāgošanu cilvēkiem ar īpašām vajadzībām un attīstot kultūras pieminekli par daudzfunkcionālu kultūras, uzņēmējdarbības un radošo industriju atbalsta centru.;
- 17) Rīgas Doma saglabāšana un sociālekonomiskā potenciāla efektivitātes uzlabošana 2. kārtā. Rīgas Doma torņa nostiprināšana;
- 18) Koka arhitektūras centrs „Kalnciema kvartāls”

Pielikums Nr.2

Kapitālsabiedrības, kurās Kultūras ministrija ir kapitāla daļu turētāja

- 1) VSIA "Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris";
- 2) VSIA "Valsts Akadēmiskais koris"Latvija" ;
- 3) VSIA "Latvijas koncerti" ;
- 4) VSIA "Kremerata Baltica";
- 5) VSIA "Latvijas Nacionālā opera un balets";
- 6) VSIA "Rīgas Cirks";
- 9) VSIA "Jaunais Rīgas teātris";
- 10) VSIA "Dailes teātris";
- 11) VSIA "Latvijas Nacionālais teātris";
- 12) VSIA "Daugavpils teātris";
- 13) VSIA "Valmieras Drāmas teātris";
- 14) VSIA "Latvijas Leļļu teātris";
- 15) VSIA "Mihaila Čehova Rīgas Krievu teātris".

2016.gada budžeta izpilde Kultūras ministrijas padotībā esošajām valsts pārvaldes iestādēm un kapitālsabiedrībām, kurās Kultūras ministrija ir valsts kapitāla daļu turētāja

Kapitālsabiedrība	2016.gada izpilde		
	Izdevumi kopā	Pašu ieņēmumi	Pašu ieņēmumi pret izdevumiem kopā (%)
VSIA „Latvijas Nacionālais teātris”	4 389 041	2 699 669	61.5
VSIA „Dailes teātris”	4 351 730	2 656 233	61.0
VSIA „Jaunais Rīgas teātris”	2 994 411	1 983 844	66.3
VSIA „Mihaila Čehova Rīgas Krievu teātris”	2 702 173	1 439 230	53.3
VSIA „Valmieras Drāmas teātris”	1 916 681	898 232	46.9
VSIA „Latvijas Leļļu teātris”	1 502 032	578 924	38.5
VSIA „Daugavpils teātris”	1 094 388	295 497	27.0
Teātri kopā:	18 950 456	10 551 629	55.7
VSIA „Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris”	2 603 245	764 971	29.4
VSIA „Valsts Akadēmiskais koris „Latvija””	1 452 030	222 055	15.3
VSIA „Latvijas Koncerti”	4 077 754	1 311 914	32.2
VSIA „Kremerata Baltica”	587 609	225 607	38.4
VSIA „Liepājas Simfoniskais orķestris”	2 344 012	378 259	16.1
Koncertorganizācijas kopā:	11 064 650	2 902 806	26.2
VSIA „Rīgas Cirks”	505 380	241 052	47.7
VSIA „Latvijas Nacionālā opera un balets”	12 149 398	4 217 752	34.7

Iestāde	2016.gada izpilde		
	Izdevumi kopā	Pašu ieņēmumi	Pašu ieņēmumi pret izdevumiem kopā (%)
Īpaši aizsargājamais kultūras piemineklis - Turaidas muzejrezervāts	1 439 424	863 465	60.0
Rīgas vēstures un kuģniecības muzejs	1 519 138	207 941	13.7
Latvijas Nacionālais vēstures muzejs	1 823 527	82 227	4.5

Latvijas Nacionālais mākslas muzejs	5 041 677	793 457	15.7
Rundāles pils muzejs	3 114 195	1 588 035	51.0
Latvijas Etnogrāfiskais brīvdabas muzejs	1 523 649	366 783	24.1
Rakstniecības un mūzikas muzejs	917 136	6 083	0.7
Memoriālo muzeju apvienība	774 482	29 558	3.8
Muzeji kopā:	16 153 227	3 937 549	24.4
Latvijas Neredzīgo bibliotēka	535 224	339	0.1
Latvijas Nacionālā bibliotēka	8 702 135	597 912	6.9
Bibliotēkas kopā:	9 237 358	598 251	6.5
Latvijas Nacionālais kultūras centrs	1 489 370	78 781	5.3
Kultūras informācijas sistēmu centrs	1 222 776	699 980	57.2
Latvijas Nacionālais arhīvs	6 074 990	555 836	9.1
Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija	2 298 097	11 869	0.5
Iestādes kopā:	11 085 234	1 346 466	12.1

Maģistra darbs ‘‘Valsts atbalsta sniegšana kultūras un kultūras mantojuma saglabāšanas veicināšanai Līguma par Eiropas Savienības darbību 107.panta 3.punkta d) apakšpunkta ietvarā’’ izstrādāts Latvijas Universitātes Juridiskajā fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantojot tikai tajā norādītos informācijas avotus un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Darba autore: _____ Ieva Alberga

Rekomendēju/nerekomendēju darbu aizstāvēšanai

Darba vadītājs: _____ Dr.iur. Vadims Mantrovs

Recenzents: _____

Maģistra darbs iesniegts Civiltiesisko zinātņu katedrā 2020.gada 22.aprīlī

Dekāna pilnvarotā persona: _____

Darbs aizstāvēts komisijas sēdē:

_____

Komisijas sekretārs: _____